

Nr 60.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1934 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt till tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, och för arbetare i statens tjänst jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 2 mars 1934 dagtecknad proposition nr 222, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen,

dels godkänna vid propositionen fogade förslag till

1) reglemente angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen (civila tjänstepensionsreglementet) och

2) reglemente angående tjänstepension för arbetare i statens tjänst (tjänstepensionsreglementet för arbetare);

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder, utfärda bestämmelser angående pensionering av arbetarpersonal, som icke erhåller pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare;

dels besluta,

att pension och uppskjuten livränta, som beviljas med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet, skola utgå

vid affärsdrivande verk av vederbörande verks medel,

vid andra verk, vilkas omkostnader i allmänhet gäldas av särskilda medel, från dessa medel, samt

vid övriga verk av de riksstatsanslag, vilka äro eller må bli avsedda för bestridande av pensionskostnader;

att de anslag eller de medel, från vilka pension och uppskjuten livränta sålunda utbetalas, skola beredas gottgörelse från vederbörande pensionsfonder med belopp, svarande mot pensionsfondernas efter fastställd fördelningsgrund uträknade andel i utgifterna;

att pension och uppskjuten livränta, som beviljas med tillämpning av tjänstepensionsreglementet för arbetare, skola bestridas

vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk av de vid nämnda verk befintliga pensionskassorna för pensionering av icke-ordinarie personal,

vid andra affärsdrivande verk av vederbörande verks medel, samt

vid övriga verk från det under riksstatens elfte huvudtitel uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.;

samt att de pensioner, vilka beviljas med tillämpning av de av departementschefen förordade bestämmelserna angående pensionering av arbetarpersonal, som icke erhåller pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare, skola bestridas vid affärsdrivande verk av vederbörande verks medel samt vid övriga verk från nyssnämnda anslag till diverse pensioner och understöd m. m.;

dels föreskriva,

att från de vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk befintliga pensionskassorna för pensionering av icke-ordinarie personal skola efter den 1 juli 1935 till vederbörande pensionsfonder överföras de hos kassorna fonderade medel, som belöpa å i kassorna delaktig icke-ordinarie personal i tjänstemannaställning,

att nämnda kassor skola från och med den 1 juli 1935 benämnas telegrafverkets, statens järnvägars, respektive statens vattenfallsverks arbetarpensionskassa,

samt att avsättning av vederbörande verks medel till ifrågavarande kassor skall tills vidare ske i enlighet med nu gällande bestämmelser;

dels förklara, att å pensioner, som beviljas med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet, tjänstepensionsreglementet för arbetare eller av departementschefen förordade bestämmelser angående pensionering av arbetarpersonal, som icke erhåller pensionsrätt enligt sistnämnda reglemente, ej må utgå pensionstillägg eller pensionsförhöjning;

dels i fråga om grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst förklara, att med avlöningsbelopp, å vilket enligt gällande bestämmelser dyrtidstillägg utgår, skall i fall, där vederbörande tjänsteman eller arbetare har att vidkännas pensionsavdrag å lönen, förstås lörens nettobelopp;

dels medgiva, att beträffande sådan förste postexpeditör och postexpeditör samt förste telegrafexpeditör och telegrafexpeditör, vilken enligt riksdagens beslut personligen i lönehänseende placerats i lönegrad närmast högre än den, till vilken vederbörande befattning hör, må från och med den 1 juli 1935 tillämpas det pensionsunderlag och det pensionsavdrag, som gäller för den lönegrad, enligt vilken vederbörandes avlöning utgår;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat, utfärda bestämmelser om förhöjda pensioner för vissa rikstelefonister samt om rätt för rikstelefonister att i vissa fall för förhöjning av pensionsbeloppen fortfarande erlagga tilläggsavgifter;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1934/1935 av den i ordinarie staten för statens pensionsanstalt upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare bereda medel för den

förstärkning av anstaltens personal, som kan bliva erforderlig för anstaltens handläggning av vissa pensionsärenden i enlighet med vad departementschefen förordat.

De vid propositionen fogade författningsförslagen komma att av utskottet i det följande återgivvas.

I samband med ifrågavarande proposition har utskottet till behandling förehåft följande i anledning av densamma väckta motioner, nämligen inom första kammaren:

nr 329 av fröken *Hesselgren*,

nr 330 av fröken *Hesselgren*,

nr 331 av herr *Berg, Robert*, (likalydande med II: 581),

nr 342 av herr *Johansson, Johan Bernhard, m. fl.* (likalydande med II: 622),

nr 343 av herr *Bissmark m. fl.* (likalydande med II: 607),

nr 344 av herrar *Forslund och Johanson, Karl August*, (likalydande med II: 606),

nr 345 av herr *Norling*,

nr 346 av herr *Granath*,

nr 347 av herrar *Granath och Petrén* (likalydande med II: 605),

nr 348 av herr *Karlsson, Oscar Gottfrid*, (likalydande med II: 604),

nr 355 av herr *Norman m. fl.* (likalydande med II: 625), samt

nr 356 av herr *Reutersköld*;

inom andra kammaren:

nr 581 av herrar *Holmgren och Jeppsson* (likalydande med I: 331),

nr 602 av herr *Lundqvist m. fl.*,

nr 603 av herr *Lundqvist m. fl.*,

nr 604 av herr *Blomquist* (likalydande med I: 348),

nr 605 av herr *Törnkvist* i Karlskrona (likalydande med I: 347),

nr 606 av herrar *Severin och Eriksson* i Stockholm (likalydande med I: 344),

nr 607 av herr *Lindskog m. fl.* (likalydande med I: 343),

nr 608 av herrar *Jacobsson och Meyerhöffer*,

nr 609 av herr *Hage*,

nr 610 av herrar *Brädefors och Hagberg* i Luleå;

nr 622 av herr *Sefve m. fl.* (likalydande med I: 342),

nr 623 av herr *Andersson* i Stockholm *m. fl.*,

nr 624 av herr *Andersson* i Stockholm *m. fl.*,

nr 625 av herr *Gustavson* i Sala *m. fl.* (likalydande med I: 355), samt

nr 626 av herr *Spångberg m. fl.*

1) I motionen I: 329 har fröken *Hesselgren* hemställt »att stadgandet i förslaget till civilt tjänstepensionsreglemente, § 22, om uppskjuten liv-

ränta för tjänsteman, som avgår ur statens tjänst utan rätt att komma i åtnjutande av pension, skall tillämpas även beträffande ordinarie tjänsteman, som från och med ingången av år 1914 intill ikraftträdandet av det nya reglementet utan pensionsrätt avgått ur tjänsten,

eller att i nu föreslagna lag om ändring i vissa delar av lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension (Kungl. Maj:ts proposition nr 223) införes stadgande, att för beredande av pension från allmänna pensionsförsäkringsfonden skall till denna fond överföras kapitalvärdet av de pensionsavgifter, som efter den 1 januari 1914 erlagts av ordinarie tjänsteman, vilken under tiden 1914 intill ikraftträdandet av det nya reglementet utan pensionsrätt frivilligt avgått ur tjänsten».

2) I motionen I: 330 hemställer fröken *Hesselgren*, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, att pensionsunderlaget fastställes till samma belopp för manliga och kvinnliga befattningshavare i samma lönegrad, oavsett vilken pensionsålder, som kan komma att fastställas för vederbörande befattningshavare».

3) I de likalydande motionerna I: 331 av herr *Berg, Robert*, och II: 581 av herrar *Holmgren* och *Jeppsson* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att vid försvarsväsendet anställd extra ordinarie tjänstemannapersonal lydande under avlöningsreglementet S. F. S. 215/1928 blir inrymd i det pensionsreglemente för tjänstemän vid civila statsförvaltningen, varom Kungl. Maj:t i proposition nr 222 framlagt förslag, ävensom att med hänsyn härtill pensionsreglementet i fråga måtte underkastas erforderliga kompletteringar».

4) I de likalydande motionerna I: 342 av herr *Johansson, Johan Bernhard, m. fl.* och II: 622 av herr *Sefve m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte dels godkänna Kungl. Maj:ts proposition angående rätt till tjänstepension för tjänstemän tillhörande den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst med de ändringar däri, som betingas av att tills vidare ingen rubbning sker i nu gällande bestämmelser angående pensionsåldrarna,

dels avslå Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser pensionsreglering jämväl för så kallad säsongarbetare,

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning och förslag angående pensionsåldern, med huvudsaklig hänsyn tagen till statsverkets intresse såsom arbetsgivare».

5) I de likalydande motionerna I: 343 av herr *Bissmark m. fl.* och II: 607 av herr *Lindskog m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 222, besluta att i det föreslagna pensionsreglementet införes ett tillägg av innehåll, att i fråga om den ålder, då befattningshavare äger eller är skyldig att mot pension avgå, å ledamot i Högsta domstolen eller regeringsrätten, som före den 1 juli

1934 tillträtt ämbete som justitieråd eller regeringsråd, dittills gällande bestämmelser fortfarande skola äga tillämpning».

6) I de likalydande motionerna I:344 av herrar *Forslund* och *Johansson, Karl August*, samt II:606 av herrar *Severin* och *Eriksson* i Stockholm har hemställts, »dels att för arbetarpersonal som är underkastad pensionsreglementena av den 29 juni 1917 för statens järnvägars, telegrafverkets och vattenfallsverkets pensionskassor för pensionering av icke-ordinarie personal måtte fortfarande utgå pensionstillägg enligt kungl. förordningarna nr 360 år 1922, nr 280 år 1925,

dels att, därest riksdagen beslutar att pensionsunderlagen för lokförare och lokeldare vid statens järnvägar skola vara de för 13:e respektive 8:e lönegraderna gällande, pensionsunderlaget för maskinbiträden i loktjänst måtte fastställas till detsamma, som gäller för 7:e lönegraden,

dels slutligen att pensionsåldern måtte sänkas för samtliga befattningshavare i lönegraderna 1—20 till 60 år och för övriga, med undantag för dem, för vilka lägre pensionsålder särskilt stadgas, till 63 år samt för lokpersonal till 58 år».

7) I motionen I:345 av herr *Norling* har hemställts, »att riksdagen, vid bifall i huvudsak till Kungl. Maj:ts förslag om pensionsålderns sänkning till 60 år, i vad gäller 1—12 lönegraderna vid affärsdrivande verk, måtte i övergångsbestämmelse stadga rätt för nu i tjänst varande befattningshavare inom nämnda lönegrader att under ytterligare 5 å 10 år fram i tiden bibehålla sina tjänster även i sådana fall, då de enligt de nya bestämmelserna skulle vara skyldiga avgå under loppet av sålunda ifrågasatt övergångstid, dock att ingen därigenom må berättigas att i tjänst kvarstå utöver tid, som i nu gällande bestämmelser stadgas».

8) I motionen I:346 av herr *Granath* har hemställts, »att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 222² angående tjänstepension för arbetare i statens tjänst (tjänstepensionsreglemente för arbetare), dock med följande ändring, nämligen

att lant- och lådbrevbärare i postverket med samma antal arbetstimmar per år som de s. k. säsongarbetare, vilka föreslås att erhålla tjänstepension enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare, även måtte erhålla pensionsrätt enligt ovannämnda pensionsreglemente».

9) I de likalydande motionerna I:347 av herrar *Granath* och *Petrén* och II:605 av herr *Törnkvist* i Karlskrona har hemställts, »att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 222 måtte besluta att de tjänstemän, vilka under tiden intill 30 juni 1937 skola bli pliktiga avgå med pension, må kunna, därest ömmande skäl härför föreligga, medgivas anstånd med avskedet intill denna dag efter därom till vederbörande myndighet ingiven framställning, dock att sådant anstånd icke må medgivas för tid utöver den enligt nuvarande bestämmelser gällande pensionsåldern;

att pensionsåldern för den kvinnliga ekonomipersonalen vid statens anstalter för vård av sinnessjuka fastställles till 55 år, samt antalet för dem erforderliga tjänsteår bibehålles vid nu fastställda 25 år; samt

att nuvarande ordning med pensionsavgifters inbetalande bibehålles oförändrad».

10) I de likalydande motionerna I: 348 av herr *Karlsson, Oscar Gottfrid*, och II: 604 av herr *Blomquist* har hemställts, »att riksdagen måtte vidtaga sådan förändring i Kungl. Maj:ts förslag att för överskötare och skötare vid statens sinnessjukhus måtte bestämmas en pensionsålder av 57 år».

11) I de likalydande motionerna I: 355 av herr *Norman m. fl.* och II: 625 av herr *Gustavson* i Sala *m. fl.* har hemställts, »att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 222 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande nu gällande understödsverksamhets ersättande med ordnad pensionering för lantpoststationsföreståndarna samt framläggande för riksdagen av det förslag, var till denna utredning kan föranleda».

12) I motionen I: 356 av herr *Reuterskiöld* har hemställts, att riksdagen ville, med avslag å proposition nr 222, hos Kungl. Maj:t begära ett förnyat övervägande av däri behandlade frågor med beaktande av i motionen anförda synpunkter.

13) I motionen II: 602 av herr *Lundqvist m. fl.* har hemställts, »att riksdagen ville vidtaga sådana ändringar i det i propositionen nr 222 framlagda förslaget till civilt tjänstepensionsreglemente,

att pensionsunderlagen komma att motsvara två tredjedelar av högsta lönen å B-ort inom vederbörande lönegrad,

att tjänsteman, som avgår från tjänsten före den 1 juli 1941 och som genom pensionsreglementets antagande får sin pensionsålder sänkt, skall övergångsvis under tiden från det han beviljas avsked intill den tidpunkt, då han enligt de omedelbart före den 1 juli 1935 gällande pensionsbestämmelserna skulle varit skyldig avgå ur tjänst äga att utöver den honom tillkommande pensionen uppbära ett pensionstillägg till beloppet motsvarande skillnaden mellan å ena sidan den för honom fastställda pensionen och å andra sidan den lön, som, därest han kvarstått i sin befattning, skulle utgått till honom å A-ort,

att tjänsteman, som i enlighet med bestämmelserna i 17 § 1 mom. tjänstepensionsreglementet före den 1 juli 1938 frivilligt avgår ur tjänst, må övergångsvis av Kungl. Maj:t kunna medgivas rätt att komma i åtnjutande av förtidspension utan att behöva vidkännas de i andra stycket av sagda moment stadgade avdrag samt

att i bilagan B till civila tjänstepensionsreglementet måtte under »Statens järnvägar» intagas befattningshavarna stationsmästare av klass 5,

stationsmästare av klass 6, förste kontorist och kontorist med levnadsålder 63 år.

Slutligen hemställas, att riksdagens vederbörande utskott måtte vidtaga de formella ändringar i Kungl. Maj:t reglementsförslag, som vid bifall till motionen bliva erforderliga».

14) I motionen II: 603 av herr *Lundqvist m. fl.* har hemställts, »att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 222 ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1935 års riksdag till sådana ändrade bestämmelser i fråga om pensions utgående vid dödsfall, att även de statens befattningshavare, som före det nya pensionsreglementets ikraftträdande avgått med pension, i detta avseende bliva i princip likställda med de tjänstemän, som avgå efter 1 juli 1935».

15) I motionen II: 608 av herrar *Jacobsson* och *Meyerhöffer* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i § 19 av Förslag till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, att pensionsåldern nedsättes till 63 levnadsår för de anställningshavare för vilka i nämnda paragraf föreslagits en pensionsålder av 65 levnadsår samt

att pensionsunderlagen måtte beräknas utgå med två tredjedelar av den för vederbörande befattningar gällande slutavlöningen å B-ort».

16) I motionen II: 609 av herr *Hage* har hemställts, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 222 måtte i ovan nämnda paragraf insätta en bestämmelse av här antytt innehåll».

17) I motionen II: 610 av herrar *Brädefors* och *Hagberg* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta följande ändringar i Kungl. Maj:ts proposition nr 222 beträffande:

civila tjänstepensionsreglementet:

1. Pensionsåldern fastställas till högst 60 år.

2. Tjänsteårsberäkningen för erhållande av hel pension sänkes med motsvarande antal år som pensionsåldern sänkes för respektive grupper.

3. Pensionsunderlaget höjes för 1:a lönegraden med 30 procent samt utjämnas uppåt intill 12:e lönegraden, så att ökningen i 12:e lönegraden utgör 15 procent.

4. Stycket i departementschefens hemställan med följande lydelse: 'dels ifråga om grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst förklara, att med avlöningsbelopp, å vilket enligt gällande bestämmelser dyrtidstillägg utgår, skall i fall, där vederbörande tjänsteman eller arbetare har att vidkännas pensionsavdrag å lönen, förstås lönens netto-belopp', måtte utgå.

Beträffande:

tjänstepensionsreglementet för arbetare:

1. Pensionsunderlaget för grupp I jämställas med 5:e lönegraden och för

grupp II jämställes med 8:e lönegraden av icke ordinarie tjänstemännens pensionsunderlag.

2. Tjänsteårsberäkningen för erhållande av hel pension bestämmes till 20 år samt

3. Den tid, som arbetaren arbetar vid statens verk, oavsett längre eller kortare mellanrum förorsakade av arbetsbrist, inräknas i arbetarens tjänstetid.

Beträffande

utkast till kungörelse med föreskrifter angående pensionering av viss arbetspersonal i statens tjänst: Bil. B:

1. Att anställningstiden för erhållande av pension bestämmes till 10 år.

2. Att pensionsbeloppet bestämmes:

Om anställningstiden uppgår till 10 men ej 15 år:

för man 1,260 och för kvinna 1,060.

Om anställningstiden uppgår till 15 år men ej 20 år:

för man 1,410 och för kvinna 1,210.

Om anställningstiden uppgår till 20 år eller mera:

för man 1,560 och för kvinna 1,360».

18) I motionen II: 623 av herr *Andersson* i Stockholm *m. fl.*, har hemställts,

att riksdagen måtte besluta godkänna det i Kungl. Maj:ts proposition nr 222 föreslagna tjänstepensionsreglementet för arbetare med nedan angivna ändringar och tillägg:

att 4 § erhåller följande lydelse:

1) Arbetare skall tillhöra endera av nedanstående pensionsgrupper, för vilka gälla följande pensionsunderlag och pensionsavdrag:

Pensionsgrupper	Pensionsunderlag kronor		Pensionsavdrag kronor	
	man	kvinna	för månad	
			man	kvinna
1. Arbetare i anställning, för vilken ej kräves särskild yrkesutbildning	1,644	1,236	4: —	3: —
2. Arbetare i anställning, för vilken kräves särskild yrkesutbildning	1,824	1,404	4: 75	3: 50

att följande tillägg göres till reglementet:

Övergångsbestämmelser.

1. Därest arbetare skulle vid avgång ur tjänst hava enligt de bestämmelser, som i fråga om pensionsunderlag eller för hel pension erforderligt antal tjänstår gällde för honom omedelbart innan detta reglemente blev å honom tillämpligt, kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp för den

av honom innehavda tjänsten än med tillämpning av reglementets bestämmelser, skall pensionen utgå med det högre beloppet.

2. För bestämmande av pensionens belopp må sådan anställningshavare med pensionsrätt enligt denna kungörelse, som omedelbart före den 1 januari 1935 var innehavare av i 1 § 1 mom. avsedd anställning, äga såsom tjänstår tillgodoräkna fem sjättedelar av den tid han varit anställd innan detta reglemente blev å honom tillämpligt.

19) I motionen II: 624 av herr *Andersson* i Stockholm *m. fl.* har hemställs, »att riksdagen måtte besluta, att dyrtidstillägg skall beräknas enligt hittills gällande grunder oberoende av i proposition nr 222 angivna pensionsavdragen».

20) I motionen II: 626 av herr *Spångberg m. fl.* har hemställts, »att riksdagen vid behandling av regeringens proposition nr 222 måtte besluta följande ändring i förevarande förslag:

a) att sänkningen av pensionsåldern till 60 levnadsår skall omfatta samtliga inom den civila statsförvaltningen i tjänstepensionsreglementet upptagna befattningar och lönegrader;

b) att pensionsåldern för de tjänstemän vid statens järnvägar, som inneha befattning som lokförare, lokeldare eller eldare å ångfärja, inträder vid 58 år;

c) att stadgandet att avdrag vid tjänsteårsberäkningen göres för tid omfattande minst 15 dagar i följd, under vilken tjänsteman åtnjutit tjänstledighet för svag hälsas vårdande, för havandeskap eller barnsbörd, avslås;

d) att i fråga om grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst förklara, att med avlöningsbelopp, å vilket enligt gällande bestämmelser dyrtidstillägg utgår, skall i fall, där vederbörande tjänsteman eller arbetare har att vidkännas pensionsavdrag å lönen, förstås lönens bruttobelopp;

e) att befattningshavare inom lönegraderna 1—12 erhåller ett årligt pensionstillägg under den tid befattningshavaren skulle ha att ytterligare kvarstå i tjänst enligt nu gällande reglemente samt att pensionstillägget utgår med följande belopp:

lönegrad	1:	kronor	480,	lönegrad	2:	kronor	450,
»	3:	»	420,	»	4:	»	390,
»	5:	»	360,	»	6:	»	330,
»	7:	»	300,	»	8:	»	270,
»	9:	»	240,	»	10:	»	210,
»	11:	»	156,	»	12:	»	96.»

Beträffande motiveringen för sålunda framställda förslag får utskottet, i den mån redogörelse för förslagen ej lämnas i utskottets yttrande, hänvisa till propositionen och motionerna.

I anledning av de föreliggande förslagen har utskottet från samman slutningar av statstjänstemän vid olika förvaltningsområden m. fl. fått mottaga ett stort antal framställningar, berörande förslagen.

Utskottets yttrande.

Allmänna synpunkter. Behovet av en ny pensionslagstiftning.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag äsyftar en enhetlig reglering av pensionsförhållandena för huvuddelen av den civila statsförvaltningens ordinarie personal, nämligen för alla ordinarie befattningshavare med nyreglerad avlöning såväl vid allmänna civilförvaltningen som vid kommunikationsverken. Samtidigt skulle pensionsrätt efter ensartade grunder beredas såväl för icke-ordinarie personal i tjänstemannaställning som för mera fast anställd arbetarpersonal i statens tjänst.

Behovet av ett nyordnande av det civila pensionsväsendet har länge med styrka gjort sig gällande. Såsom föredragande departementschefen framhållit, måste det sätt, varpå pensionsförhållandena för närvarande äro reglerade, betecknas såsom i många hänseenden otillfredsställande och bristfälligt. Tjänstemän vid kommunikationsverken, å ena sidan, och inom övriga nyreglerade delar av den civila statsförvaltningen, å andra sidan, äro, ehuru båda kategorierna av tjänstemän sedan länge äro inordnade under samma lönesystem, i pensionshänseende underkastade bestämmelser, som i grundläggande delar äro av olika innebörd. 1907 års civila pensionslag är anpassad efter ett helt annat lönesystem än det, som numera genomförts för civilförvaltningen i allmänhet. Genom provisoriska bestämmelser hava visserligen enhetliga föreskrifter för nyreglerade verk vid civilförvaltningens olika huvuddelar vunnits beträffande pensionsunderlag och pensionsavgifter, men i åtskilliga väsentliga avseenden — såsom beträffande pensionens beräkning i förhållande till tjänst- och avgiftsår, tiden för avgiftspliktens fortvaro, pensionsåldrarnas fastställande, den för hel pension erforderliga tjänstaldern, skyldigheten att av olika anledningar avgå från tjänsten samt rätten att vid avgång utan pension erhålla gottgörelse för inbetalda pensionsavgifter m. m. — föreligga betydande och ur saklig synpunkt oberättigade skiljaktigheter. En utjämning av dessa skiljaktigheter är i hög grad önskvärd.

Olägenheterna med nuvarande pensionsförhållanden äro dock ännu

större i fråga om icke-ordinarie personal, såväl tjänstemannapersonal som arbetare. Endast ett fåtal grupper av dessa anställningshavare hava för närvarande pensionsrätt, och även för en del av dessa grupper är pensionsrätten av ren understödskaraktär utan avgiftsplikt. Grunderna för den pensionsrätt, som sålunda förekommer för vissa anställningshavare, hava länge ansetts vara i behov av revision. För de stora grupper av icke-ordinarie anställningshavare, vilka helt sakna pensionsrätt, har pensionsfrågan hittills måst från fall till fall lösas genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen. Detta sätt för beredande av pension kan, såsom tidigare i olika sammanhang framhållits, icke sägas erbjuda tillräckliga garantier för en enhetlig och rättvis avvägning av pensionerna, och det medför därjämte för de olika prövningsinstanserna ett arbete, som icke står i rimligt förhållande till ärendenas betydelse i och för sig. Till vad nu anförts kommer vidare, att frånvaron av en ordnad pensionering för flertalet icke-ordinarie anställningshavare lagt hinder i vägen för lösande av frågan om rätt till familjepension för dessa anställningshavare.

Frågan om nya pensionsbestämmelser för den civila personalen har länge stått på dagordningen, och utredningar härom hava pågått under en följd av år. Att de under senare år framlagda kommittéförlagen i ämnet hittills icke upptagits till slutlig prövning beror närmast på att pensionsfrågan sammankopplats med spørsmålet om en avveckling av det sedan kristiden bestående systemet med dyrtidstillägg till löner och pensioner och att det ansetts ändamålsenligt att, i avbidan på lösningen av nämnda spørsmål, låta tills vidare anstå med en revision av bestämmelserna på pensionsväsendets område.

Det förslag i fråga om ny pensionslagstiftning, som upprättats av 1930 års pensionssakkunniga och som tagits till närmaste utgångspunkt vid utarbetande av det i propositionen framlagda förslaget, bygger på ett av 1928 års lönekommitté uppgjort förslag till allmänt avlöningsreglemente, avsett att tillämpas för praktiskt taget hela den civila statsförvaltningen och innefattande en lönereglering med inräknande av dyrtidstillägg i de fasta lönerna. Av kända skäl har emellertid den tilltänkta revisionen av löneförfattningarna blivit uppskjuten. Med hänsyn till behovet av det civila pensionsväsendets nyordnande har vid sådant förhållande fråga uppstått, huruvida icke en ny pensionslagstiftning borde genomföras utan avvaktan på antagande av nya lönebestämmelser. I detta avseende har 1932 års riksdags bankoutskott bland annat ifrågasatt, huruvida icke vid ett förnyat uppskov med revisionen av lönesystemet tanken på en sammankoppling av löne- och pensionsfrågorna borde tills vidare övergivnas och en omläggning av pensionslagstiftningen i stället utan dröjsmål genomföras på grundvalen av nuvarande lönebestämmelser. Efter särskilda undersökningar har denna fråga sedermera inom finansdepartementet varit föremål för prövning, som givit till resultat, att nya pensionsbestäm-

melser för civilförvaltningens personal utan större olägenheter kunna genomföras utan avvaktan på en omarbetning av avlöningsförfattningarna, även om därvid givetvis gränserna för en revision av pensionslagstiftningen — såväl med avseende på den nya lagstiftningens giltighetsområde som i fråga om revisionens karaktär — få uppdragas på ett annat och snävare sätt än vad i pensionssakkunnigas förslag förutsatts.

Utskottet delar den uppfattning i här angivna avseenden, på vilken det föreliggande förslaget grundats. Utskottet finner ock Kungl. Maj:ts i propositionen framlagda förslag vara väl ägnat att, om ock med jämkningar på vissa punkter, läggas till grund för en revision av gällande pensionsföreskrifter för civil ordinarie och icke-ordinarie personal i statstjänst. På grund härav och med hänsyn till det trängande behovet av ett nyordnande av det civila pensionsväsendet vill utskottet för sin del livligt tillstyrka, att beslut av riksdagen nu fattas på grundval av Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt understryka, att ett enhetligt ordnande av tjänstepensionsförhållandena för civil personal, däri inbegripet beredande av tjänstepensionsrätt för icke-ordinarie tjänstemän och för arbetare i mera fast anställning, måste anses utgöra en förutsättning för möjligheten att inom en nära framtid vinna en lösning av övriga sedan länge aktuella spörsmål på pensionsväsendets område, i främsta rummet ett mera rationellt ordnande av den militära personalens pensionering samt anordnandet av familjepensionsrätt för icke-ordinarie tjänstemän och arbetare.

Av vad här anförts framgår, att utskottet icke kan biträda det yrkande om avslag å Kungl. Maj:ts föreliggande proposition, som framställts i motionen I: 356. Till huvudskälen för detta avslagsyrkande, vilka skäl äro väsentligen av formell natur, återkommer utskottet i det följande.

Förslaget till civilt tjänstepensionsreglemente.

Vissa allmänna frågor.

Innan utskottet övergår till behandling av särskilda med det föreliggande förslaget sammanhängande detaljfrågor, vill utskottet från början beröra några huvudfrågor av mera allmän innebörd.

Pensioneringens omfattning. Såsom förut nämnts omfattade pensions-sakkunnigas förslag, vad ordinarie personal angår, alla befattningshavare, som skulle komma att inordnas under det av 1928 års lönekommitté framlagda förslaget till allmänt avlöningsreglemente. Lönekommitténs förslag förutsatte, att lönereglering först skulle genomföras för åtskilliga nu oregrerade tjänstemannagrupper. Då enligt Kungl. Maj:ts förslag pensionsfrågan nu skulle lösas utan avvaktan på revision av lönebestämmelserna, har härav måst följa, att tillämpningsområdet för de

nya pensionsföreskrifterna begränsas till att avse allenast de förvaltningsgrenar, för vilka ny lönereglering hittills blivit genomförd. Förutom de befattningshavare, som lyda under 1919 års avlöningsreglemente för kommunikationsverken samt 1921 års avlöningsreglemente för statsdepartement m. fl. verk ävensom motsvarande särskilda avlöningsreglementen för vissa andra delar av den allmänna civilförvaltningen, skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag pensionsreglementet bliva gällande även för justitieråd, regeringsråd och landshövdingar. Av icke-ordinarie personal skulle extra ordinarie tjänstemän omedelbart på grund av reglementets föreskrifter erhålla pensionsrätt. I övrigt skulle för icke-ordinarie personal pensionsrätten bliva beroende av särskild prövning av Kungl. Maj:t. Detta förfarande har ansetts nödvändigt med hänsyn, bland annat, till de skiftande förhållanden, som beträffande anställningsformer och avlöningsregler äro rådande inom olika förvaltningsgrenar. Av propositionen framgår, att avsikten är, att pensionsrätt skulle beredas de tjänstemän, som för framtiden komma att motsvara de nuvarande tjänstemännen å extra stat samt dessutom vissa befattningshavare eller grupper av befattningshavare, vilka icke innehava extra ordinarie anställning eller äro tjänstemän å extra stat men vilka likväl kunna anses jämförbara med dylika befattningshavare. Såsom allmän grundsats för prövning av frågan, vilka icke-ordinarie befattningshavare som böra erhålla pensionsrätt enligt reglementet, har i propositionen uppställts, att personer med full sysselsättning och i mera fast anställning för arbetsuppgifter av fortlöpande natur böra erhålla sådan rätt.

Till vad sålunda i propositionen föreslagits med avseende på pensioneringens omfattning vill utskottet giva sin anslutning.

Utskottet kan däremot icke biträda de yrkanden om utsträckning av pensionsrätten, som framförts i de inom riksdagen väckta motionerna I: 331 och II: 581 (likalydande) samt I: 355 och II: 625 (likalydande).

De båda förstnämnda motionerna åsyfta, att under pensionsreglementet skulle inordnas civil extra ordinarie personal vid försvarsväsendet med avlöning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215). Med avseende å detta yrkande tillåter sig utskottet — i anslutning till vad departementschefen i propositionen (sid. 67) anfört — framhålla, att de civila och civilmilitära extra ordinarie befattningshavarna inom försvarsväsendet närmast synas höra hemma under en blivande ny pensionsförfattning för militär och civilmilitär personal samt att därjämte vissa praktiska och författningstekniska svårigheter otvivelaktigt skulle möta att hänföra dessa personalgrupper under det civila tjänstepensionsreglementet. Utskottet vill erinra, att för utredning om det militära pensionsväsendets ordnande redan tillkallats särskilda sakkunniga inom finansdepartementet samt att dessa sakkunniga enligt dem givna direktiv hava att avgiva förslag till beredande av pensionsrätt för sådan civil och civilmilitär

icke-ordinarie tjänstemannapersonal vid försvarsväsendet, som med hänsyn till avlöningsförhållanden och anställningsformer skäligen kan anses böra erhålla pensionsrätt enligt samma grunder, som finnas böra gälla för ordinarie tjänstemän. Det torde med hänsyn härtill vara att vänta, att, om civilt tjänstepensionsreglemente nu antages, frågan om dessa personalgruppers pensionsrätt inom kort skall kunna vinna en ur olika synpunkter tillfredsställande lösning.

Motionerna I: 355 och II: 625 utmyнна i yrkande om utredning rörande ordnad pensionering för poststationsföreståndare. Enligt utskottets mening synes pensionsrätt näppeligen kunna beredas ifrågavarande anställningshavare enligt de principer, som innefattas i förslaget till civilt tjänstepensionsreglemente, detta bland annat med hänsyn till de skiftande avlönings- och arbetsförhållanden, som för dem äro rådande. Däremot kan måhända visst fog anses föreligga för någon revision av grunderna för den understödsverksamhet, som för närvarande enligt riksdagens medgivande är anordnad för ifrågavarande anställningshavare. Med hänsyn till vad i propositionen (sid. 151) antytts i ämnet torde det emellertid kunna antagas, att frågan om dylik revision även utan särskild framställning från riksdagen kommer under omprövning. Vid sådant förhållande avstyrker utskottet, att riksdagen skulle i ämnet avlåta skrivelse till Kungl. Maj:t.

Pensioneringssystem. Vad pensioneringssystemet beträffar, har i propositionen först berörts den tidigare vid upprepade tillfällen behandlade frågan om ett avskaffande av pensionsavgifterna och övergång till en anordning med nettolöner. I denna fråga har departementschefen — med uttalande av sympatier för ett verkligt nettolönesystem, d. v. s. ett system med lönerna redan i avlöningsreglementenas löneplaner upptagna till de belopp, som få uppbäras av tjänstemännen — funnit det av olika anledningar icke vara möjligt att i detta sammanhang genomföra ett dylikt system. Departementschefen har därför inskränkt sig till att förorda den förenkling i det administrativa bestyret med pensioneringen, som kan vinnas genom ändring i sättet för uttagande av tjänstemännens bidrag till pensioneringskostnaderna. I detta avseende har departementschefen förordat ett av pensionssakkunniga framlagt förslag om pensionsavgifternas utbytande mot pensionsavdrag, som skulle innehållas å tjänstemännens löner. Denna anordning skulle innebära, att redan verkens stater skulle grundas på nettolöneberäkning och att i avlöningslistorna skulle upptagas de med pensionsavdrag reducerade lönebelopp, som tjänstemännen äga uppbära. Vid fortsatt fondering av tjänstemännens bidrag till pensioneringskostnaderna skulle överföring till vederbörande pensionsfonder en gång om året ske av belopp, som enligt överslagsberäkning motsvara summan av pensionsavdragen för samtliga pensionsberättigade tjänstemän inom vederbörande förvaltningsgrenar.

Den föreslagna anordningen med pensionsavdrag skulle i vissa fall föranleda minskning i de dyrtidstillägg, som enligt nu gällande bestämmelser tillkomma vederbörande befattningshavare. Därest dyrtidstillägg beräknas å det i avlöningslistan upptagna nettolönebeloppet, kommer nämligen befattningshavaren att gå miste om det dyrtidstillägg, som i förekommande fall belöper å den del av bruttolönen, vilken motsvarar pensionsavdraget. Till följd av de i dyrtidstilläggsförfattningarna meddelade avrundningsbestämmelserna — enligt vilka öretal, som överskjuter fullt krontal, bortfaller — framträder minskningen icke vid alla lönebelopp; där dyrtidstillägget å det reducerade lönebeloppet uppgår till samma krontal som dyrtidstillägg å det oreducerade lönebeloppet, utgår tillägget fortfarande med oförändrat belopp. I de fall, där minskning inträder, skulle densamma med nu gällande dyrtidstilläggsbestämmelser variera mellan 1 krona (i flertalet fall) och 3 kronor i månaden. För anordningens genomförande har i propositionen föreslagits beslut av innebörd att med avlöningsbelopp, vara enligt gällande bestämmelser dyrtidstillägg utgår, skall i fall, där vederbörande har att vidkännas pensionsavdrag å lönen, förstas lönebeloppet minskat med pensionsavdraget (lönens nettobelopp).

I motionerna I: 347 och II: 605 (likalydande), II: 610, II: 624 och II: 626 har påyrkats, att nuvarande avgiftssystem skulle bibehållas, så att tjänstemännen ej lede minskning i dyrtidstillägg.

För egen del kan utskottet ej biträda vad motionärerna sålunda hemställt. Den förenkling i avgiftssystemet, som den föreslagna anordningen skulle medföra, synes nämligen även enligt utskottets mening vara ur praktisk och administrativ synpunkt av så stor betydelse, att möjligheten till denna förenkling icke bör med hänsyn till nyssnämnda jämförelsevis obetydliga jämkning i löneinkomsten lämnas outnyttjad. Det må erinras, att tjänstemännen ej hava att erlagga avgifter för den del av pensionsförmånen, som för närvarande utgår i form av dyrtidstillägg å pensionerna. Visserligen vore det tänkbart att även med tillämpning av förslaget om pensionsavdrag beräkna dyrtidstillägget å bruttolönen, men en sådan anordning skulle medföra betydande besvär vid uträkningen av avlöningarna och även försvåra revisionsgranskningen av verkens räkenskaper.

Utskottet tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag i nu förevarande avseende.

I fråga om tjänstårsberäkning för pension innebär förslaget i huvudsak sådan omläggning av nuvarande regler, att tjänstår skulle räknas endast för tid, under vilken tjänstemännen innehaft med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller eljest varit avgiftspliktig till av staten upprättad pensionsanstalt. Härigenom skulle för framtiden tjänstår för pension praktiskt taget komma att sammanfalla med tiden för bidragsplikt till egen pensionering. Denna anordning, som möjliggöres av de icke-ordinarie tjänstemännens inbegripande i tjänstepensionsrätten, skulle

medföra, att bestämmelser motsvarande de i kommunikationsverkens pensionslag intagna föreskrifterna om pensionens avvägande i förhållande till såväl tjänstår som avgiftsår samt om pensionens uppdelning i statspension och avgiftspension bliva överflödiga. — För hel ålderspension skulle, liksom nu enligt kommunikationsverkens pensionslag, i regel erfordras 30 tjänstår. Dock skulle för ett fåtal befattningar, för vilka måste gälla en särskilt låg pensionsålder eller för vilka utbildningstiden regelmässigt är så lång, att en lägre tjänstålder än den normala kan anses påkallad, enligt förslaget stadgas en tjänstålder för hel pension av 25 år. — I enlighet med vad i kommunikationsverkens pensionslag är föreskrivet, skulle tjänstemännens bidragsplikt upphöra, efter det pensionsbidrag erlagts i 30 år.

Vad sålunda föreslagits vill utskottet tillstyrka. Till framställda yrkanden beträffande tjänstålder för vissa särskilda befattningshavargrupper återkommer utskottet i det följande.

Pensionsålder. För närvarande är pensionsåldern fastställd på olika sätt för å ena sidan allmänna civilförvaltningen och å andra sidan kommunikationsverken. Enligt 1907 års civila pensionslag är pensionsåldern normalt bestämd till 67 år för manliga och 60 år för kvinnliga befattningshavare. Från denna huvudregel hava emellertid stadgats åtskilliga undantag, enligt vilka för särskilda befattningar gälla pensionsåldrar av 65, 62, 60 eller 55 år. För kommunikationsverkens vidkommande äro pensionsåldrarna fastställda i en vid dessa verks pensionslag fogad åldersförteckning, upptagande alla de olika befattningarna vid vart och ett av verken. Även för dessa verk är den högsta pensionsåldern 67 år, men därjämte tillämpas enligt åldersförteckningen i vissa fall pensionsåldrarna 65, 63, 60 och 55 år. För kvinnlig innehavare av befattning, för vilken åldersförteckningen upptager högre pensionsålder än 64 år, är enligt beslut av 1925 års riksdag pensionsåldern provisoriskt fastställd till 64 år.

Då det gällt att bestämma lämplig pensionsålder för olika kategorier av befattningar och därvid även utjämna nuvarande olikheter mellan befattningar vid allmänna civilförvaltningen och befattningar vid kommunikationsverken, hava betydande meningsskiljaktigheter visat sig föreligga. 1930 års pensionssakkunniga, som hos åtskilliga myndigheter anhållit om uttalanden angående lämplig pensionsålder, funno de uppgifter, de sakkunniga i anledning härav fingo mottaga, icke lämna någon bestämd vägledning för utformande av bestämmelser på området. Enligt vad de sakkunniga framhållit, bestyrkte de från myndigheterna inkomna svaren den uppfattningen, att det vore svårt och näppeligen ens möjligt att ur de olika förhållandena (personal-, tjänstgörings-, sjukdoms-, förtidspensionerings-, dödlighets- och liknande) leta fram några siffermässigt eller eljest bestämbara faktorer att lägga till grund för en verklig beräkning, vilken pensionsålder i det ena eller andra fallet vore just den rätta. För egen del framhöllo de sakkunniga, att en alltför långt gående differentiering av pensionsåldrarna icke vore befogad, enär en dylik differentiering

måste bygga på den felaktiga föreställningen, att den med åldrandet inträdande nedsättningen i kroppslig och andlig vitalitet följde på förhand givna regler, som gjorde det möjligt att med anspråk på allmängiltighet fixera pensionsåldern efter varje särskild tjänsts krav. Med utgångspunkt från att de befattningshavare, å vilka ställas de största kraven i fråga om rörlighet och fysisk uthållighet, merendels återfinnas i de lägre graderna å löneskalan, hava de sakkunniga trott sig finna, att pensionsåldrarna med fördel skulle kunna graderas efter löneställningen. De sakkunniga hava efter undersökning förordat, att personalen i pensionshänseende skulle indelas i tre huvudgrupper, varvid pensionsåldern skulle bestämmas till 63 år för tjänstemän i lönegraderna 1—12, 65 år för tjänstemän i lönegraderna 13—20 och 67 år för tjänstemän i högre löneställning. Genom särskilda undantag från denna huvudregel skulle tillgodoses de speciella krav, som gjorde sig gällande för vissa befattningar.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle pensionsåldern vara lika för män och kvinnor i samma befattning.

En av de sakkunniga, förste kontoristen Eriksson, har i anslutning till åtskilliga framställningar från personalhåll reservationsvis uttalat sig för en allmän pensionsålder av 60 år, lika för män och kvinnor.

De sakkunnigas förslag beträffande pensionsåldrarna har i myndigheternas yttranden i allmänhet blivit tillstyrkt. Dock har man på vissa håll ansett, att den högsta pensionsåldern borde sättas till 65 i stället för 67 år. Åtskilliga personalsammanslutningar hava påyrkat sänkning i de av de sakkunniga föreslagna pensionsåldrarna.

Föredragande departementschefen har för egen del understrukt den av de sakkunniga uttalade uppfattningen, att en alltför långt gående differentiering av pensionsåldrarna icke är lämplig. Departementschefen har tillstyrkt de sakkunnigas förslag om att befattningshavarna i fråga om pensionsåldern skulle uppdelas på olika grupper med utgångspunkt från löneställningen. Härvid har departementschefen emellertid ansett sig kunna gå något längre i fråga om förenkling än vad de sakkunniga föreslagit. Departementschefen har förordat en uppdelning av tjänstemännen endast på två åldersgrupper, en grupp omfattande tjänstemän i lönegraderna 1—12 och en annan grupp omfattande tjänstemän i högre löneställning. Vad ålderssiffrorna angår, har departementschefen för lönegraderna över den 12:e funnit den nu gällande högsta pensionsåldern, 67 år, vara alltför hög. Med hänsyn bland annat till behovet ur statsnyttans synpunkt av att särskilt de viktigare befattningarna inom administrationen icke uppehållas av personer, vilkas bästa arbetskraft merendels är förbrukad, har departementschefen förordat en pensionsålder för denna grupp av 65 år.

Jämväl i fråga om lönegraderna 1—12 har departementschefen med hänsyn till kravet på effektivitet i arbetet ansett skäl tala för någon sänkning i den av de sakkunniga föreslagna åldersgränsen. Beträffande denna tal-

rika grupp av tjänstemän — vars pensionsålder givetvis blir avgörande även då det gäller att bestämma avgångsåldern för statens pensionsberättigade arbetarpersonal — hava emellertid, jämsides med effektivitetssynpunkterna, även andra omständigheter ansetts böra komma i betraktande. Departementschefen har härutinnan anfört, att staten under nuvarande förhållanden icke syntes kunna underlåta att vid bestämmande av pensionsåldern för sina talrikaste anställningshavargrupper skänka beaktande även åt sociala synpunkter. I dessa hänseenden vore främst att märka den starka ökning av de arbetsföra åldrarna inom vårt lands befolkning, som ägt rum under de senaste årtiondena och som i samband med en förskjutning i åldersfördelningen vore att motse under de närmaste tre årtiondena. För befrämjande å den allmänna arbetsmarknaden av en avkoppling av de högsta åldersgrupperna i syfte att bereda ökade försörjningsmöjligheter för yngre arbetskraft måste självfallet den pensioneringspolitik, staten såsom arbetsgivare följde, vara av stor betydelse. Med hänsyn till sålunda berörda förhållanden har departementschefen för tjänstemän inom lönegraderna 1—12 föreslagit en normal pensionsålder av 60 år.

Beträffande den inverkan, det sålunda framlagda förslaget skulle utöva å pensioneringskostnaderna, hänvisar utskottet till de utredningar, som propositionen i detta avseende innehåller (sid. 77 samt sid. 169—176).

Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag beträffande pensionsålder hava motionsvis framställts ett flertal yrkanden. I motionerna II: 610 och II: 626 har föreslagits en pensionsålder av (högst) 60 år för alla befattningshavare. Motionerna I: 344 och II: 606 (likalydande) innefatta yrkande om en pensionsålder av 60 år för alla befattningshavare i lönegraderna 1—20 samt av 63 år för befattningshavare i högre löneställning. I motionen II: 608 föreslås en pensionsålder av 60 år för lönegraderna 1—12 och 63 år för högre lönegrader. Samtliga dessa yrkanden gå alltså i fråga om sänkning av pensionsåldrarna längre än Kungl. Maj:ts förslag. Å andra sidan har i motionerna I: 342 och II: 622 (likalydande) framställts förslag om att tills vidare någon rubbning av nuvarande pensionsåldrar icke skulle äga rum samt att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära förnyad utredning angående pensionsåldrarnas fastställande för framtiden. I den förra delen torde yrkandet i sistnämnda motioner närmast få anses innebära, att pensionsåldrarna i det nya reglementet borde fastställas i möjligaste mån överensstämmande med nu gällande pensionsåldrar.

För egen del kan utskottet i stort sett ansluta sig till de synpunkter, som i propositionen anlagts på den här föreliggande frågan. Ur statsnyttans synpunkt och med hänsyn till det alltmer skärpta kravet på effektivitet i arbetet synes det ej kunna förnekas, att nuvarande pensionsåldrar i många fall äro alltför höga och att en sänkning av åldrarna därför måste anses önskvärd. Det har häremot invänts, att medellivslängdens ökning utgjorde skäl mot en nedsättning av nuvarande pensionsåldrar. Räck-

vidden av denna invändning synes dock ej böra överskattas. Enligt tillgängliga statistiska uppgifter har medellivslängden under åren 1891—1925 ökat med nära 10 år eller (för män) från 50.9 år till 60.7 år. Denna ökning beror emellertid väsentligen av minskad dödlighet under de första levnadsåren — en omständighet, som torde få anses vara av underordnad betydelse för frågan om lämplig pensionsålder — och endast till mycket ringa del (1.3 år) på en ökning av den återstående medellivslängden vid tidpunkten för inträdet i pensionsåldern. Gentemot den anförda invändningen bör också framhållas, att den fortskridande rationaliseringen och intensifieringen av statsverksamheten — både inom den rent administrativa förvaltningen och inom andra områden av statens verksamhet — numera oftast torde ställa större krav på kroppslig och andlig rörlighet hos befattningshavarna än vad fallet varit under tidigare rådande förhållanden. Att man vid bedömande av frågan om lämplig pensionsålder, åtminstone beträffande de talrika lägre tjänstemannabefattningarna och arbetaranställningarna, jämsides med effektivitetssynpunkterna även beaktar behovet ur befolkningsfördelningens synpunkter av en tidigare avkoppling av äldre arbetskraft, finner utskottet vara fullt berättigat. De utredningar, till vilka departementschefen i detta avseende hänvisat, giva vid handen, att överskottet inom befolkningens arbetsföra åldrar med därav föranledda svårigheter att bereda arbete åt ungdomen näppeligen torde kunna betraktas såsom ett konjunkturförhållande utan att man här står inför ett problem, som torde komma att kvarbliva och vinna ökad aktualitet för lång tid framåt.

Med hänsyn till vad sålunda anförts har utskottet i likhet med departementschefen funnit vissa sänkningar av nuvarande pensionsåldrar vara påkallade. Den av de sakkunniga och av departementschefen förordade metoden att i fråga om pensionsåldern gruppera befattningshavarna efter löneställningen har utskottet ock ansett sig kunna förorda såsom en allmän utgångspunkt för pensionsålderns fastställande. Lämpligt synes vara att, såsom i Kungl. Maj:ts förslag skett, befattningshavarna därvid fördelas på två åldersgrupper, den ena omfattande lönegraderna 1—12 och den andra omfattande högre lönegrader. Utskottet kan alltså icke tillstyrka de i motionerna II: 610 och II: 626 framställda förslagen om en allmän pensionsålder för samtliga befattningshavare och ej heller det i motionerna I: 344 och II: 606 gjorda yrkandet, enligt vilket den lägre åldersgruppen skulle omfatta lönegraderna 1—20.

Vad angår ålderssiffran för den högre pensionsåldersgruppen har utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag om fastställande av 65 år såsom normal pensionsålder. Utskottet avstyrker alltså motionerna II: 608 samt I: 344 och II: 606, i vad de avse pensionsålderns bestämmande till 63 år för denna pensionsåldersgrupp.

Med avseende å ålderssiffran för tjänstemän i lönegraderna 1—12 har utskottet ock ansett sig kunna förorda Kungl. Maj:ts förslag om 60 år

såsom den normala pensionsåldern. Denna pensionsålder gäller redan nu för ett icke obetydligt antal befattningshavare inom dessa lönegraderna. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle emellertid från huvudregeln icke förekomma några höjande undantag. Detta skulle bland annat medföra, att pensionsåldern skulle sänkas till 60 år icke blott för befattningar, som nu hava 62, 63 eller 64 år såsom pensionsålder, utan även för många befattningar, för vilka nu gäller en pensionsålder av 65 eller 67 år. Så stora nedsättningar hava synts utskottet i åtskilliga fall icke vara påkallade. Icke minst ur statsekonomisk synpunkt har utskottet ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke beträffande lönegraderna 1—12 lämpligen kunde vidtagas en något större differentiering av pensionsåldrarna med hänsyn till de särskilda befattningarnas krav än vad i Kungl. Maj:ts förslag skett. Efter närmare undersökning av denna fråga har utskottet funnit sig böra förorda, att pensionsåldern för ett antal befattningar — i främsta rummet sådana, vid vilka nu för manlig innehavare gäller en pensionsålder av 67 eller 65 år — genom undantag från huvudregeln bestämmas en pensionsålder av 63 år. Dessa undantag hava sammanförts i Bilaga B till reglementsförslaget. Vid bifall till av utskottet sålunda förordade jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag skulle totala antalet ordinarie befattningshavare, för vilka en sänkning av pensionsåldern skulle äga rum till 60 år från högre åldrar, i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag nedbringas med omkring 25 procent.

Av vad nu anförts följer, att utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka det i motionerna I:342 och II:622 framställda förslaget, i den mån det icke blivit tillgodosett genom de av utskottet förordade jämkningarna i Kungl. Maj:ts förslag.

Till framställda yrkanden beträffande undantag i fråga om pensionsåldern för vissa särskilda tjänster återkommer utskottet i det följande. Likaledes kommer utskottet längre fram att beröra frågan om övergångsbestämmelser i anledning av de ändrade föreskrifterna om pensionsålder.

Pensionsunderlag och pensionsavdrag. Såsom förut nämnts, byggde pensionssakkunnigas förslag i fråga om pensionsunderlag på 1928 års lönekommittés förslag till nytt avlöningsreglemente, vilket innefattade förhöjda lönebelopp med dyrtidstilläggens inräknande i de fasta lönerna. Pensionssakkunniga föreslogo emellertid även, att man vid pensionsunderlagens fastställande skulle utgå från en annan relation mellan lön och pension än den nu gällande. Sakkunnigförslaget innebar nämligen, att pensionsunderlaget skulle bestämmas till $\frac{2}{3}$ av slutlönen å medeldyr ort (III-ort enligt lönekommitténs förslag) i stället för såsom nu till $\frac{2}{3}$ av lönen på billigaste ort (A-ort). Departementschefen har i denna fråga anfört, att vissa skäl onekligen kunde anföras till stöd för sådan ändring i sättet för pensionsunderlagets beräkning, att lönen för någon högre ortsgrupp än den lägsta skulle tjäna såsom grundval för beräkningen, samt att olika alternativ för en dylik ändring varit under

omprövning inom finansdepartementet. Vid frågans övervägande har departementschefen emellertid stannat vid att förorda, att någon ändring i gällande pensionsunderlag för ordinarie befattningar icke för närvarande skulle komma till stånd. Detta ställningstagande sammanhänger, framhåller departementschefen, på det närmaste med den karaktär, som revisionen av pensionslagstiftningen enligt det föreliggande förslaget skulle få. Då denna revision skulle genomföras utan samband med omarbetning av lönebestämmelserna, har det syntts departementschefen icke lämpligen böra ifrågakomma att nu vidtaga höjning av pensionsunderlagen med därav följande omräkning av pensionsavdragen. Enligt det föreliggande förslaget blir revisionen av pensionsbestämmelserna, bortsett från pensionsrättens utsträckning till icke-ordinarie personal, väsentligen att betrakta såsom ett välbehövligt ordnande av pensionsvillkoren efter enhetliga och mera rationella grunder, medan den egentliga pensionsförmånen till storleken lämnas orubbad.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle vidare för kvinnliga befattningshavare — vilka ej äga rätt att åtnjuta lön i högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad — fortfarande gälla pensionsunderlag motsvarande pensionsunderlaget för manlig tjänsteman i närmast lägre lönegrad. Pensionsavdragen skulle enligt förslaget sättas lika med de nuvarande pensionsavgifterna. För kvinnliga tjänstemän skulle, i anslutning till vad nu gäller, stadgas pensionsavdrag lika med manliga tjänstemäns i samma lönegrad.

I vissa motioner har yrkats ändring av Kungl. Maj:ts förslag i nu angivna hänseenden. I motionerna II: 602 och II: 608 hemställes sålunda, att pensionsunderlagen måtte beräknas till $\frac{2}{3}$ av slutlönen å B-ort. I motionen II: 610 ifrågasätts höjda pensionsunderlag för tjänstemän i lönegraderna 1—12. I motionen I: 330 har föreslagits, att för män och kvinnor i samma lönegrad skulle fastställas lika pensionsunderlag.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag på förevarande punkt och kan alltså icke biträda de av motionärerna framställda yrkandena. Även efter utskottets uppfattning kunna vissa skäl anföras för en beräkning av pensionsunderlagen på grundval av lönen i någon högre ortsgrupp än den lägsta, exempelvis B-ort. Enligt utskottets mening synes emellertid, oavsett de kostnadsökningar en sådan ändring av relationen mellan lön och pension skulle medföra, en prövning av denna fråga lämpligen böra anstå i avvaktan på en blivande revision av avlöningsbestämmelserna. Vad kvinnliga befattningshavares pensionsbidrag angår, synes den nuvarande avvägningen av dessa visserligen icke kunna anses rationell med hänsyn till att kvinnliga tjänstemän hava att erlägga samma familjepensionsavgifter som manliga befattningshavare i samma lönegrad utan att därför erhålla motsvarande förmåner. Någon rubbning i dessa förhållanden torde emellertid icke kunna vidtagas annat än i samband med ett ordnande av familjepensioneringen för kvinnliga tjänstinnehavare, i

vilken fråga utredning för närvarande pågår. Att, såsom i motionen I: 330 föreslagits, pensionsunderlagen skulle sättas lika för män och kvinnor i samma befattning kan utskottet icke tillstyrka, då detta skulle innebära en avvikelse från den generellt fastställda relationen mellan slutlön och pension.

Till den i propositionen samt i vissa motioner berörda frågan om förhöjda pensionsunderlag för lokomotivpersonal vid statens järnvägar skall utskottet i det följande återkomma.

Pensionsfonder. I likhet med pensionssakkunniga har föredragande departementschefen funnit den av de sakkunniga behandlade frågan, huruvida fondering borde ske eller icke av tjänstemännens bidrag till pensionskostnaderna, vara förtjänt av närmare överbäggande. Detta överbäggande har dock ansetts lämpligen kunna anstå, intill dess på dagordningen stående ytterligare spörsmål rörande pensionsförhållanden för statstjänstemän — i främsta rummet den militära tjänstepensioneringen samt familjepensioneringen — i sina huvuddelar vunnit en lösning. Så länge en dylik prövning icke verkställts, borde enligt departementschefens mening det nuvarande fonderingssystemet bibehållas i princip oförändrat. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle i anslutning härtill i reglementet intagas en allmän föreskrift om fondering av pensionsavdragen.

Vad sålunda och i övrigt i propositionen anförts och föreslagits beträffande fondering för pensionsändamål har ej givit utskottet anledning till erinran.

Detaljbehandling av reglementsförslaget.

Utskottet övergår härefter att beröra de detaljfrågor beträffande förslaget till civilt tjänstepensionsreglemente, rörande vilka motionsvis framställts yrkanden om ändring i Kungl. Maj:ts förslag eller i fråga om vilka anledning till särskilt yttrande från utskottets sida eljest syns föreligga.

Rubriken. I Kungl. Maj:ts förslag liksom i pensionssakkunnigas förslag hava pensionsbestämmelserna erhållit formen av ett reglemente, vars ordalydelse skulle fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt. De sakkunniga hava anført, att det vore lika betryggande för tjänstemännen, om pensionsbestämmelserna meddelades i denna form, som om desamma, på sätt för närvarande vore fallet, intoges i en författning av civillags natur. Därest pensionsbestämmelserna utfärdades i form av ett reglemente, skulle överensstämmelse vinnas med vad som i motsvarande hänseende gällde på löneområdet.

Med anledning av att från några myndigheters sida ifrågasatts bibehållande av den nuvarande anordningen med en i lagform utfärdad författning har departementschefen anført, att frågan, huruvida pensions-

bestämmelserna borde utfärdas i form av lag eller reglemente, syntes vara utan praktisk betydelse för befattningshavarnas pensionsrätt samt att tillräcklig anledning vid sådant förhållande saknades att frångå de sakkunnigas förslag, som anslöte sig till gällande ordning beträffande formen för de statliga avlöningsbestämmelserna.

I motionen I:356 har yrkats avslag å Kungl. Maj:ts proposition huvudsakligen av det skälet, att pensionsförfattningen ej erhållit formen av civillag. I motionen har anförts, bland annat, att pensionsrättens reglering genom civillag vore av den största betydelse för staten själv lika väl som för den enskilde ämbets- eller tjänstemannen samt att, om den civila pensionslagen ersattes med ett reglemente, detta skulle medföra, att lagrådet ej behövde höras, vilket åter vore nödvändigt, om lagen bibehölles såsom lag av civillags natur.

Med anledning av vad sålunda anförts får utskottet framhålla att, såvitt utskottet kan bedöma, pensionsbestämmelsernas avfattande i form av lag näppeligen skulle kunna medföra, att författningen bleve att betrakta såsom sådan *allmän* civillag, som avses i regeringsformens § 87 mom. 1 och över vilken lagrådets yttrande skall inhämtas. Med allmän civillag lär närmast böra förstås lagstiftning, som reglerar rättsförhållanden enskilda medborgare emellan (jfr Reuterskiöld: Sveriges grundlagar, första delen, kommentaren till R. F. § 87, sid. 156), men till dylik lagstiftning synes pensionslagstiftningen icke kunna hänföras. Såväl de för allmänna civildförvaltningen som de för kommunikationsverken gällande pensionsbestämmelserna hava för närvarande lagform, men lagrådets (högsta domstolens) yttrande har ej inhämtats vare sig vid lagarnas tillkomst eller vid de talrika ändringar i desamma, som under årens lopp förekommit. Då utskottet för sin del delar departementschefens uppfattning att frågan om bestämmelsernas utfärdande i form av lag eller reglemente är utan praktisk betydelse för pensionsrätten, har utskottet ansett tillräcklig anledning ej föreligga att frångå Kungl. Maj:ts förslag i förevarande avseende. Det må i detta sammanhang erinras, att de före år 1907 gällande pensionsbestämmelserna för civildförvaltningen i allmänhet tillkommit genom särskilda av Kungl. Maj:t och riksdagen meddelade beslut utan lag- eller reglementsform och utfärdats genom administrativa författningar eller kungl. brev, samt att ännu gällande bestämmelser om den militära personalens pensionering hava formen dels av vissa av riksdagen antagna huvudgrunder, utfärdade genom kungörelser, dels ock av administrativa reglementen för de militära pensionsinrättningarna.

Med stöd av vad sålunda anförts biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag beträffande formen för pensionsförfattningen.

1 §. I avseende å denna paragraf åberopar utskottet vad i den allmänna motiveringen anförts beträffande motionsvis gjorda yrkanden om pen-

sionsrättens utsträckning till vissa i förslaget ej avsedda kategorier av anställningshavare.

3 §. I motionen II:626 har yrkats sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag beträffande tjänstårsberäkning, att avdrag vid sådan beräkning ej skulle göras för tid, omfattande minst 15 dagar i följd, under vilken tjänsteman åtnjutit ledighet för svag hälsas vårdande, för havandeskap eller barnsbörd. Utskottet avstyrker detta yrkande. Däremot har utskottet ansett sig böra föreslå viss komplettering av Kungl. Maj:ts förslag, avseende avdrag för tid, under vilken tjänsteman varit tagen i häkte eller avstängd från tjänstgöring eller utan giltigt förfall avhållit sig från tjänstgöring.

4 §. I stadgandet i första stycket av denna paragraf angående tiden för uttagande av pensionsavdrag föreslår utskottet en formell ändring i syfte att förebygga misstolkning med avseende å stadgandets tillämpning å befattningshavare, som vid reglementets ikraftträdande redan innehar befattningshavare, som blir förenad med pensionsrätt enligt reglementet.

5 § innehåller regler om pensions utbetalning. För närvarande utgår pension till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlider. Denna bestämmelse leder i praktiken till stor ojämnhets beträffande tiden för pensions åtnjutande. Om en pensionstagare avlider någon av de första dagarna i månaden, utgår pensionen för nära en månad efter dödsfallet; avlider han däremot sista dagen i månaden, utgår icke någon pension efter dödsfallet. För undanröjande av denna ojämnhets har i Kungl. Maj:ts förslag upptagits ett stadgande av innehåll, att pension skulle utbetalas till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle. Denna avfattning skulle samtidigt tillgodose syftet med ett från personalhåll upprepade gånger framkommet önskemål om särskild begravningshjälp åt pensionstagares dödsbo.

I motion II:603 har hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till 1935 års riksdag rörande sådana ändrade bestämmelser i fråga om pensions utgående vid dödsfall, att även de befattningshavare, vilka redan före det nya reglementets ikraftträdande avgått med pension, i detta avseende skulle bliva likställda med tjänstemän, som avgå efter den 1 juli 1935. Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka, att denna fråga — i vad angår såväl tjänstemän som arbetare — blir föremål för närmare utredning, förordar, att anhållan i sådant hänseende av riksdagen göres hos Kungl. Maj:t.

6 §. Denna paragraf innehåller bestämmelser om pensions förverkande. Beträffande 2 mom. av paragrafen har utskottet ansett samma skäl, vilka under 22 § föranlett sådan ändring av pensionssakkunnigas förslag, att Kungl. Maj:t skulle kunna tillerkänna avsatt tjänsteman större del av uppskjuten livränta än en tredjedel, böra föranleda motsvarande jämkning i bestämmelserna rörande den pensionsförmån, som må tillkomma pensionstagare, vilken för förbrytelse i sin tidigare innehavda

tjänst blivit dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen. Utskottet framlägger förslag till sådan jämkning.

7 §. I 7 § hava intagits de regler om reduktion av pensionsförmånen vid förening av pension med lön, arvode eller annan pension, som på i propositionen anförda skäl ansetts påkallade. Mot Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende har utskottet ingen erinran. Av såväl principiella som praktiska grunder har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka vad i motionen II: 609 föreslagits om reduktion av pensionsförmånen jämväl vid förening av pension med lön eller pension för kommunal- eller landstingstjänst.

14 §. Under 2 mom. av denna paragraf har föreslagits, att för tjänsteman, som under kortare tid än tre år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de pensionsunderlag, vilka under de senast förflutna tre åren varit gällande för honom. Detta förslag innebär viss skärpning av de bestämmelser, som nu gälla för motsvarande fall. Efter framställningar från personalhåll har utskottet ansett sig böra förorda, att stadgandet, i anslutning till nuvarande bestämmelser, avfattas på sådant sätt, att medeltalsberäkningen kommer att avse de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna tre åren varit gällande för tjänstemannen.

17 §. Enligt 1 mom. av denna paragraf må tjänsteman, som tidigast fem år före uppnåendet av pensionsåldern frivilligt avgår ur tjänsten, kunna av Kungl. Maj:t medgivas rätt att komma i åtnjutande av förtidspension, under förutsättning att han innehar minst 30 tjänstår och att avgången finnes icke vara stridande mot statens intressen. Förtidspensionen skall motsvara hel ålderspension men för tiden innan pensionsålderns inträde undergå viss minskning. Bestämmelsen i fråga innebär en nyhet i förhållande till nuvarande pensionsförfattningar.

I motionen II: 602 har föreslagits rätt för Kungl. Maj:t att övergångsvis intill den 1 juli 1938 vid frivillig avgång medgiva förtidspension utan minskning av pensionsbeloppet. Samma tanke har, utan direkt yrkande, framförts i motiveringen till motionerna I: 342 och II: 622 (likalydande). Inom utskottet har vidare ifrågasatts, dels att förtidspension oberoende av levnadsålder skulle kunna utgå till befattningshavare, som räknar fulla tjänstår, dels ock att rätt till förtidspension skulle för innehavare av befattningar, upptagna i Bilaga A till reglementet, inträda efter 25 tjänstår. Utskottet vill ej förneka, att särskilt under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden vissa skäl kunna anföras till stöd för dessa yrkanden. Utskottet har dock ansett sig icke hava tillräcklig anledning att föreslå avvikelser från Kungl. Maj:ts förslag utan finner någon tids erfarenhet angående verkningarna av detta förslag böra avvaktas, innan frågan om ändringar i detsamma upptages till prövning.

18 § innehåller bestämmelser om pensionsunderlag och pensionsavdrag. I anslutning till vad förut anförts innebär Kungl. Maj:ts förslag, att nu-

varande pensionsunderlag skulle bibehållas oförändrade. För lokomotivförare och lokomotiveldare vid statens järnvägar hava emellertid, med hänsyn till dem tillkommande inkomst av s. k. lokomotivtjänstpenningar, föreslagits pensionsunderlag, motsvarande underlagen för närmast högre lönegrader än dem, som ifrågavarande tjänster tillhöra. I motionerna I:344 och II:606 (likalydande) har yrkats att, därest detta förslag bifölles, motsvarande höjning skulle vidtagas jämväl av pensionsunderlaget för maskinbiträden i lokomotivtjänst. För sin del kan utskottet emellertid ej tillstyrka, att för lokomotivpersonalen skulle på grund av dessa befattningshavare tillkommande särskilda inkomster i tjänsten göras ett undantag från nu gällande regler med avseende å relationen mellan fast lön och pensionsunderlag. Ett beslut i sådan riktning skulle, såvitt utskottet kan döma, vara ägnat att medföra konsekvenser beträffande andra befattningshavare med särskilda inkomster i viss tjänstgöring, icke minst för befattningshavare, vilka liksom lokomotivpersonalen på grund av sin tjänstgöring hava regelbundna inkomster av reseersättning i en eller annan form. Utskottet avstyrker alltså bifall till såväl Kungl. Maj:ts som motionärernas förslag i denna del.

22 §. Vad i 22 § föreslagits beträffande s. k. uppskjuten livränta för tjänsteman, som avgår från tjänsten utan rätt till pension, finner utskottet utgöra en ur olika synpunkter tillfredsställande lösning av frågan om beredande åt en före pensionsrättens inträde avgången tjänsteman av skälig andel av den av honom genom tjänstgöringen intjänade pensionsförmånen. Utskottet tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag. Däremot kan utskottet icke biträda det i motionen I:329 framställda förslaget om att stadgandet i fråga skulle göras retroaktivt tillämpligt på tjänstemän, som från och med ingången av år 1914 intill ikraftträdandet av det nya reglementet avgått ur tjänsten utan pensionsrätt.

32 §. Under denna paragraf har, i viss anslutning till nu gällande föreskrifter, förordats ett stadgande av innebörd, att om justitieråd eller regeringsråd avgått från sin tjänst för utövande av statsrådsämbete eller för tillträdande av annan statstjänst eller för fullgörande av något av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag, för vilket ersättning av statsmedel utgår, skall, så länge han innehar befattningen eller uppdraget, i pensionshänseende så anses, som om han alltjämt kvarstode i sin förra tjänst. I avfattningen av detta stadgande föreslår utskottet en förtydligande ändring i syfte att förebygga, att justitieråd eller regeringsråd, som avgått för tillträdande av viss befattning eller visst uppdrag, vid övergång till annan befattning, som ej är justitieråds- eller regeringsrådsämbete, eller till annat uppdrag skulle förlora sin pensionsrätt såsom justitieråd eller regeringsråd. Samtidigt har viss förkortning av paragrafen ansetts kunna ske utan ändring i dess av Kungl. Maj:t avsedda syfte. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle emellertid beträffande avgångsskyldigheten liksom i övrigt i här avsedda fall gälla de för justitieråd och regeringsråd

givna bestämmelserna. Enär detta synes vara mindre lämpligt i fall, då vederbörande övergår till en befattning, som ej är domarämbete (t. ex. landshövding- eller generaldirektörsbefattning), föreslår utskottet en ändring av innehåll, att i dylika fall skola i fråga om avgångsskyldighet tillämpas de i 12 § 2—4 mom. innefattade föreskrifterna.

Övergångsbestämmelserna. Vad övergångsbestämmelserna angår, har utskottet i anledning av väckta motioner, till utskottet ingivna framställningar samt inom utskottet framställda yrkanden haft att till en början taga ställning till frågan om särskilda övergångsregler i anledning av ändring i pensionsåldrarna. Pensionssakkunniga anförde i detta hänseende — med framhållande att de sakkunnigas förslag i fråga om pensionsålder innebure en del såväl sänkningar som höjningar gentemot vad nu gäller — att det syntes komma att medföra ett allt för starkt ingripande gentemot tjänstemännen, om dessa förändringar undantagslöst skulle träda i omedelbar tillämpning. De sakkunniga föreslogo med hänsyn härtill viss valfrihet för de av stadgandena om ändrad pensionsålder berörda ordinarie tjänstemännen. Innebörden i de sakkunnigas förslag var den, att en tjänsteman, som fått sin pensionsålder sänkt och därigenom blivit nödgad att avgå inom tre år efter reglementets ikraftträdande, skulle kunna kvarstå i tjänsten till sin nuvarande pensionsålder samt att den, för vilken höjd pensionsålder skulle inträda, likaledes skulle kunna bibehållas vid nuvarande pensionsålder, om han vid ikraftträdandet nått en levnadsålder av minst 50 år.

Departementschefen har för egen del med hänsyn till de skäl, som föranlett förslaget om ändringar i pensionsåldrarna, funnit sig icke kunna tillstyrka, att ett genomförande av detta förslag skulle för avsevärd tid framåt göras beroende av tjänstemännens fria val. Med hänsyn till den övergångstid, som komme att beredas tjänstemännen därigenom, att reglementet vore avsett att träda i kraft först den 1 juli 1935, borde de nya reglerna om pensionsåldern sättas i tillämpning samtidigt med reglementets föreskrifter i övrigt. Däremot har departementschefen ansett billigheten påkalla, att åtgärder vidtagas för att icke med avseende å pensions belopp försätta sådana tjänstemän i alltför ogynnsam ställning, vilka till följd av de nya åldersbestämmelserna icke kunna intjäna tillräckligt antal tjänstår för erhållande av eljest möjlig hel pension eller vilka måste få större avkortning i pensionen än enligt de tidigare bestämmelserna. I sådant syfte har under punkt 1, tredje stycket, av övergångsbestämmelserna införts ett stadgande om rätt till utökad tjänstårsberäkning för de av ändringarna berörda ordinarie tjänstemännen.

Kungl. Maj:ts förslag bygger på den förutsättningen, att de föreslagna ändringarna i pensionsåldrarna liksom ändrade pensionsbestämmelser i övrigt kunna på grund av de förbehåll, som i gällande avlöningsföreskrifter intagits om tjänstemännens skyldighet att underkasta sig ändringar i fråga om pension, omedelbart göras tillämpliga å samtliga av förslaget berörda,

redan utnämnda tjänstemän. Utskottet delar denna uppfattning, vilken för övrigt legat till grund såväl för samtliga de kommittéförslag ifråga om den civila pensionslagstiftningen, som avgivits efter det nya lönesystemets tillkomst, som ock för Kungl. Maj:ts proposition i ämnet till 1925 års riksdag och på vilken uppfattning jämväl de ändringar vilat, vilka efter de nya löneregleringarnas ikraftträdande vidtagits i bestämmelserna om pensionsålder och avgångsskyldighet för nyreglerade tjänstemän. Med hänsyn till de i vissa fall betydande rubbningar i nuvarande förhållanden, som Kungl. Maj:ts förslag även i dess av utskottet modifierade form skulle innebära, finner utskottet emellertid billigt, att särskilda regler meddelas om en mjukare övergång till de nya bestämmelserna. Dock har utskottet icke ansett tillräckliga skäl föreligga för att, såsom pensionssakkunniga ifrågasatt, låta dessa regler även avse det fåtal fall, då pensionsåldern enligt de nya föreskrifterna skulle bli höjd, utan utskottet inskränker sig till att förorda övergångsbestämmelser vid sänkning av pensionsåldern.

Beträffande sättet för anordnande av en dylik mjukare övergång hava olika utvägar ifrågasatts. I motionen II: 602 har framlagts förslag om ekonomisk kompensation till de tjänstemän, som få sin pensionsålder sänkt och bli avgångsskyldiga före den 1 juli 1941. Detta förslag är så avvägt, att det i realiteten skulle innebära anordnandet av ett slags indragningsstat för överåriga tjänstemän, och det skulle, bortsett från andra konsekvenser, bli så dyrbart, att dess genomförande enligt utskottets mening icke kan ifrågakomma. Detsamma gäller ett i motionen II: 626 framfört yrkande om pensionstillägg åt vissa befattningshavare. Av kostnadsskäl torde ej heller något annat förslag om ekonomisk kompensation, så avvägt att det för tjänstemännen kunde framstå såsom tillfredsställande, vara genomförbart.

I motionerna I: 347 och II: 605 (likalydande) har förslag framställts om att tjänstemän, som bli avgångsskyldiga före den 1 juli 1937, skulle kunna erhålla anstånd med avsked intill nämnda dag, under förutsättning att ömmande omständigheter i de särskilda fallen provas föreligga. Bortsett från den stora administrativa apparat, genomförandet av en sådan prövning från fall till fall skulle förutsätta, torde detta förslag svårligen i tillämpningen kunna verka fullt rättvist. Det lär vara omöjligt att på ett tillfredsställande sätt på förhand bestämma förutsättningarna för beviljande av anstånd.

Utskottet har i betraktande av vad nu anförts ansett nödvändigt, att övergångsbestämmelserna erhålla karaktären av generella regler, så avvägda att de inom vissa gränser lämna valfrihet åt de enskilda tjänstemännen, oberoende av vilka personliga förhållanden, som föreligga i de särskilda fallen. Vid utformandet av dylika regler har utskottet ansett det böra beaktas, att ett av syftena med propositionens förslag, nämligen att åstadkomma en något tidigare avkoppling av äldre arbetskraft, icke

bör motverkas eller skjutas på framtiden i vidare mån än som skäligen kan anses påkallat av de omständigheter, vilka förestava förslaget om övergångsbestämmelser. Ur denna synpunkt förefaller det vara mindre välbetänkt att, såsom av 1930 års pensionssakkunniga och i motionen I: 345 ifrågasatts, låta alla tjänstemän inom vissa årsklasser efter eget val *helt* bibehållas vid nuvarande pensionsåldrar. En dylik regel, genomförd utan modifikationer, skulle därjämte verka otillfredsställande även så till vida, att stor ojämnhet i avgången mellan olika årsklasser av tjänstemän skulle uppkomma, i det att tjänstemän, vilkas avgångsskyldighet inträder efter den tidsgräns, vid vilken valfriheten skulle utlöpa, finge avgå i vissa fall flera år tidigare än äldre tjänstemän i samma pensionsåldersgrupp. En övergångsregel av denna konstruktion skulle alltså bliva på en gång för vid och för snäv.

Efter övervägande ur nu antydda synpunkter har utskottet ansett sig böra förorda en övergångsregel av innebörd, att tjänsteman, som genom reglementet får sin nuvarande pensionsålder sänkt med mera än ett år och som blir avgångsskyldig före den 1 juli 1938, må efter anmälan få på sig tillämpad en pensionsålder, som med följande antal år överstiger den nya pensionsåldern, nämligen med ett år om pensionsåldern sänkts med två år, med två år om pensionsåldern sänkts med tre år, med tre år om pensionsåldern sänkts med fyra år och med fyra år om pensionsåldern sänkts med fem år eller mera. För att undvika alltför stor ojämnhet i avgången mellan äldre och yngre årsklasser och för att samtidigt giva viss förmån även åt de tjänstemän, som bliva avgångsskyldiga under tiden närmast efter den nyss angivna tidsgränsen, förordar utskottet emellertid tilläggande till nämnda huvudregel av en särskild så att säga glidande utjämningsregel. Denna skulle innebära, att om avgångsskyldigheten inträder under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939, för tjänstemannen må tillämpas en pensionsålder, som överstiger den nya pensionsåldern med ett år, om sänkningen av förutvarande pensionsålder uppgår till tre år, med två år om sänkningen uppgår till fyra år och med tre år om sänkningen utgör fem år eller mera. Inträder avgångsskyldigheten under tiden 1 juli 1939—30 juni 1940, må på tjänstemannen tillämpas en pensionsålder, som överstiger den nya pensionsåldern med ett år, om sänkningen uppgår till fyra år, och med två år om sänkningen utgör fem år eller mera. Inträder slutligen avgångsskyldigheten under tiden 1 juli 1940—30 juni 1941, må på tjänstemannen tillämpas en pensionsålder, som överstiger den förutvarande pensionsåldern med ett år, om sänkningen uppgår till fem år eller mera. Den närmare innebörden av nu förordade övergångsregler, som intagits under punkt 3, framgår av sammanställningar i Bilaga 1 vid detta utlåtande.

Det må tilläggas, att den här föreslagna glidande övergångsregeln icke helt förebygger ojämnhet i avgången mellan äldre och yngre tjänstemän; mellan dem, som bliva avgångsskyldiga närmast före och närmast efter

de angivna tidsgränserna, kunna smärre omkastningar i den tidigare avgångsordningen förekomma. I stort sett torde emellertid bestämmelserna i fråga tillgodose kravet på en successiv och någorlunda jämn övergång till de nya stadgandena om pensionsålder.

Med hänsyn till det särskilda sätt, varpå avgångsskyldigheten för domare författningsmässigt är reglerad, måste för beredande åt dem av en motsvarande uppmjukning beträffande övergången till de nya avgångsbestämmelserna meddelas ett särskilt stadgande. Utskottet har i sitt förslag till övergångsbestämmelser upptagit ett dylikt stadgande (punkt 2). Den övergångsregel, som sålunda enligt utskottets förslag skulle bli gällande för domare i allmänhet, synes i skälig mån tillgodose de önskemål med hänsyn till kontinuiteten i högsta domstolens arbete, som föranlett det i motionerna I: 343 och II: 607 (likalydande) främställda förslaget om särskilda övergångsbestämmelser för justitieråd. På grund härav och då ej heller för regeringsrättens vidkommande anledning synes föreligga till avvikelse från det generella övergångsstadgandet, avstyrker utskottet bifall till nämnda motioner, i den mån syftet med desamma icke blivit genom utskottets förslag tillgodosett.

I anledning av vad nu förordats har utskottet ansett de i tredje stycket av punkt 1 i Kungl. Maj:ts förslag till övergångsbestämmelser intagna reglerna om rätt till utökad tjänstårsberäkning kunna utgå.

Utskottet har slutligen ansett sig böra föreslå en särskild övergångsbestämmelse (punkt 4) i syfte att tillförsäkra tjänsteman, som på grund av sänkning i pensionsåldern icke kunnat uppnå tre tjänstår i den befattning, från vilken avgång äger rum, rätt att komma i åtnjutande av pension på grundval av pensionsunderlaget för tjänsten utan sådan medeltalsberäkning, varom stadgas i 14 § 2 mom.

I här ej berörda avseenden har utskottet icke haft annat att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag till övergångsbestämmelser än att i första stycket av punkt 1 ett tillägg, avseende tjänstårsberäkning för vissa nu pensionsberättigade extra ordinarie tjänstemän vid kommunikationsverken, synts vara erforderligt.

Bilaga A till reglementet. I Bilaga A till reglementet upptagas de befattningar, för vilka enligt 14 § 1 mom. det för hel pension erforderliga antalet tjänstår skall utgöra 25 i stället för 30. I Kungl. Maj:ts förslag upptages i denna bilaga under rubrik Fångvårdsstaten en befattning såsom lantbruksinspektör. Då emellertid Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition framlagda förslag om inrättandet av en dylik befattning icke blivit av riksdagen bifallet, har ifrågavarande befattning i utskottets förslag uteslutits ur bilagan.

I övrigt har utskottet icke funnit skäl till ändring av Kungl. Maj:ts förslag beträffande Bilaga A. Vad i motionerna I: 347 och II: 605 (likalydande) föreslagits om uppförande i bilagan av kvinnliga tjänstemän tillhörande

de ekonomipersonalen vid statens sinnessjukhus är föranlett av förslag om bestämmande för dessa befattningar av en pensionsålder av 55 år. Då, såsom av det följande framgår, utskottet ansett sig icke böra biträda sistnämnda förslag, får utskottet såsom följd härav avstyrka motionärernas hemställan om ifrågavarande tjänsters upptagande i Bilaga A. Det i motionen II: 610 framlagda förslaget om generell sänkning av tjänståren för hel pension för varje befattningsgrupp med samma antal år, varmed pensionsåldern sänkes, får utskottet avstyrka.

Bilaga B till reglementet. Bilagan B till reglementsförslaget utgör en åldersförteckning, upptagande undantag från de i 19 § stadgade pensionsåldrarna. I denna förteckning har utskottet inarbetat de undantag från den för lönegraderna 1—12 föreslagna normala pensionsåldern, som utskottet av förut angivna skäl ansett sig böra förorda. Beträffande de befattningar, för vilka redan i propositionen föreslagits undantag från normalåldrarna för de båda pensionsåldersgrupperna, har utskottet icke vidtagit ändring i Kungl. Maj:ts förslag. Utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna undantagen från den normala pensionsåldern för befattningar i högre löneställning än 12:e lönegraden har utskottet funnit sig böra förorda ytterligare några undantag för dylika befattningar.

Vad angår de yrkanden, som motionsvis framställts i fråga om särskilda åldersbestämmelser för vissa tjänster, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till de i motionerna I: 344 och II: 606 (likalydande) samt II: 626 framlagda förslagen om en pensionsålder av 58 år för lokomotivpersonal m. fl. befattningshavare vid statens järnvägar. Ej heller har utskottet funnit tillräckliga skäl föreligga för att biträda de i motionerna I: 347 och II: 605 (likalydande) samt i motionerna I: 348 och II: 604 (likalydande) framställda förslagen om särskild lägre pensionsålder för kvinnlig ekonomipersonal, respektive manlig sjukvårdspersonal vid statens sinnessjukhus. Det i motionen II: 602 framställda förslaget om undantagsbestämmelser för vissa befattningar vid statens järnvägar har tillgodosetts genom utskottets i det föregående angivna jämningsförslag.

I detta sammanhang får utskottet beträffande pensionsåldern för jägmästare med byråtjänstgöring i domänstyrelsen anföra följande.

Enligt propositionen har pensionsåldern för jägmästare liksom för vissa andra befattningshavare vid domänverket föreslagits till 63 år. Pensionsåldern för de tre jägmästare i domänverket, som enligt proposition nr 148/1934 angående domänverkets organisation avsetts att tjänstgöra i domänstyrelsen och ersätta nuvarande byråjägmästare, skulle i följd härav komma att nedsättas från för närvarande 67 år till 63 år.

Nuvarande byråjägmästare hos styrelsen hava hos utskottet anhållit om ändring härutinnan. Då det icke syntes sökandena erforderligt eller för erhållande av tillfälle till växelverkan mellan jägmästare å revir och i domänstyrelsen påkallat att sänka pensionsåldern för de i domänstyrelsen

placerade jägmästarna så lågt som till 63 år, hemställa de, att i en anmärkning till Bilaga B vid »jägmästare» måtte införas följande bestämmelse:

»För sådan jägmästare, som tjänstgör i domänstyrelsen, inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken vederbörande uppnår 65 år.»

Med anledning härav har domänstyrelsen, vars utlåtande i ärendet utskottet i vederbörlig ordning inhämtat, anfört, att styrelsen — såsom närmare framginge av nyssnämnda proposition nr 148/1934 — i skrivelse den 5 juli 1933 föreslagit, att byråjägmästarebefattningen hos styrelsen, vilken för närvarande är placerad i lönegrad, motsvarande 24:e lönegraden enligt kommunikationsverkens avlöningsreglemente, skulle ersättas av sekretärbefattning, placerad i lönegrad B 26. Såsom stöd härför hade styrelsen i sagda skrivelse framhållit, bland annat, att jägmästartjänsten vore placerad i sistnämnda lönegrad och att det vore av vikt, att byråjägmästarebefattningen i lönehänsende likställdes med jägmästarebefattningen. Att så skedde vore av betydelse även för ernående av passage mellan lokalförvaltningarna och styrelsen. Chefen för jordbruksdepartementet hade härom i propositionen anfört, att befattningen såsom byråjägmästare ovillkorligen borde vara så avlönad, att styrelsen hade möjlighet att till densamma förvärva för befattningen särskilt lämplig revirförvaltare. På grund härav ansåge departementschefen, att av domänstyrelsen föreslaget grupperings-system ej borde införas för jägmästarebefattningen utan att befattningen såsom byråjägmästare samtidigt fullt likställdes med denna.

Vad sålunda förekommit har domänstyrelsen förklarat sig anse tala för att samma pensionsålder fastställas för jägmästare, oberoende av om han tjänstgör i styrelsen eller icke. Vid sådant förhållande har styrelsen avstyrkt framställningen.

Inom styrelsen har emellertid föredraganden och två andra ledamöter anfört skiljaktig mening och ansett den gjorda framställningen böra bifallas.

Utskottet har, om ock med viss tvekan, på grund av vad domänstyrelsens majoritet anfört funnit sig sakna tillräcklig anledning att på denna punkt föreslå ändring av Kungl. Maj:ts förslag.

Tjänstepensionsreglementet för arbetare.

Pensioneringens omfattning m. m. Pensionssakkunniga hava föreslagit, att pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare skulle beredas sådana arbetare i statens tjänst, vilka fylla ett fortlöpande om ock endast för viss del av året befintligt behov av arbetskraft och för vilka fastställts en arbetstid av normal omfattning. Härmed åsyftas alltså icke blott de arbetare, vilka med olika benämningar bruka kallas »fast anställda», »stadigvarande», »årsarbetare» eller dylikt, utan även de säsong-

arbetare, vilka tämligen regelbundet år efter år anställas för utförande av arbete, som på grund av sin särskilda natur kan verkställas endast under viss del av året, ehuru själva arbetsbehovet är att beteckna såsom fortlöpande. Reglementet skulle däremot icke gälla exempelvis arbetare vid statens järnvägsbyggnader eller statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, vilkas anställning äger mera tillfällig karaktär. Villkor för åtnjutande av pensionsrätt enligt reglementet skulle vidare enligt pensionssakkunnigas förslag vara, att den anställda har en arbetstid av i yrket gängse omfattning samt att han nått en levnadsålder av minst 21 år samt att hans anställning antingen fortgått under 21 månader i följd eller ock under vart och ett av tre på varandra följande kalenderår omfattat minst 7 månader.

En av de sakkunniga, byråchefen Sidenblad, har reserverat sig mot att reglementet skulle gälla säsongarbetare. Enligt reservantens mening vore det pensioneringssystem, som innefattades i reglementsförslaget, icke lämpligt beträffande dessa kategorier av arbetare, och svårigheter kunde befaras uppstå vid tillämpning av reglementsbestämmelserna på säsongarbetare.

Ett flertal myndigheter hava förklarat sig dela reservantens uppfattning och avstyrkt säsongarbetarnas inordnande under reglementet.

Departementschefen har i denna fråga anført, att det i betraktande av den avvisande eller tveksamma hållning, som myndigheterna intagit gentemot förslaget att under tjänstepensioneringen inordna även säsongarbetarna, möjligen kunde synas välbetänkt att tills vidare undantaga dessa från reglementets tillämpning. Då departementschefen i allt fall biträdde det förslag, som på denna punkt framlagts av majoriteten av pensions-sakkunniga, vore det främst av den anledningen, att det syntes ligga i statens eget intresse att ordna för sina anställdas ålderdomsförsörjning på sådant sätt, att så många som möjligt av dem, som fyllde ett stadigvarande behov av arbetskraft, finge tillfälle att genom egna bidrag förbättra den pension, som eljest skulle kunna utgå. I fråga om förutsättningarna för pensionsrätt enligt reglementet har departementschefen i ett avseende föreslagit en utvidgning av de sakkunnigas förslag. Med hänsyn till den omständigheten, att arbetssäsongen på grund av klimatiska förhållanden blir kortare, ju längre norrut arbetsplatsen är belägen, har departementschefen nämligen tillstyrkt pensionsrätt jämväl under förutsättning att anställningen under fem på varandra följande kalenderår omfattat tillhoppa minst 30 månader, motsvarande en genomsnittlig arbetstid av sex månader om året.

I motionerna I: 342 och II: 622 (likalydande) har yrkats avslag på förslaget om säsongarbetarnas inordnande under reglementet.

För egen del har utskottet ansett sig böra biträda det förslag, som i förevarande avseende innefattas i propositionen. Till stöd för denna ståndpunkt åberopar utskottet de skäl, departementschefen anført. Ut-

skottet vill ytterligare framhålla, att det ur statsekonomisk synpunkt ej synes vara ägnat att ingiva betänkligheter att de säsongarbetare, vilka fylla reglementets allmänna förutsättningar för pensionsrätt, beredas sådan rätt enligt samma huvudgrunder som årsarbetarna, enär reglementets bestämmelser om tjänstårsberäkning och om pensionsförmånens avvägande så avfattats, att en säsongarbetare ej kan erhålla högre pension än en arbetare i kontinuerlig anställning med samma effektiva tjänstgöringstid.

Vad i övrigt i propositionen anförts och föreslagits i fråga om pensioneringens omfattning, rörande frågan, vilka arbetargrupper som böra undantagas från reglementets tillämplighet, rörande de arbetsledande förmännens ställning i pensionshänseende samt rörande fondering för pensionsändamål, såvitt angår arbetarpensioneringen, har icke givit utskottet anledning till erinran.

I motionen I:346 har ifrågasatts, att pensionsrätt enligt reglementets grunder skulle beredas för lād- och lantbrevbärare i postverkets tjänst. Detta förslag får utskottet avstyrka, enär det med hänsyn till anställnings- och tjänstgöringsförhållanden för ifrågavarande anställningshavare icke synes vara möjligt att lösa pensionsfrågan för nämnda personal enligt de principer, som kommit till uttryck i reglementet. Spörsmålet om en eventuell revision av de grunder för ålderdomsunderstöd åt omförmälda anställningshavare, som för närvarande gälla, torde lämpligen kunna komma under omprövning i samband med motsvarande spörsmål beträffande poststationsföreståndare. Erinras må i detta sammanhang, att utredning för närvarande pågår om införande av förhandlingsförordning för lant- och lådbrevbärare samt att de resultat, till vilka denna utredning kan leda, måhända kan komma att påverka dessa personalgruppers anställnings- och avlönings- samt pensionsförhållanden.

Detaljbehandling av reglementsförslaget.

1 §. Beträffande innehållet av de i 1 § intagna bestämmelserna om reglementets tillämplighet har utskottet ej skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. I paragrafen har emellertid under 2 mom. intagits en bestämmelse av övergångsnatur, avseende rätt för arbetare, som vid reglementets ikraftträdande är delägare i kassa för pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst, att utan hinder av föreskrifterna om levnadsålder och anställningstid omedelbart vinna pensionsrätt enligt reglementet. Då utskottet, såsom av det följande framgår, funnit sig böra föreslå vissa övergångsbestämmelser utöver dem, som upptagits i Kungl. Maj:ts förslag, har utskottet ansett lämpligt, att samtliga övergångsstadganden sammanföras i en särskild avdelning i slutet av reglementet. Nyssnämnda övergångsföreskrift i 1 § 2 mom. har därför i utskottets för-

slag utbrutits ur själva reglementet. Detsamma är förhållandet med vissa av Kungl. Maj:ts upptagna bestämmelser av övergångsnatur i 2 och 15 §§.

2 § innefattar regler om tjänstårsberäkning för pension. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende avstyrker utskottet vad i motionen II: 610 föreslagits om inräknande i tjänstetiden av sådana avbrott i anställningen, som förorsakats av arbetsbrist. Ett i motionen II: 623 framställt yrkande om medgivande övergångsvis av en gynnsammare tjänstårsberäkning för vissa nu anställda arbetare kommer utskottet längre fram att beröra.

3 och 4 §§. I dessa paragrafer innefattas bestämmelser bland annat om pensionsavdrag. Beträffande förslaget i denna del får utskottet, med åberopande av vad under civila tjänstepensionsreglementet anförts i fråga om uppbörd och redovisning av anställningshavarnas bidrag till pensioneringen, avstyrka de förslag, som motionsvis framställts om ändringar i Kungl. Maj:ts förslag i syfte att förebygga minskning av anställningshavarnas löneförmåner genom beräkning av dyrtidstillägg endast å lönernas nettobelopp. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att för statens arbetare dyrtidstillägg i allmänhet icke förekommer, enär ersättningen i stor utsträckning utgår i form av ackordslön och timlönerna i regel avpassats med hänsyn till levnadskostnadernas storlek.

Beträffande pensionsavdragen har vidare i motion II: 623 yrkats, att sådant avdrag skulle uttagas endast för månad men ej för vecka, oavsett om avlöningarna utbetalas per vecka eller per månad. Till stöd härfor har anförts, bland annat, att inom vissa delar av de förvaltningsområden, som i reglementet avsåges, en del arbetare med i övrigt samma lönesystem utfinge sin lön per månad, under det att andra uppbure lön per vecka. I det förra fallet räknades månaden såsom avlöningsperiod och i det senare veckan. Om arbetet av någon anledning inställdes för en kortare tid, komme de arbetare, som utfinge avlöningen per månad, att få räkna hela månaden såsom tjänstetid, medan de, som utfinge lönen per vecka, finge vidkännas reduktion i tjänstårsberäkningen. Utskottet vill ej förneka, att vissa skäl kunna anses tala för tillgodoseende av syftet med motionärernas förslag, liksom ej heller att ett system med pensionsavdrag endast för månad för förvaltningsmyndigheterna skulle medföra mindre administrativt arbete än en anordning med pensionsavdrag för varje vecka. Utskottet har dock ansett sig icke böra tillstyrka ändring i Kungl. Maj:ts förslag, detta särskilt med hänsyn till de konsekvenser en sådan ändring skulle kunna medföra beträffande tjänstårsberäkningen för säsongarbetare, som under viss månad är i tjänstgöring endast en mindre del av månaden. Det vill synas utskottet, som om ett tillgodoseende av syftet med motionärens förslag, såvitt angår årsanställda arbetare, enklast skulle kunna vinnas genom ändring i gällande regler an-

gående tiden för lönernas utbetalande, i den mån dessa icke redan nu utbetalas månadsvis.

Vad 4 § innehåller i fråga om pensionsunderlag för arbetare har utskottet ansett sig böra tillstyrka såsom väl avvägt. Utskottet kan alltså ej biträda de förslag om höjda pensionsunderlag, som framställts i motionerna II: 610 och II: 623. De i motionerna I: 344 och II: 606 (likalydande) gjorda yrkandena beträffande pensionsförmåner för arbetare, som äro underkastade 1917 års reglementen för statens järnvägars, telegrafverkets och statens vattenfallsverks pensionskassor för icke-ordinarie personal, skall utskottet i det följande behandla.

6 §. Enligt 6 § inträder pensionsåldern för arbetare vid 60 år. Detta förslag, varemot erinran ej framställts i någon av de väckta motionerna, får utskottet tillstyrka. Med anledning av vad i motionen II: 623 anförts därom, att riksdagen vid behandling av förslaget borde uttala den uppfattningen, att avgång ur tjänst vid uppnådd pensionsålder skulle vara obligatorisk, vill utskottet såsom sin mening framhålla, att ett kvarstående i tjänst efter pensionsåldern självfallet icke bör förekomma, där ej undantagsvis kortare anstånd med entledigande anses påkallat ur statsnyttans synpunkt, men att med hänsyn till arbetaranställningens karaktär ett stadgande om tidpunkt för entledigande lämpligen icke synes böra införas i pensionsreglementet. Vad nyss sagts bör emellertid enligt utskottets mening endast hava avseende å förhållandena för framtiden. Under en skäligen övergångstid efter reglementets ikraftträdande synes, där så lämpligen kan ske, anställningshavare, som redan uppnått eller under den närmaste tiden uppnå pensionsåldern, efter vederbörande verksamhets beprövande böra beredas skäligt anstånd med entledigande. Detta synes emellertid endast böra tillgodokomma anställningshavare, som nu äga författningsenlig pensionsrätt vid viss levnadsålder, högre än 60 år, och vilka alltså haft anledning räkna med att i normala fall kunna kvarstå i anställningen även efter fyllda 60 år. Anståndet bör givetvis hållas inom de gränser, som framgå av en analog tillämpning av de grunder, efter vilka utskottets förslag till övergångsbestämmelser till civila tjänstepensionsreglementet uppgjorts. En motsvarande anordning för icke-ordinarie tjänstemannapersonal synes även böra ifrågakomma. I den mån särskilda föreskrifter i ämnet bliva erforderliga, torde sådana böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

8 §. I anledning av vad i 1 mom. av 8 § föreslagits om förutsättning för hel pension har i motionen II: 610 yrkats, att för hel pension borde fordras endast 20 tjänstår. Med avstyrkande av detta förslag biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag om en tjänstålder för hel pension av 30 år.

I 2 mom. har utskottet ansett sig böra förordas samma jämkning, som i 14 § 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet föreslagits beträffande medeltalsberäkning av pension i vissa fall.

Övergångsbestämmelserna. Såsom förut anförts, har utskottet ansett

lämpligt att under en särskild avdelning i slutet av reglementet upptaga erforderliga övergångsbestämmelser. Hit hava överflyttats vissa stadganden av övergångsnatur i 1, 2 och 15 §§ av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 1, 4 och 5). Utskottet har emellertid ansett vissa ytterligare övergångsbestämmelser vara erforderliga. I sådant hänseende får utskottet anföra följande.

Punkten 2. Enligt 2 § 2 mom. b) må arbetare såsom tjänstår tillgodoräkna två tredjedelar av den tid under vilken han, innan reglementet blev tillämpligt å honom, utan avgiftsplikt för egen pensionering innehaft statsanställning av beskaffenhet och under förutsättningar, som i 1 § sägs. Detta stadgande skulle, med hänsyn till de i 1 § angivna förutsättningarna för pensionsrätt, kunna medföra inskränkning i den rätt till tjänstårsberäkning, som enligt reglementena för nyssnämnda pensionskassor för icke-ordinarie personal vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk tillkommer arbetare med delägarskap i kassorna. Dessa arbetare få nu såsom tjänstår för statspension tillgodoräkna hela anställningstiden före den 1 januari 1918. Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslår utskottet, att arbetare, som här avses, må såsom tjänstår tillgodoräkna två tredjedelar av den tid före den 1 januari 1918, som han enligt för vederbörande kassa gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna såsom tjänstår, även om anställningen under nämnda tid icke uppfyllt de förutsättningar, om vilka i 1 § förmäles.

Punkten 3. Med avseende å de i 2 § 2 mom. innefattade stadgandena om tjänstårsberäkning för icke avgiftspliktig tjänstetid före reglementets ikraftträdande har vidare i motionen II:623 föreslagits, att arbetare, som vid reglementets ikraftträdande innehar anställning, skulle erhålla rätt att räkna tillgodo fem sjättedelar i stället för två tredjedelar av den anställningstid före reglementets ikraftträdande, under vilken anställningshavaren icke haft att erlagga pensionsavgift. Av de undersökningar, som inom utskottet verkställts i anledning av detta yrkande, har utskottet bibragts den uppfattningen, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag — vilket överensstämmer med vad pensionssakkunniga föreslagit — skulle kunna för vissa redan anställda arbetare, som komma att avgå omedelbart vid reglementets ikraftträdande eller inom den närmaste tiden därefter, medföra minskning av den pensionsförmån, som hittills pläгат beviljas efter särskild prövning av Kungl. Maj:t och riksdagen. Detta gäller särskilt arbetsförmän, vilka enligt hittillsvarande praxis kunnat påräkna något högre pension än övriga arbetare men vilka enligt förslaget bliva likställda med vanliga arbetare. I anledning av vad sålunda utrönt har utskottet efter övervägande ansett sig böra föreslå, att arbetare, som här avses, må, om han avgår med rätt till pension före den 1 januari 1945 och därvid med tillämpning av reglementets bestämmelser icke kan räkna 25 tjänstår, må av tid, varunder han före ikraftträdandet innehaft statsanställning av beskaffenhet och under förutsättningar, som i 1 § avses, såsom

tjänstår för pension tillgodoräkna, i den mån så erfordras för att uppbringa antalet tjänstår till 25, fyra femtedelar om avgången äger rum före den 1 januari 1940 och tre fjärdedelar om avgången äger rum under tiden 1 januari 1940—31 december 1944. En dylik regel skulle visserligen medföra smärre ojämnheter i tjänstårsberäkningen för arbetare, som avgå närmast före, respektive närmast efter nyss angivna tidsgränser, men den skulle, såvitt utskottet kan bedöma, i skälig utsträckning tillgodose syftet med motionärernas förslag utan att i genomsnitt för statsverket medföra kostnadsökning. Utskottet har ansett sig ej kunna tillstyrka, att, såsom i motionen synes vara avsett, en gynnsammare tjänstårsberäkning än enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle medgivas även beträffande anställningstid, som ej uppfyller de i 1 § stadgade förutsättningarna för pensionsrätt.

Punkten 6. I motionerna I: 344 och II: 606 (likalydande) har påyrkats, att arbetare, som är underkastad något av 1917 års pensionsreglementen för de vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk befintliga pensionskassorna för icke-ordinarie personal, skulle erhålla rätt att å de enligt det nya reglementet utgående pensionerna åtnjuta pensionstillägg och pensionsförhöjningar enligt de bestämmelser, som gälla för äldre pensioner. Till stöd härför har i motionerna anförts, bland annat, att de pensioner, som kunde utgå enligt 1917 års reglementen med kompletterande tilläggbestämmelser, vore icke oväsentligt högre än pensionerna enligt det nya reglementsförslaget. Mot de sålunda i gällande reglementen bestämda pensionsunderlagen svarade också relativt höga avgifter, som de ifrågavarande arbetargrupperna betalat sedan reglementena år 1918 trädde i kraft. Visserligen vore pensionsavdragen för ifrågavarande personalgrupper enligt reglementsförslaget väsentligt sänkta. För de arbetare, som alltsedan 1918 tillhört kassorna och sålunda under halva avgiftsstiden erlagt högre avgifter, måste det emellertid framstå som en orättvisa, om pensionsunderlaget plötsligt beräknades på de lägre avgifterna.

Yrkande av liknande innebörd har framförts i motionen II: 623.

Vid de undersökningar, som inom utskottet verkstälts i anledning av motionärernas ifrågavarande förslag, har det visat sig, att yrkandet på en förbättrad ställning i pensionshänseende för nuvarande delägare i omfördälda pensionskassor i viss utsträckning äger fog. Vid vissa högre timlönelägen skulle nämligen pensionerna enligt det nya reglementet komma att i en del fall ej oväsentligt understiga de sammanlagda förmånerna enligt nu gällande bestämmelser. Detta förhållande är att tillskriva de medgivanden beträffande tilläggsförmåner å pensionsbeloppen, som av riksdagen beslutats efter kassornas tillkomst. Vid nu angivna förhållanden har utskottet — även med beaktande av att fulla pensionsförmåner enligt kassornas reglementen kunna förekomma först efter 35 avgiftsår samt att tilläggsförmånerna torde hava förutsatts skola utgå

endast i avvaktan på en blivande pensionsreglering — ansett sig böra tillstyrka en övergångsanordning i syfte att bereda dem av ifrågavarande anställningshavare, vilka komma att avgå under den närmaste tiden efter reglementets ikraftträdande och vilka alltså haft att under en avsevärd del av tjänstetiden närmast före entledigandet erlagga avgifter enligt kassornas reglementen, en pensionsförmån, som icke understiger vad enligt nuvarande föreskrifter skulle tillkomma dem. Ett bifall till vad i motionerna I: 344 och II: 606 föreslagits om fortsatt utgående av pensionstilllägg och pensionsförhöjningar skulle emellertid i stor utsträckning bereda anställningshavarna en avsevärd överkompensation. Detta förslag kan utskottet därför ej tillstyrka. Efter övervägande har utskottet ansett sig böra föreslå ett stadgande av innebörd, att om arbetare, som här avses och som före den 1 januari 1945 avgår med rätt till pension enligt det nya reglementet, skulle med tillämpning av den timlön, som för honom i pensionshänseende gällde omedelbart före reglementets ikraftträdande, hava enligt kassornas reglementen kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp — däri inberäknat tilläggsförmåner av pensionstilllägg och pensionsförhöjningar — än enligt de nya föreskrifterna, pensionen skall utgå med det högre beloppet. Detta stadgande har intagits i punkten 6 av övergångsbestämmelserna.

Vad i övrigt anförts och föreslagits beträffande tjänstepensionsreglementet för arbetare har icke givit utskottet anledning till erinran.

Grunder för pensionering av arbetarpersonal, som icke erhåller pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle vissa mera summariska bestämmelser utfärdas i fråga om pension för arbetare, vilka, utan att uppfylla villkoren för pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare, dock finnas böra vid entledigande beredas någon pension på grund av utfört arbete för statens räkning. Om dylika bestämmelser utfärdas samtidigt med anordnande av pensionsrätt för arbetare, vilka fylla ett fortlöpande behov av arbetskraft och hava en arbetstid av normal omfattning, skulle den nu av Kungl. Maj:t och riksdagen från fall till fall verkställda prövningen av pensionsärenden för arbetarpersonal kunna upphöra och ersättas av en genom vederbörande myndigheter verkställd pensionering enligt grunder, som vunnit Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande.

Nämnda mera summariska pensioneringsgrunder innefattas i ett utkast till kungörelse, som intagits såsom Bilaga B till propositionen och som jämväl bilägges detta utlåtande (Bilaga 2). Mot de i utkastet innefattade grunderna har utskottet intet att erinra. Utskottet avstyrker alltså vad i motionen II: 610 föreslagits om sänkning av minimianställningstiden för erhållande av pension samt om höjning av pensionsbeloppet.

Övriga i propositionen framlagda förslag m. m.

Mot vad i propositionen föreslagits i fråga om sättet för bestridande av kostnaderna för pension och uppskjuten livränta enligt civila tjänstepensionsreglementet och enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare, om bestridande av kostnaderna för pensioner enligt nyssnämnda summariska pensioneringsgrunder, om dispositionen av de i pensionskassorna för icke-ordinarie personal vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk hopsamlade medlen, om särskilda pensionsunderlag för vissa förste postexpeditörer och postexpeditörer samt förste telegrafexpeditörer och telegrafexpeditörer ävensom i fråga om beredande av medel för erforderlig personalförstärkning hos statens pensionsanstalt i och för prövningen av vissa arbetarpensionsärenden m. m. har utskottet intet att erinra.

Beträffande kostnaderna för genomförande av det förslag, som av utskottet förordats, må framhållas, att det icke varit utskottet möjligt att verkställa de tidskrävande beräkningar, som skulle varit erforderliga för angivande av skillnaden beträffande verkningarna i kostnadshänseende mellan å ena sidan Kungl. Maj:ts förslag och å andra sidan utskottets förslag. Rent allmänt kan sägas, att de jämkningar i förslaget beträffande pensionsåldrarna, som förordats av utskottet, torde komma att medföra en ganska avsevärd minskning av de med Kungl. Maj:ts förslag förenade merkostnaderna samt att vid bifall till utskottets förslag i fråga om övergångsbestämmelser ökningarna i pensionskostnader icke komma att i mera betydande mån framträda under de närmaste åren.

På grund av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och de i ämnet väckta motionerna I: 343, 344, 345 och 347 samt II: 602, 605, 606, 607 och 623 ävensom med avslag ej mindre å motionen I: 329, i vad densamma nu är föremål för prövning, än även å motionerna I: 330, 342, 348 och 356 samt II: 604, 608, 609, 610, 622, 624 och 626, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må

1) för sin del godkänna följande såsom utskottets förslag betecknade

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Förslag

till

reglemente angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen (civila tjänstepensionsreglementet).

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

1. Detta reglemente skall, med de undantag som i 2 § angivas, äga tillämpning å följande ordinarie befattningshavare:

a) ordinarie tjänsteman, som är underkastad föreskrifterna i något av följande avlöningsreglementen, nämligen avlöningsreglementet den 19 juni 1919 (nr 343) för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 1925 nr 270) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten, avlöningsreglementet den 21 maj 1926 (nr 177) för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt avlöningsreglementet den

för tjänstemän vid domänverket; ävensom

b) justitieråd, regeringsråd och landshövding.

2. Reglementet skall, likaledes med de undantag som i 2 § angivas, jämväl tillämpas å

a) extra ordinarie tjänsteman tillhörande verk, å vars ordinarie tjänstemän reglementets bestämmelser jämlikt 1 mom. äga tillämpning;

b) annan icke-ordinarie tjänsteman vid dylikt verk, i den mån Kungl. Maj:t med hänsyn till anställningens natur samt tjänstgöringens omfattning därom förordnar.

3. Där Kungl. Maj:t så förordnar, skall reglementet lända till efterrättelse även beträffande befattningshavare vid verk, vars samtliga tjänstemän innehava allenast icke-ordinarie anställning, under förutsättning att befattningshavarna åtnjuta avlöning enligt något av de i 1 mom. a) omnämnda avlöningsreglementena eller enligt av Kungl. Maj:t i anslutning därtill utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal.

4. Kungl. Maj:t äger, när särskilda skäl därtill äro, besluta, att reglementet skall i tillämpliga delar bliva gällande jämväl för icke-ordinarie anställningshavare, som icke avses i 2 eller 3 mom.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

2 §.

1. Från reglementets tillämpning är undantagen

a) innehavare av ordinarie tjänst, som tillsättes genom förordnande tills vidare, såvitt angår dylik tjänst;

b) kvinnlig tjänsteman, som icke är underkastad de från och med den 1 juli 1925 genomförda ändringarna i de i 1 § 1 mom. a) omförmälda avlöningsreglementena den 19 juni 1919, den 22 juni 1921 och den 9 juni 1922;

c) innehavare av tjänst, med vilken är förenad pensionsrätt i arméns eller flottans pensionskassa eller i statens pensionsanstalt, såvitt angår dylik tjänst;

d) tjänsteman vid statens järnvägar, vilken vid statens övertagande av enskild järnväg eller bandel övergått i statens järnvägars tjänst men vid reglementets ikraftträdande icke är underkastad bestämmelserna i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk; samt

e) extra ordinarie tjänsteman, vilkens dagliga tjänstgöringstid vid ett och samma verk understiger hälften av den för ordinarie tjänstemän vid verket föreskrivna.

2. Där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, är ock från reglementets tillämpning undantagen

a) tjänsteman, vilken vid statens övertagande av enskilt företag övergått till befattning, som avses i reglementet; samt

b) extra ordinarie tjänsteman, vilkens avlöning icke utgår enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.

3 §.

1. Tjänstår, som avses i detta reglemente, beräknas för tid, under vilken tjänsteman före uppnående av den för hans tjänst stadgade pensionsåldern innehaft med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller haft att vidkännas pensionsavdrag enligt bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare eller för vilken erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa. Vid tjänstårsberäkningen iakttages, dels att avdrag göres

3 §.

1. Tjänstår, som avses i detta reglemente, beräknas för tid, under vilken tjänsteman före uppnående av den för hans tjänst stadgade pensionsåldern innehaft med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller haft att vidkännas pensionsavdrag enligt bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare eller för vilken erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa. Vid tjänstårsberäkningen skall avdrag göras för tid om-

Kungl. Maj:ts förslag:

för tid omfattande minst 15 dagar i följd, under vilken tjänsteman åtnjuter tjänstledighet för svag hälsas vårdande, för havandeskap eller barnsbörd eller för enskild angelägenhet, dels ock att tid, under vilken extra ordinarie tjänsteman haft avkortad tjänstgöring, minskas med så stor del, som svarar mot avkortningen i tjänstgöringstiden.

Utskottets förslag:

fattande minst 15 dagar i följd, under vilken tjänsteman åtnjuter tjänstledighet för svag hälsas vårdande, för havandeskap eller barnsbörd eller för enskild angelägenhet, så ock för tid, under vilken tjänsteman varit tagen i häkte eller avstängd från tjänstgöring eller utan giltigt förfall avhållit sig från tjänstgöring. Tid, under vilken extra ordinarie tjänsteman haft avkortad tjänstgöring, skall vid tjänstårsberäkningen minskas med så stor del, som svarar mot avkortningen i tjänstgöringstiden.

2. Har tjänsteman eljest i eller utom statens tjänst förrättat arbete eller uppdrag, som finnes vara av beskaffenhet, att tid, varunder sådant arbete eller uppdrag förrättats, skäligen bör helt eller delvis tillgodoräknas honom såsom tjänstår, beror på prövning i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, om och i vad mån dylikt tillgodoräknande må äga rum.

3. Tid, som tagits i beräkning såsom tjänstår för grundläggande av rätt till pension, må sedermera icke i något avseende ånyo tillgodoräknas såsom tjänstår, såframt icke under nämnda tid fullgjorts annan tjänstgöring än den, på vilken den tidigare tjänstårsberäkningen grundats.

4. Därest vid beräkning av tjänstår den uppkomna slutsumman utvisar del av dag, skall avrundning ske till närmast högre hela dagantal.

4 §.

Från och med den dag, tjänsteman *tillträder befattning med pensionsrätt* enligt detta reglemente, och intill utgången av den månad, under vilken han uppnår trettio tjänstår eller dessförinnan inträder i pensionsåldern, skall honom tillkommande lön (arvode) minskas med *pensionsavdrag* i enlighet med bestämmelserna i detta reglemente.

Vid tillämpning av detta stadgande må, utan avseende å vad i 3 § 1 och 2 mom. föreskrives, tid, som förflutit innan detta reglemente blivit å

4 §.

Från och med den dag, tjänsteman *erhåller pensionsrätt* enligt detta reglemente, och intill utgången av den månad, under vilken han uppnår trettio tjänstår eller dessförinnan inträder i pensionsåldern, skall honom tillkommande lön (arvode) minskas med *pensionsavdrag* i enlighet med bestämmelserna i detta reglemente.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

tjänstemannen tillämpligt, räknas såsom tjänstår endast i den mån för sådan tid erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt, pensionsfond eller pensionskassa.

5 §.

1. Pension till belopp för år räknat, som framgår av detta reglemente, utgår, där ej annorlunda i reglementet stadgas, från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten ägt rum, till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens fränfälle.

Vid tillämpning av detta stadgande iakttages, att det för tiden efter pensionstagarens fränfälle utgående pensionsbeloppet icke må överstiga femhundra kronor.

2. Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t; vederbörande myndighet likväl obetaget att efter pensionstagarens fränfälle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

•

6 §.

1. Varder tjänsteman dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från tjänsten, må han ej komma i åtnjutande av pension.

2. Har pensionstagare blivit för förbrytelse i sin tidigare innehavda tjänst dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han från och med månaden näst efter den, under vilken utslaget vunnit laga kraft, åtnjuta allenast en tredjedel av pensionen.

2. Har pensionstagare blivit för förbrytelse i sin tidigare innehavda tjänst dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han från och med månaden näst efter den, under vilken utslaget vunnit laga kraft, åtnjuta allenast en tredjedel av pensionen, där ej *Kungl. Maj:t* finner skäl tillerkänna pensionstagaren större del, dock ej mera än två tredjedelar av pensionen.

3. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av pensionen.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må den myndighet, som beviljat pensionen, kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

7 §.

1. Om tjänsteman, vilken kommer i åtnjutande av pension för i detta reglemente avsedd tjänst, vid avgång från den tjänsten åtnjuter eller sedermera erhåller lön eller arvode för annan statstjänst eller ock annan pension för statsanställning till sådant belopp, att sammanlagda förmåner för år räknat överstiga femtusenfyra kronor, må han, så länge sådan annan förmån åtnjutes, av pensionen enligt detta reglemente uppbära allenast en tredjedel, med iakttagande likväl dels att i förekommande fall därutöver må utgå så mycket av den återstående delen, att vad vederbörande äger behålla ej understiger summan av den större förmånen och en tredjedel av den mindre eller, om båda äro lika, den ena av dem ökad med en tredjedel, dels ock att minskning skall ske endast i den mån så erfordras för att förmånernas sammanlagda belopp ej må överstiga femtusenfyra kronor.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. skall i förekommande fall iakttagas,

att hänsyn icke tages till pension, som utgår enligt gällande bestämmelser angående pensionering av försvarsväsendets reserver av befäl och civilmilitär personal, samt

att i fråga om icke-ordinarie tjänsteman, som innehar befattning med avkortad tjänstgöringstid i två verk och erhåller pension för båda befattningarna, sammanlagda beloppet av de båda pensionerna betraktas såsom *en* pension.

8 §.

1. Fråga om rätt till pension enligt detta reglemente prövas

a) beträffande tjänsteman, som avses i 12 § 4 mom. ävensom i 3 kap., av Kungl. Maj:t;

b) beträffande tjänsteman vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk eller domänverket av vederbörande verks styrelse, såframt icke annat följer av vad ovan under a) stadgas; samt

c) beträffande annan tjänsteman av den myndighet, Kungl. Maj:t bestämmer.

2. Avsked må ej meddelas tjänsteman, innan frågan om hans rätt till pension, där sådan fråga förekommer, blivit vederbörligen avgjord. Vad nu sagts har dock icke avseende å innehavare av förtroendesyssla enligt § 35 regeringsformen.

3. Då pension beviljas, skall den pensionsberättigade erhålla skriftligt bevis därom.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

9 §.

Till ledning vid prövning av tjänstemans pensionsrätt skall hos vederbörande myndigheter föras tjänstematrikel enligt de närmare föreskrifter, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

10 §.

Därest beloppet av pension, som beräknats enligt bestämmelserna i detta reglemente, icke är i helt krontal jämnt delbart med tolv, skall detsamma jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

11 §.

Enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t, skall för varje räkenskapsår fonderas vad som motsvarar den överslagsvis beräknade summan av de belopp, vilka jämlikt bestämmelserna i 4 § under räkenskapsåret innehållas såsom pensionsavdrag. Av de fonderade medlen, vilka skola göras räntebärande, bestrides så stor del av kostnaden för beredande av pension eller uppskjuten livränta enligt detta reglemente, som enligt vetenskaplig sannolikhetsberäkning finnes motsvara medelstillgångarna och de stadgade pensionsavdragens storlek.

2 kap.

Ordinarie tjänstemän, som tillsättas genom fullmakt eller konstitutorial.

12 §.

1. Skyldighet att avgå från tjänsten inträder för innehavare av domarämbete, med undantag av vattenrättsingenjör,

a) vid utgången av den månad, under vilken han fyller sextiosju år;

b) då han träffats av olycksfall i tjänsten och det behörigen styrkes, att han till följd härav är för framtiden oförmögen till tjänstgöring;

c) då han under tre på varandra följande år till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs varit ur stånd att tjänstgöra och det behörigen styrkes, att han är för framtiden oförmögen att sköta sin tjänst, eller då han, efter att hava uppnått pensionsåldern, under sex månader på grund av sjukdom, vanförhet eller lyte varit oförmögen till tjänstgöring.

2. För annan tjänsteman än i 1 mom. avses inträder skyldighet att avgå från tjänsten,

a) då han uppnått den för hans tjänst stadgade pensionsåldern, den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, likväl obetaget att medgiva anstånd med avskedet, därest och så länge tjänstemannen provas

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

kunna på tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre tid än sammanlagt två år;

b) då han träffats av olycksfall i tjänsten och det behörigen styrkes, att han på grund härav är för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, samt han prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig;

c) då det behörigen styrkes, att han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga är för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, samt han prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig.

3. Har tjänsteman, för vilken enligt 1 eller 2 mom. inträtt skyldighet att avgå från tjänsten, underlåtit att söka avsked, ankommer det på den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, att entlediga tjänstemannen.

4. Befinnes tjänsteman, som i 2 mom. avses, urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 2 mom. b) eller c) sägs, må Kungl. Maj:t, därest tjänstemannen uppnått en levnadsålder, som med högst fem år understiger den för hans tjänst stadgade pensionsåldern, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning förklara honom skyldig att avgå från tjänsten och entlediga honom.

Framställning, som nyss sagts, må icke avlätas, utan att tjänstemannen erhållit tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet. Avgives yttrande, skall detsamma åtfölja framställningen till Kungl. Maj:t.

13 §.

Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension tillkommer:

a) tjänsteman, som uppnått den för hans tjänst stadgade pensionsåldern (*ålderspension*);

b) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 12 § 1 mom. b) eller 2 mom. b) är skyldig att avgå (*invalidpension*);

c) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 12 § 1 mom. c) eller 2 mom. c) är skyldig att avgå eller som med tillämpning av bestämmelsen i 12 § 4 mom. förklarats skyldig att avgå (*sjukpension*).

14 §.

1. Alderspension bestämmes i förhållande till antalet tjänstår enligt följande grunder. Kan tjänsteman räkna minst trettio eller, om han är

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

innehavare av i bilaga A till detta reglemente omförmäld befattning, minst tjugufem tjänstår, utgår *hel* pension. Är tjänstårens antal mindre än nu sagts, utgår *avkortad* pension.

2. Hel pension sammanfaller till beloppet med det för tjänsten stadgade pensionsunderlaget; dock att för tjänsteman, som under kortare tid än tre år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de pensionsunderlag, vilka under de senast förflutna tre åren före avgången varit gällande för honom.

2. Hel pension sammanfaller till beloppet med det för tjänsten stadgade pensionsunderlaget; dock att för tjänsteman, som under kortare tid än tre år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de *högsta* pensionsunderlag, vilka under *vart och ett* av de senast förflutna tre åren före avgången varit gällande för honom.

3. Avkortad pension motsvarar beloppet av hel pension, minskat med $\frac{1}{120}$ eller, där för hel pension erfordras allenast tjugufem tjänstår, med $\frac{1}{100}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger trettio respektive tjugufem.

15 §.

Invalidpension fastställs till ett belopp, motsvarande det för tjänstemannen vid avgången gällande pensionsunderlaget.

16 §.

Sjukpension bestämmes enligt de i 14 § angivna grunderna men utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension. Beloppet av sjukpension må dock icke överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

17 §.

1. Tjänsteman, som tidigast fem år före uppnåendet av pensionsåldern frivilligt avgår ur tjänst, må kunna av Kungl. Maj:t medgivas rätt att komma i åtnjutande av *förtidspension*, under förutsättning att han innehar minst trettio tjänstår samt att avgången finnes icke vara stridande mot statens intressen.

Förtidspension motsvarar hel ålderspension men skall för tiden intill dess tjänstemannen uppnår pensionsåldern vara minskad med $\frac{1}{180}$ för

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

varje full fjärdedel av år, varmed tjänstemannens levnadsålder vid avgången understiger pensionsåldern.

2. Varder sådan i detta kapitel avsedd tjänsteman, vilken innehar förtroendesyssla enligt § 35 regeringsformen, entledigad utan egen ansökning och utan att på grund av bestämmelse i 12 § detta reglemente skyldighet att avgå från tjänsten föreligger, må han kunna efter Kungl. Maj:ts beprövande komma i åtnjutande av förtidspension. Förtidspension till sådan tjänsteman bestämmes, där tjänstemannen under minst tolv år innehaft befattningen, till ett belopp, motsvarande det för densamma gällande pensionsunderlaget men eljest till ett belopp, som med ettusen kronor understiger nämnda underlag.

För tjänsteman, hänförlig till diplomatisk eller konsulär personal, gäller i förevarande hänseende vad särskilt finnes stadgat.

18 §.

1. Beträffande de i detta kapitel avsedda befattningar, som äro hänförliga till viss lönegrad, skola, där ej annat följer av stadgandena i 2 mom., 20 och 21 §§ samt 24 § 4 mom., tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

1. Befattningar vid allmänna civillförvaltningen, med undantag av lots- och fyrstaten, samt vid affärsdrivande verk.

a) Tjänstemän i chefs- eller därmed jämförlig ställning:

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
A 1	7,296	438
A 2	7,896	474
A 3	8,496	510
A 4	8,796	528

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

b) Andra tjänstemän:

Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år	Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år
	man kr.	kvinn kr.			man kr.	kvinn kr.	
(B) 1.....	1,320	1,236	36	(B) 16	3,240	3,036	141
» 2.....	1,404	1,320	39	» 17	3,444	3,240	156
» 3.....	1,476	1,404	42	» 18	3,684	3,444	174
» 4.....	1,560	1,476	45	» 19	3,924	3,684	192
» 5.....	1,644	1,560	48	» 20	3,924	3,684	192
» 6.....	1,716	1,644	51	» 21	4,200	3,924	213
» 7.....	1,824	1,716	57	» 22	4,476	4,200	234
» 8.....	1,920	1,824	63	» 23	4,764	4,476	255
» 9.....	2,040	1,920	69	» 24	5,076	4,764	279
» 10.....	2,160	2,040	75	» 25	5,400	5,076	303
» 11.....	2,304	2,160	84	» 26	5,724	5,400	330
» 12.....	2,436	2,304	90	» 27	6,036	5,724	354
» 13.....	2,640	2,436	102	» 28	6,360	6,036	378
» 14.....	2,844	2,640	114	» 29	6,684	6,360	399
» 15.....	3,036	2,844	129	» 30	6,996	6,684	420

2. Befattningar vid lots- och fyrstaten.

Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år	Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år
	man kr.	kvinn kr.			man kr.	kvinn kr.	
1	1,404	1,320	39	8	2,160	2,040	75
2	1,560	1,476	45	9	2,304	2,160	84
3	1,644	1,560	48	10	2,436	2,304	90
4	1,716	1,644	51	11	3,924	3,684	192
5	1,824	1,716	57	12	5,724	5,400	330
6	1,920	1,824	63	13	6,036	5,724	354
7	2,040	1,920	69				

2. För följande befattningar skola, oavsett vilken lönegrad befattningen tillhör, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som enligt 1 mom. gälla för nedan angivna lönegrader, nämligen:

för överläkare av 1:a klass vid statens sinnessjukhus 30:e lönegraden

» » » 2:a » » » » 29:e »

» » » 3:e » » » » 28:e »

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

5. För övriga tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen samt
för tjänstemän vid affärsdrivande verk:

tjänstemän, tillhörande lönegraderna (B)	1—12	60 år			
»	»	»	(B) 13—30	65 »	
»	»	»	A	1—4	65 ».

20 §.

1. Varder tjänsteman utan något sitt förvållande förflyttad till tjänst med lägre pensionsunderlag, skall i pensionshänseende för honom fortfarande gälla vad som finnes stadgat i fråga om den tjänst, han vid förflyttningen innehade.

2. Har tjänsteman efter egen ansökning förflyttats till tjänst med lägre pensionsunderlag eller har sådan förflyttning föranletts av något tjänstemannens förfarande i tjänsten, skall i pensionshänseende gälla vad som finnes stadgat för den lägre tjänsten.

3. Nedflyttas tjänst till lägre lönegrad och sänkes till följd därav det för tjänsten dittills gällande pensionsunderlaget, skall i pensionshänseende icke inträda någon förändring för den, som vid nedflyttningen innehade tjänsten.

21 §.

För ordinarie tjänsteman, som är förordnad att innehava sådan i reglementet avsedd icke-ordinarie befattning, för vilken gäller ett högre pensionsunderlag än det för hans ordinarie tjänst fastställda, skola tillämpas de för icke-ordinarie befattningshavare i reglementet givna bestämmelserna, under iakttagande likväl att han härigenom icke må lida inskränkning i de pensionsförmåner, som tillkomma honom i hans egenskap av ordinarie tjänsteman.

22 §.

1. Tjänsteman, som avgår från tjänsten utan rätt att komma i åtnjutande av pension, är från och med avgången försäkrad till erhållande av *uppskjuten livränta* till det belopp för år räknat, som enligt försäkringsteknisk beräkning svarar mot den intjänta pensionen.

Vid beräkning av intjänt pension tillämpas en tjänstålder för hel pension av trettio år och en pensionsålder, utgörande 63 år för befattning, beträffande vilken pensionsunderlaget ej överstiger 2,436 kronor för man och 2,304 kronor för kvinna, samt 65 år för annan befattning. Därest antalet tjänstår vid avgången understiger trettio, minskas den intjänta pensionen med två procent för varje felande helt tjänstår. För tjänsteman, vilken blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten, skall emellertid den in-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

tjänsta pensionen minskas med två tredjedelar, där ej Kungl. Maj:t finner skäl tillerkänna tjänstemannen större del, dock ej mera än två tredjedelar av den intjänta pensionen.

2. Tjänsteman skall erhålla skriftligt bevis över honom vid avgång ur statens tjänst tillkommande rätt till uppskjuten livränta.

3. Därest livränteförsäkrad person ånyo tillträder med pensionsrätt förordnad befattning i statens tjänst eller erhåller sådan befattning med pensionsrätt i av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa, i vilken tjänstår för pension må räknas för statstjänsten, upphör hans rätt till livränta. Är jämväl den nya befattningen underkastad bestämmelserna i detta reglemente, skall — där ej föreskrifterna i 1 mom. ånyo träda i tillämpning — vid bestämmande av pension för befattningen hänsyn tagas till den tid, under vilken tjänstemannen förut innehaft sådan anställning, som enligt bestämmelserna i 3 § må räknas honom till godo såsom tjänstår för pension.

4. Livränta utbetalas enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande uppnått den ålder, som tillämpats såsom pensionsålder vid beräkning av intjänt pension, till och med den månad, varunder livräntetagaren avlider.

3 kap.

Ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid.

23 §.

1. Den, som innehar ordinarie tjänst, vilken tillsätts genom förordnande på viss tid, är skyldig att efter beslut av Kungl. Maj:t frånträda förordnandet, därest han till följd av sjukdom befinnes oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst.

2. I sammanhang med beslut om förordnandes upphörande, så ock då meddelat förordnande utlöper utan att efterföljas av förnyat förordnande, skall frågan om tjänstemannens rätt till pension, där sådan fråga förekommer, avgöras.

24 §.

1. Har tjänsteman, som avses i detta kapitel, under minst tolv år innehaft förordnande å sin befattning, eller har han, oavsett tjänstetidens längd, befunnits på grund av olycksfall i tjänsten vara oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, är han berättigad att vid avgång ur statens tjänst komma i åtnjutande av *hel* pension, vilken till beloppet motsvarar det för befattningen gällande pensionsunderlaget.

2. Därest sådan tjänsteman, innan han under tolv år innehaft förordnande å befattningen, avgår ur statens tjänst antingen på grund av att

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

förordnandet utlöper utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han befunnits vara till följd av sjukdom, som ej föränletts av olycksfall i tjänsten, oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, så ock därest tjänsteman eljest dessförinnan utan egen begäran nödgas avgå ur statens tjänst, äger han uppbära *avkortad* pension till belopp, som med ettusen kronor understiger det för befattningen gällande pensionsunderlaget.

3. Vid tillämpning av vad i 1 och 2 mom. stadgas iakttages, att pensionen för den, som vid tillträddande av förordnandet innehade tjänst, vilken tillsettes genom fullmakt, konstitutorial eller förordnande på viss tid, icke må beräknas till lägre belopp än den pension, som skulle hava tillkommit honom, om han intill tiden för avgången kvarstått i sin förra tjänst.

4. Övergår tjänsteman vid förordnandes upphörande till annan tjänst med pensionsrätt enligt detta reglemente, skall i pensionshänseende gälla vad för den tjänsten finnes stadgat. Har förordnandet fortgått under minst tolv år, må dock med avseende å pensionsunderlag och pensionsavdrag kunna för honom allt fortfarande tillämpas de stadganden, som gällde vid tiden för frånträddande av förordnandet.

25 §.

För de i detta kapitel avsedda befattningarna skola gälla de pensionsunderlag och tillämpas de pensionsavdrag, som här nedan angivas:

	Pensions- underlag kr.	Pensionsav- drag för år kr.
<i>a) Allmänna civilförvaltningen:</i>		
Generaldirektör (generaltulldirektör)	9,000	540
Överdirektör och chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	8,000	480
Byggnadschef i byggnadsstyrelsen samt chef för stuteribyrån inom lantbruksstyrelsen	7,000	420
Kustbevakningsinspektör vid tullverket.....	6,000	360
Depåchef vid hingstdepåer och stuteri	5,500	330
<i>b) Affärsdrivande verk:</i>		
Generaldirektör	9,000	540
Överdirektör ävensom överingenjör	8,000	480
Distriktschef, driftdirektör, förrådsdirektör, kraftverksdirektör, telefondirektör i Stockholm ävensom verkstadsdirektör	7,000	420

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

4 kap.

Icke-ordinarie tjänstemän.

26 §.

Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension tillkommer icke-ordinarie tjänsteman:

a) då tjänstemannen entledigas vid eller efter uppnådd pensionsålder (*ålderspension*);

b) då tjänstemannen entledigas på grund därav, att han till följd av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till fortsatt tillfredsställande tjänstgöring (*invalidpension*);

c) då tjänstemannen entledigas på grund därav, att han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga blivit oförmögen till fortsatt tillfredsställande tjänstgöring, dock under förutsättning att han vid avgången kan räkna minst tio tjänstår (*sjukpension*).

27 §.

1. I fråga om beräkning av pension för icke-ordinarie tjänsteman gäller, att

a) ålderspension bestämmes enligt de grunder, som angivas i 14 §;

b) invalidpension fastställs till ett belopp, motsvarande det för tjänstemannen vid avgången gällande pensionsunderlaget; dock att för tjänsteman med avkortad tjänstgöringstid pensionen skall reduceras i samma omfattning, som vid avgången gällt i fråga om lönen;

c) sjukpension bestämmes enligt de grunder, som angivas i 14 §, varvid emellertid iakttages, å ena sidan, att pensionen utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension samt, å andra sidan, att sjukpensionen icke må överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag och oförändrad tjänstgöringstid kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. a) och c) skola för innehavare av sådan icke-ordinarie befattning, som direkt motsvarar eller av Kungl. Maj:t förklarats vara i pensionshänseende likställd med i bilaga A angiven ordinarie tjänst, de i 14 § 1 och 3 mom. för dylik tjänst stadgade särskilda beräkningsgrunderna lända till efterrättelse.

28 §.

1. För sådana extra ordinarie tjänster, vid vilka lön utgår enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan, skola, med de undantag som i 2 och 3 mom. stadgas, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

a) Befattningar vid allmänna civilförvaltningen, med undantag av lots- och fyrstaten, samt vid affärsdrivande verk.

Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år	Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år
	man kr.	kvinn kr.			man kr.	kvinn kr.	
1	1,236	1,164	33	16	3,036	2,844	129
2	1,320	1,236	36	17	3,240	3,036	141
3	1,404	1,320	39	18	3,444	3,240	156
4	1,476	1,404	42	19	3,684	3,444	174
5	1,560	1,476	45	20	3,684	3,444	174
6	1,644	1,560	48	21	3,924	3,684	192
7	1,716	1,644	51	22	4,200	3,924	213
8	1,824	1,716	57	23	4,476	4,200	234
9	1,920	1,824	63	24	4,764	4,476	255
10	2,040	1,920	69	25	5,076	4,764	279
11	2,160	2,040	75	26	5,400	5,076	303
12	2,304	2,160	84	27	5,724	5,400	330
13	2,436	2,304	90	28	6,036	5,724	354
14	2,640	2,436	102	29	6,360	6,036	378
15	2,844	2,640	114	30	6,684	6,360	399

b) Befattningar vid lots- och fyrstaten.

Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år	Lönegrad	Pensions- underlag		Pen- sions- avdrag för år
	man kr.	kvinn kr.			man kr.	kvinn kr.	
1	1,320	1,236	36	8	2,040	1,920	69
2	1,476	1,404	42	9	2,160	2,040	75
3	1,560	1,476	45	10	2,304	2,160	84
4	1,644	1,560	48	11	3,684	3,444	174
5	1,716	1,644	51	12	5,400	5,076	303
6	1,824	1,716	57	13	5,724	5,400	330
7	1,920	1,824	63				

2. För lotspersonal, berättigad till andel i lotspenningar och tillhörande 10:e lönegraden, utgör pensionsunderlaget 2,436 kronor för man och 2,304 kronor för kvinna samt pensionsavdraget 90 kronor. För övrig till andel i lotspenningar berättigad lotspersonal skola tillämpas de pen-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

sionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för lönegrad närmast högre än den, till vilken vederbörande befattning hör.

3. I fråga om annan icke-ordinarie befattning än i 1 mom. sägs äger Kungl. Maj:t bestämma den lönegrad, till vilken befattningen är att i pensionshänseende hänföra, eller ock fastställa särskilt pensionsunderlag och pensionsavdrag för densamma. Vad nu är sagt äger ock avseende å i 1 mom. nämnd tjänst för det fall, att slutlönen i densamma fastställts till annat belopp än det, som normalt gäller såsom slutlön för extra ordinarie befattningar i den lönegrad, tjänsten tillhör.

4. För tjänsteman med avkortad tjänstgöringstid skall vidtagas en mot avkortningen svarande minskning av pensionsavdraget.

29 §.

För icke-ordinarie befattning gäller samma pensionsålder som för motsvarande ordinarie tjänst. Där sådan motsvarighet saknas eller där särskilda skäl till avvikelse föreligga, fastställer Kungl. Maj:t pensionsåldern.

Tjänsteman må icke i något fall bibehållas i tjänst längre tid än två år utöver pensionsåldern.

30 §.

Bestämmelserna i 17 § 1 mom. angående förtidspension och i 22 § angående uppskjuten livränta skola äga motsvarande tillämpning beträffande icke-ordinarie tjänsteman; dock att vid beräkning av uppskjuten livränta för tjänsteman, vilken blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten, den intjänta pensionen skall i varje fall minskas med två tredjedelar.

5 kap.

Reglementets tillämplighet m. m.

31 §.

Varder ordinarie tjänsteman, som avses i detta reglemente, utan ändring beträffande innehavande lönegrad förflyttad till tjänst, å vilken reglementet icke äger tillämpning, skall han, så länge han kvarstår i den tjänsten, fortfarande vara underkastad reglementets föreskrifter.

32 §.

Därest justitieråd eller regeringsråd avgått från sin tjänst för utövande av statsrådsämbete eller för tillträddande av annan stats-

32 §.

Därest justitieråd eller regeringsråd avgått från sin tjänst för utövande av statsrådsämbete eller för tillträddande av annan stats-

Kungl. Maj:ts förslag:

tjänst eller för fullgörande av något av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag, för vilket ersättning av statsmedel utgår, skall, så länge han innehar *befattningen eller uppdraget*, i pensionshänseende så anses, som om han alltjämt kvarstode i sin förra tjänst, *varvid han i förekommande fall har att å sin avlöning eller ersättning vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavdrag för justitieråd eller regeringsråd.*

Vad sålunda stadgats gäller även beträffande justitieråd eller regeringsråd, som innehaft statsrådsämbete och omedelbart efter avgången från detta ämbete erhåller befattning eller uppdrag, som nyss sagts.

Utskottets förslag:

tjänst eller för fullgörande av något av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag, för vilket ersättning av statsmedel utgår, skall, så länge han innehar *sådan befattning eller sådant uppdrag*, i pensionshänseende så anses, som om han alltjämt kvarstode i *justitieråds-, respektive regeringsrådsämbetet; dock att härvid i fråga om skyldighet att avgå från tjänst, som ej är att hänföra till domarämbete, de i 12 § 2—4 mom. givna bestämmelserna skola äga tillämpning.*

33 §.

Har ordinarie diplomatisk eller konsulär tjänsteman försatts i disponibilitet och åtnjuter han exspektansarvode eller annan eljest med rätt till pension icke förenad avlöning av statsmedel till belopp ej understigande pensionsunderlaget för den av honom senast innehavda ordinarie befattningen, skall han vara underkastad bestämmelserna i detta reglemente, varvid för honom skola tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för nämnda befattning. Sådan tjänsteman äger såsom tjänstår tillgodoräkna tid, under vilken han haft att vidkännas pensionsavdrag å exspektansarvode eller annan avlöning, som nyss sagts.

34 §.

De närmare föreskrifter, som kunna finnas erforderliga för tillämpningen av reglementet, meddelas av Kungl. Maj:t.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1935, från och med vilken dag vad i lag eller annan av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, så vitt angår tjänsteman, å vilken reglementet erhåller tillämpning.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:***Övergångsbestämmelser.**

1. För bestämmande av beloppet av pension eller av uppskjuten livränta skall den, som vid reglementets ikraftträdande innehar sådan ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller tjänst å extra stat, å vilken reglementet erhåller tillämpning, äga att såsom tjänstår tillgodoräkna före ikraftträdandet förfluten tjänstetid, i den mån densamma fått tillgodoräknas såsom tjänstår enligt de för ordinarie tjänstemän vid det verk eller den förvaltningsgren, befattningshavaren tillhör, före ikraftträdandet gällande pensioneringsbestämmelserna. För den, vilken vid ikraftträdandet innehar tjänst vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar eller statens vattenfallsverk, må dock av tid, som ordinarie tjänsteman enligt lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid nämnda verk icke ägt räkna såsom avgiftsår, tillgodoräknas endast två tredjedelar.

1. För bestämmande av beloppet av pension eller av uppskjuten livränta skall den, som vid reglementets ikraftträdande innehar sådan ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller tjänst å extra stat, å vilken reglementet erhåller tillämpning, äga att såsom tjänstår tillgodoräkna före ikraftträdandet förfluten tjänstetid, i den mån densamma fått tillgodoräknas såsom tjänstår enligt de för ordinarie tjänstemän vid det verk eller den förvaltningsgren, befattningshavaren tillhör, före ikraftträdandet gällande pensioneringsbestämmelserna. För den, vilken vid ikraftträdandet innehar tjänst vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar eller statens vattenfallsverk, må dock av tid, som ordinarie tjänsteman enligt lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid nämnda verk icke ägt räkna såsom avgiftsår *eller som extra ordinarie tjänsteman, vilken är delägare i kassa för pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst, ej ägt tillgodoräkna såsom tjänstår för bestämmande av avgiftspension*, tillgodoräknas endast två tredjedelar.

Vad nu stadgats skall icke föranleda inskränkning i den rätt till tjänstårsberäkning, som må tillkomma tjänsteman enligt bestämmelserna i 3 §.

Tjänsteman, för vilken till följd av reglementets bestämmelser angående pensionsålder skyldighet att avgå från tjänsten inträder vid tidigare tidpunkt än med tillämp-

Kungl. Maj:ts förslag:

ning av de för honom omedelbart före reglementets ikraftträdande gällande stadgandena, må såsom tjänstår för bestämmande av beloppet av pension eller av uppskjuten livränta jämväl tillgodoräkna, om avgångsskyldigheten inträder före den 1 juli 1938, hela den tid, varmed pensionsåldern blivit genom reglementets bestämmelser nedsatt, om avgångsskyldigheten inträder under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939 nämnda tid minskad med ett år, om avgångsskyldigheten inträder under tiden 1 juli 1939—30 juni 1940 samma tid minskad med två år och så vidare.

Utskottets förslag:

2. Innehavare av domarämbete, vilken på grund av stadgandet i 12 § 1 mom. a) är skyldig att avgå från tjänsten före den 1 juli 1938, äger utan hinder av nämnda stadgande kvarstå i tjänst intill fyllda sextionio år.

Innehavare av domarämbete, vilken på grund av omförmälda stadgande är skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939, äger utan hinder av stadgandet kvarstå i tjänst intill fyllda sextioåtta år.

3. Har annan ordinarie tjänsteman än i punkt 2 här ovan avses genom reglementets bestämmelser fått den för honom omedelbart före reglementets ikraftträdande gällande pensionsåldern nedsatt med två år eller mera och är han skyldig att avgå från tjänsten före den 1 juli 1938, skall för honom gälla en pensionsålder, som med följande antal år överstiger den i reglementet stadgade pensionsåldern, nämligen

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

med ett år, om den förutvarande pensionsåldern nedsatts med två år,

med två år, om pensionsåldern nedsatts med tre år,

med tre år, om pensionsåldern nedsatts med fyra år, samt

med fyra år, om pensionsåldern nedsatts med fem år eller mera.

Har tjänsteman, som i denna punkt avses fått pensionsåldern nedsatt med tre år eller mera och är han skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939, skall för honom gälla en pensionsålder, som överstiger den i reglementet stadgade med ett år, om nedsättningen uppgår till tre år, med två år om nedsättningen uppgår till fyra år samt med tre år, om nedsättningen uppgår till fem år eller mera.

Har tjänsteman fått pensionsåldern nedsatt med fyra år eller mera och är han skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1939—30 juni 1940, skall för honom gälla en pensionsålder, som överstiger den i reglementet stadgade med ett år, om nedsättningen utgör fyra år, och med två år, om nedsättningen utgör fem år eller mera.

Har tjänsteman fått pensionsåldern sänkt med fem år eller mera och är han skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1940—30 juni 1941, skall för honom gälla en pensionsålder, som med ett år överstiger den i reglementet stadgade.

Såsom förutsättning för tillämpning av vad i denna punkt stadgas gäller, att tjänsteman inom

Kungl. Maj:ts förslag:

2. I fråga om rätt att vid tillämpning av stadgandena i 4 § tillgodoräkna tjänstår skall, utan hinder av den i andra stycket av sagda paragraf stadgade begränsningen, beträffande nedan angivna befattningshavare iakttagas,

a) att tjänsteman vid telegrafverket, vilken antingen den 30 juni 1920 var delägare i telegrafverkets pensionsinrättning eller ock vid statens övertagande av aktiebolaget Stockholmstelefoners anläggningar övergått till statstjänst och för vilken pensionsavgifter erlagts enligt de för nämnda pensionsinrättning gällande grunderna, skall äga tillgodoräkna den tid, som må hava förflutit från det han uppnått en levnadsålder av tjugufem år och intill dess han erhållit ordinarie befattning vid verket;

b) att tjänsteman vid statens järnvägar, vilken före den 1 januari 1911 erhållit ordinarie befattning vid verket, skall äga tillgodoräkna den tid, som må hava förflutit från det han uppnått en levnadsålder av trettio år och intill ordinarieblivandet; samt

c) att tjänsteman vid statens vattenfallsverk, vilken vid statens övertagande av företag, tillhörande Nya Trollhätte kanalbolag eller Södertälje kanal- och slussverksaktiebolag, övergått i statstjänst och som före den 1 juli 1920 erhållit ordinarie befattning vid statens vattenfallsverk, skall äga tillgodoräkna den tid, under vilken han innehaft sådan anställning vid vederbörande enskilda företag samt vid Trollhätte kanal- och vattenverk

Utskottets förslag:

viss av Kungl. Maj:t fastställd tid hos vederbörande myndighet anmält sin önskan att kvarstå i tjänst efter uppnåendet av den i reglementet stadgade pensionsåldern.

4. Har tjänsteman, för vilken till följd av reglementets bestämmelser skyldighet att på grund av uppnådd levnadsålder avgå från tjänsten inträder tidigare än enligt de omedelbart före reglementets ikraftträdande gällande stadgandena, under kortare tid än tre år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, skall för honom, utan hinder av vad i 14 § 2 mom. föreskrives, beloppet av hel pension vara lika med det för tjänsten stadgade pensionsunderlaget.

5. I fråga om rätt att vid tillämpning av stadgandena i 4 § tillgodoräkna tjänstår skall, utan hinder av den i andra stycket av sagda paragraf stadgade begränsningen, beträffande nedan angivna befattningshavare iakttagas,

Kungl. Maj:ts förslag:

eller vid statens vattenfallsverk, som av vattenfallsstyrelsen prövas jämförlig med ordinarie tjänst.

3. Därest vid tillämpning av stadgandet i 14 § 2 mom. hänsyn skall tagas till tjänstemans pensionsunderlag för tid, innan reglementet blivit gällande för honom, skall därvid så anses, som om för tjänstemannen gällt det pensionsunderlag, som vid pensionerings-tillfället är fastställt för den tjänst, han under nämnda tid innehåft, eller för därmed närmast jämförlig tjänst.

4. Har tjänsteman, som före reglementets ikraftträdande på grund av egen ansökning eller till följd av något sitt förvållande förflyttats till tjänst med lägre pensionsunderlag, jämlikt då gällande bestämmelser erlagt pensionsavgift, såsom om han kvarstått i den tjänst, från vilken förflyttning skett, skall för honom från och med reglementets ikraftträdande i fråga om pensionsavdrag tillämpas vad enligt reglementet gäller för den högre tjänsten, varemot pensionsunderlaget anses lika med det för den lägre tjänsten fastställda underlaget, förhöjt med en tredjedel av skillnaden mellan pensionsunderlagen för de båda tjänsterna.

5. Om den, som är berättigad till pension enligt detta reglemente, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt stadgande i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal, räknas

Utskottets förslag:

6. Därest vid tillämpning av stadgandet i 14 § 2 mom. hänsyn skall tagas till tjänstemans pensionsunderlag för tid innan reglementet blivit gällande för honom, skall därvid så anses, som om för tjänstemannen gällt det pensionsunderlag, som vid pensionerings-tillfället är fastställt för den tjänst, han under nämnda tid innehåft, eller för därmed närmast jämförlig tjänst.

7. Har tjänsteman, som före reglementets ikraftträdande på grund av egen ansökning eller till följd av något sitt förvållande förflyttats till tjänst med lägre pensionsunderlag, jämlikt då gällande bestämmelser erlagt pensionsavgift, såsom om han kvarstått i den tjänst, från vilken förflyttning skett, skall för honom från och med reglementets ikraftträdande i fråga om pensionsavdrag tillämpas vad enligt reglementet gäller för den högre tjänsten, varemot pensionsunderlaget anses lika med det för den lägre tjänsten fastställda underlaget, förhöjt med en tredjedel av skillnaden mellan pensionsunderlagen för de båda tjänsterna.

8. Om den, som är berättigad till pension enligt detta reglemente, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt stadgande i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal, räknas

Kungl. Maj:ts förslag:

sistnämnda pension såsom del av den honom enligt detta reglemente tillkommande pensionen, vilken alltså skall minskas med det belopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

6. Därest ordinarie tjänsteman skulle vid avgång ur tjänst hava enligt de bestämmelser, som i fråga om pensionsunderlag eller för hel pension erforderligt antal tjänstår gällde för honom omedelbart innan detta reglemente blev å honom tillämpligt, kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp för den av honom innehavda tjänsten än med tillämpning av reglementets bestämmelser, skall pensionen utgå med det högre beloppet.

7. I fråga om pension åt distriktsveterinär, vilken till följd av statens övertagande av distriktsveterinärväsendet övergått i statens tjänst, är särskilt stadgat.

Utskottets förslag:

sistnämnda pension såsom del av den honom enligt detta reglemente tillkommande pensionen, vilken alltså skall minskas med det belopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

9. Därest ordinarie tjänsteman skulle vid avgång ur tjänst hava enligt de bestämmelser, som i fråga om pensionsunderlag eller för hel pension erforderligt antal tjänstår gällde för honom omedelbart innan detta reglemente blev å honom tillämpligt, kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp för den av honom innehavda tjänsten än med tillämpning av reglementets bestämmelser, skall pensionen utgå med det högre beloppet.

10. I fråga om pension åt distriktsveterinär, vilken till följd av statens övertagande av distriktsveterinärväsendet övergått i statens tjänst, är särskilt stadgat.

Kungl. Maj:ts förslag:

Bilaga A.

Förteckning

angivande de i 14 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet avsedda ordinarie befattningar, beträffande vilka det för hel pension erforderliga antalet tjänstår utgör tjugufem.

Verk och befattningar	Verk och befattningar
1. Allmänna civillförvaltningen.	<i>Musikaliska akademien med musik-konservatoriet.</i>
<i>Fångvårdsstaten.</i>	Sekreterare
Lantbruksinspektör	Lärare
<i>Statens uppfostringsanstalt å Bona.</i>	<i>Universitetet i Uppsala.</i>
Lantbruksinspektör	Fogde
<i>Yrkesinspektionen.</i>	<i>Tandläkarinstitutet.</i>
Underinspektör	Lärare
<i>Statens tvångsarbetsanstalter.</i>	<i>Farmaceutiska institutet.</i>
Lantbruksinspektör	Professor
<i>Statens alkoholistanstalt å Venngarn.</i>	<i>Tekniska högskolan.</i>
Lantbruksinspektör	Professor
<i>Provinsialläkarstaten.</i>	<i>Chalmers tekniska institut.</i>
Förste provinsialläkare	Professor
Provinsialläkare	Andre lärare
<i>Statens sinnessjukhus.</i>	<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i>
Förestånderska	Lärare i fysisk fostran
Översköterska	Lärarinna i fysisk fostran
Sköterska	<i>Statskonsulenter.</i>
<i>Barnmorskeläroanstalterna.</i>	Statskonsulent
Överlärare	<i>Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.</i>
<i>Landsstaten.</i>	Avdelningsföreståndare
Landshövding	<i>Statens växtskyddsanstalt.</i>
<i>Naturhistoriska riksmuseet.</i>	Avdelningsföreståndare
Professor och avdelningsföreståndare	<i>Lantbrukshögskolan.</i>
<i>Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan.</i>	Professor
Professor	
Lärare i etsning	

Kungl. Maj:ts förslag:

Verk och befattningar	Verk och befattningar
Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp.	Sprängämnesinspektionen.
Professor	Sprängämnesinspektör
Veterinärhögskolan.	Statens elektriska inspektion.
Professor	Statsinspektör över elektriska starkströms- anläggningar
Statens centrala frökontrollanstalt.	Fartygsinspektionen.
Föreståndare	Förste fartygsinspektör
Skogshögskolan.	Andre fartygsinspektör
Professor	
Lektor	
Statens skogsförsöksanstalt.	
Avdelningsföreståndare	2. Affärsdrivande verk.
Bergsstaten.	Telegrafverket.
Bergmästare	
Gruvingenjör	Rikstelefonist

Utskottets förslag:¹

Bilaga A.

Förteckning

angivande de i 14 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet avsedda
ordinarie befattningar, beträffande vilka det för hel pension er-
forderliga antalet tjänstår utgör tjugufem.

Verk och befattningar	Verk och befattningar
1. Allmänna civilförvaltningen.	Statens alkoholistanstalt å Venngarn.
Statens uppfostringsanstalt å Bona.	Lantbruksinspektör
Lantbruksinspektör	Provinsiälläkarstaten.
Yrkesinspektionen.	Förste provinsiälläkare
Underinspektör	Provinsiälläkare
Statens tvångsarbetsanstalter.	Statens sinnessjukhus.
Lantbruksinspektör	Förestånderska
	Översköterska
	Sköterska

¹ Utskottets förslag skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag endast såtillvida, att en i Kungl. Maj:ts förslag under rubriken »Fångvårdsstaten» upptagen befattning såsom lantbruksinspektör icke upptagits i utskottets förslag.

Utskottets förslag:

Verk och befattningar	Verk och befattningar
<i>Barnmorskeläroanstalterna.</i> Överlärare	<i>Statens växtskyddsanstalt.</i> Avdelningsföreståndare
<i>Landsstaten.</i> Landshövding	<i>Lantbrukshögskolan.</i> Professor
<i>Naturhistoriska riksmuseet.</i> Professor och avdelningsföreståndare	<i>Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp.</i> Professor
<i>Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan.</i> Professor Lärare i etsning	<i>Veterinärhögskolan.</i> Professor
<i>Musikaliska akademien med musik- konservatoriet.</i> Sekreterare Lärare	<i>Statens centrala frökontrollanstalt.</i> Föreståndare
<i>Universitetet i Uppsala.</i> Fogde	<i>Skogshögskolan.</i> Professor Lektor
<i>Tandläkarinstitutet.</i> Lärare	<i>Statens skogsförsöksanstalt.</i> Avdelningsföreståndare
<i>Farmaceutiska institutet.</i> Professor	<i>Bergsstaten.</i> Bergmästare Gruvingenjör
<i>Tekniska högskolan.</i> Professor	<i>Sprängämnesinspektionen.</i> Sprängämnesinspektör
<i>Chalmers tekniska institut.</i> Professor Andre lärare	<i>Statens elektriska inspektion.</i> Statsinspektör över elektriska starkströms- anläggningar
<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i> Lärare i fysisk fostran Lärarinna i fysisk fostran	<i>Fartygsinspektionen.</i> Förste fartygsinspektör Andre fartygsinspektör
<i>Statskonsulenter.</i> Statskonsulent	2. Affärsdrivande verk. <i>Telegrafverket.</i> Rikstelefonist
<i>Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.</i> Avdelningsföreståndare	

Kungl. Maj:ts förslag:

Åldersförteckning tillhörande 19 § civila tjänstepensionsreglementet.

För innehavare av följande ordinarie befattningar inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken vederbörande uppnår nedan angivna antal levnadsår.

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
1. Allmänna civilförvaltningen.		<i>Flyinge hingstdepå och stuteri.</i>	
<i>Sjökarteverket.</i>		Beridare	60
Ritare eller gravör	63	<i>Strömsholms hingstdepå.</i>	
<i>Yrkesinspektionen.</i>		Beridare	60
Yrkesinspektör	63	<i>Rikets allmänna kartverk.</i>	
Skogs- och flottledsinspektör.....	63	Gravör eller heliogravyrritare	63
Yrkesinspektris.....	63	<i>Lotsverket.</i>	
Yrkesinspektörsassistent	63	Lotsstyrelsen:	
Yrkesinspektrisassistent	63	Fyringenjör	63
Underinspektör.....	63	Byggmästare	63
<i>Medicinalstyrelsen.</i>		Verkmästare	63
Inspektris över sjuksköterskeväsendet	63	Lots- och fyrstaten:	
<i>Statens sinnessjukhus.</i>		Befälhavare å lotsverkets ångfartyg	63
Sjukvårdspersonal:		2. Affärsdrivande verk.	
Uppsyningsman av 1 klass	60	<i>Telegrafverket.</i>	
Förestånderska av 1 klass	55	Linjemästare	63
Förestånderska av 2 klass.....	55	Verkmästare	63
Översköterska	55	Ritare	63
Sköterska	55	Verkstadsmästare	63
Ekonomipersonal:		Rikstelefonist.....	55
Maskinmästare av 1 klass	63	<i>Statens järnvägar.</i>	
<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.</i>		Överbanmästare	63
Byråchef och broinspektör	63	Ledningsmästare	63
Väginspektör	63	Ritare	63
Maskininspektör	63	<i>Statens vattenfallsverk.</i>	
<i>Vägorganisationen i länen.</i>		Maskinmästare	63
Vägingenjör	63	Ritare	63
<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i>		Stationsmästare	63
Lärare i fysisk fostran	60	Övermontör	63
Lärarinna i fysisk fostran	60	Förste maskinist	63

Bilaga B.

Utskottets förslag:

Åldersförteckning tillhörande 19 § civila tjänstepensionsreglementet.

För innehavare av följande ordinarie befattningar inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken vederbörande uppnår nedan angivna antal levnadsår.

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
1. Civila verk i allmänhet.		<i>Utrikesdepartementet.</i>	
Kanslistkrivare	63	Kanslist	63
Förste expeditionsvakt (förste expeditionsvakt, tillika portvakt; förste vaktmästare; vaktmästare; vaktmästare och maskinist; vaktmästare, tillika automobilförare; vaktmästare, tillika maskinist och eldare; vaktmästare, tillika portvakt, maskinist och planteringsvakt; vaktmästare, tillika preparator; vaktmästare, tillika trädgårdsskötare; akademi-vaktmästare; fakultetsvaktmästare; kollegievaktmästare; laboratorie-vaktmästare; ränteri- och kontorsvaktmästare; universitetsvaktmästare)	63	<i>Sjökarteverket.</i>	
Expeditionsvakt (expeditionsvakt, tillika gårdskar!; vaktmästare; vaktmästare, tillika portvakt)	63	Ritare eller gravör	63
		<i>Yrkesinspektionen.</i>	
		Yrkesinspektör	63
		Skogs- och flottledsinspektör	63
		Yrkesinspektris	63
		Yrkesinspektörsassistent	63
		Yrkesinspektrisassistent	63
		Underinspektör	63
		<i>Statens tvångsarbetsanstalter.</i>	
		Assistent av 4:e klass	63
		Trädgårdsmästare	63
		Uppsyningsman	63
		Förste förman	63
		<i>Statens alkoholistanstalt å Venngarn.</i>	
		Förste förman	63
		Maskinist	63
		<i>Medicinalstyrelsen.</i>	
		Inspektris över sjuksköterskeväsendet	63
		<i>Statens bakteriologiska laboratorium.</i>	
		Stallförman	63
		<i>Statens sinnessjukhus.</i>	
		Kontorspersonal:	
		Kassör	63
		Kameralbiträde	63
		Sjukvårdspersonal:	
		Uppsyningsman av 1:a klass	60
		Förestånderska av 1:a klass	55
		Förestånderska av 2:a klass	55
		Översköterska	55
		Sköterska	55
2. Allmänna civilförvaltningen.			
<i>Fångvårdsstaten.</i>			
Assistent av 4:e klass	63		
Uppsyningsman	63		
Yrkesmästare av 1:a klass	63		
Yrkesmästare av 2:a klass	63		
Överkonstapel	63		
<i>Statens uppfostringsanstalt å Bona.</i>			
Uppsyningsman	63		
Förste förman	63		
Maskinist	63		
Eldare	63		

Kungl. Maj:ts förslag:

Verk och befattningar	Lev- nadsår	Verk och befattningar	Lev- nadsår
<i>Domänverket.</i>		Skogsskolföreståndare	63
Överjägmästare	63	Skogstaxator	63
Byrådirektör	63	Assistent	60
Jägmästare	63		

Utskottets förslag:

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
Ekonomipersonal:		Vetenskapliga institutioner och inrättningar:	
Maskinmästare av 1:a klass	63	Preparator	63
Maskinmästare av 2:a klass	63	Instrumentmakare	63
<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.</i>		Maskinist	63
Byråchef och broinspektör	63	Underträdgårdsmästare	63
Väginnspektör	63	Trädgårdsmedhjälpare	63
Maskininspektör	63	<i>Lunds universitet.</i>	
<i>Vägorganisationen i länen.</i>		Biblioteket:	
Vägingenjör	63	Eldare	63
<i>Statistiska centralbyrån.</i>		Räntekammaren:	
Biblioteksassistent	63	Eldare	63
<i>Riksräkenskapsverket.</i>		Vetenskapliga institutioner och inrättningar:	
Kameralbiträde	63	Preparator	63
<i>Tullstaten.</i>		Underträdgårdsmästare	63
Tullkontorist	63	Trädgårdsmedhjälpare	63
Tullöveruppsyningsman	63	<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>	
Tulluppsyningsman	63	Kansliet:	
Tillsyningsman	63	Maskinist och eldare	63
<i>Riksarkivet.</i>		Vetenskapliga institutioner och inrättningar:	
Eldare	63	Preparator	63
<i>Naturhistoriska riksmuseet.</i>		<i>Tekniska högskolan.</i>	
Maskinist	63	Verkmästare	63
Preparator	63	Maskinist	63
Uppsyningsman	63	Reparatör	63
<i>Akademien för de fria konsterna.</i>		<i>Chalmers tekniska institutet.</i>	
Eldare	63	Maskinist	63
Portvakt	63	Eldare, tillika gårdskarlar	63
<i>Musikaliska akademien.</i>		<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i>	
Portvakt	63	Lärare i fysisk fostran	60
<i>Uppsala universitet.</i>		Lärarinna i fysisk fostran	60
Biblioteket:		<i>Statens biografbyrå.</i>	
Maskinist	63	Maskinist	63
Kansliet:		Kontorist	63
Portvakt	63	Kassör	63
Drätselverket:		Maskinist, tillika vaktmästare	63
Maskinist	63	<i>Statens växtskyddsanstalt.</i>	
		Maskinist och vaktmästare	63

Utskottets förslag:

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
<i>Lantbrukshögskolan.</i>		<i>Lots- och fyrstaten.</i>	
Maskinist	63	Personal å distriktsexpeditionerna:	
Snickare	63	Expeditionsbiträde	63
<i>Lantbruks-, mejeri- och trädgårds-</i> <i>institutet vid Alnarp.</i>		Lotspersonal:	
Eldare	63	Överlots	63
<i>Flyinge hingstdepå och stuteri.</i>		Personal å fyr:	
Beridare	60	Distriktsfyrmästare	63
<i>Strömsholms hingstdepå.</i>		Fyrmästare å 1:a klass fyr	63
Beridare	60	Fyrmästare å 2:a klass fyr	63
<i>Veterinärhögskolan.</i>		Personal å lotsverkets ångfartyg:	
Maskinist	63	Befälhavare	63
Verkmästare	63	<i>Patent- och registreringsverket.</i>	
Fodermarsk	63	Eldare och maskinist	63
Ladugårdsförman	63	<i>Statens provningsanstalt.</i>	
Sjukvårdare	63	Verkmästare	63
Port- och telefonvakt	63	Förste laboratoriebiträde	63
<i>Statens veterinärbakteriologiska</i> <i>anstalt.</i>		Instrumentmakare	63
Stallförman	63	3. Affärsdrivande verk.	
<i>Statens centrala frökontrollanstalt.</i>		<i>Postverket.</i>	
Laboratoriebiträde	63	Förrådsmästare	63
<i>Skogshögskolan.</i>		Förste postexpeditör	63
Trädgårdsmästare och preparator ...	63	Stationsmästare av klass 6	63
Port- och planteringsvakt	63	Transportmästare	63
<i>Statens skogsförsöksanstalt.</i>		Postexpeditör	63
Laboratoriebiträde	63	Bokbinderiförman	63
<i>Lantmäteristyrelsen.</i>		Tryckeriförman	63
Arkivbiträde	63	Brevbärarförman	63
<i>Rikets allmänna kartverk.</i>		Stationsmästare av klass 7	63
Gravör eller heliogravyrritare	63	Stationsmästare av klass 8	63
<i>Lotsstyrelsen.</i>		<i>Telegrafverket.</i>	
Fyringenjör	63	Linjemästare	63
Byggmästare	63	Verkmästare	63
Verkmästare	63	Ritare	63
Registrator	63	Verkstadsmästare	63
		Förrådsmästare	63
		Förste kassör	63
		Förste telegrafexpeditör	63

Utskottets förslag:

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
Förste vaktföreståndare	63	<i>Statens vattenfallsverk.</i>	
Telegrafexpeditör	63	Driftverkmästare	63
Kassör	63	Maskinmästare	63
Kontorist	63	Mätaretekniker	63
Stationsförman	63	Ritare	63
Förrådsförman	63	Stationsmästare	63
Inkasserare	63	Övermontör	63
Förste stationsbiträde	63	Byggmästare	63
Rikstelefonist	55	Förste maskinist	63
Stationsbiträde	63	Reparationsmästare	63
<i>Slatens järnvägar.</i>		Verkstadsmästare	63
Stationsmästare av klass 5	63	Befälhavare å bogserbåt	63
Överbanmästare	63	Förrådsmästare	63
Ledningsmästare	63	Förste kansliskrivare	63
Ritare	63	Kassör	63
Förrådsmästare	63	Trädgårdsmästare	63
Förste kansliskrivare	63	Förste kontorist	63
Stationsmästare av klass 6	63	Muddermästare	63
Trädgårdsmästare	63	Slussmästare	63
Vagngårdsmästare	63	Kontorist	63
Förste kontorist	63	Förrådsförman	63
Verkstadsförman	63		
Kontorist	63	<i>Domänverket.</i>	
Stallförman	63	Överjägsmästare	63
Stationsmästare av klass 7	63	Byrådirektör	63
Vagnförman	63	Jägmästare	63
Förrådsförman	63	Skogsskolföreståndare	63
Förste portvakt	63	Skogsingenjör	63
Trädgårdsförman	63	Skogstaxator	63
Portvakt	63	Assistent	60

2) för sin del godkänna följande såsom utskottets förslag betecknade

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Förslag

till

reglemente angående tjänstepension för arbetare i statens tjänst (tjänstepensionsreglementet för arbetare).

1 §.

1. Detta reglemente äger tillämpning å sådana arbetare i statens tjänst, vilka fylla ett fortlöpande om ock endast för viss del av året förefintligt behov av arbetskraft och för vilka fastställts en arbetstid av normal omfattning. Övergår arbetare från arbete av fortlöpande natur till annat arbete, skall reglementet dock fortfarande tillämpas å honom.

2. Såsom förutsättning för reglementets tillämplighet gäller, att arbetaren nått en levnadsålder av minst 21 år samt att hans anställning antingen fortgått 21 månader i följd eller för vart och ett av tre på varandra följande kalenderår omfattat minst 7 månader eller ock under fem på varandra följande kalenderår omfattat tillhopa minst 30 månader. *Vad sålunda stadgats äger dock icke tillämpning å arbetare, som vid reglementets ikraftträdande är delägare i kassa för pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst.*

Arbetare skall erhålla skriftligt bevis om den tidpunkt, från vilken han är underkastad reglementets föreskrifter.

3. Från tillämpningen av bestämmelserna i reglementet kunna genom beslut av Kungl. Maj:t undantagas såväl den till visst förvaltningsområde hörande arbetarpersonalen i dess helhet eller någon del av densamma som ock arbetare, vilka i samband med statens övertagande av enskilt företag övergått till anställning i statens tjänst.

2 §.

1. Tjänstår, som avses i detta reglemente, beräknas för tid, under vilken arbetare vidkänts pensionsavdrag, varom förmåles i 3 och 4 §§.

2. Såsom tjänstår enligt detta reglemente skall jämväl tillgodoräknas

a) tid, under vilken arbetare, innan detta reglemente blivit tillämpligt å honom, erlagt avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt, pensionsfond eller pensionskassa;

b) två tredjedelar av den tid, under vilken arbetare eljest, med eller utan pensionsrätt, innehaft statsanställning av beskaffenhet och under förutsättningar, som i 1 § sägs; samt

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

c), i den mån så provas skäligt, två tredjedelar av den tid, under vilken arbetare, innan reglementet blev tillämpligt å honom, under de i 1 § 2 mom. angivna förutsättningarna i statens tjänst förrättat arbete, som icke varit av fortlöpande natur, eller innehaft fast anställning vid armén, marinen eller flygvapnet.

3. Har arbetare i samband med statens övertagande av enskilt företag övergått till statens tjänst, beror på prövning i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, om och i vad mån tid, under vilken arbetaren innehaft anställning hos det enskilda företaget, må tillgodoräknas honom såsom tjänstår.

I fråga om den, som före detta reglementes ikraftträdande sålunda övergått från enskilt företags till statens tjänst, tillkommer det vederbörande verks styrelse att besluta, om och i vad mån tjänstår må tillgodoräknas arbetaren för tid, under vilken han innehaft anställning hos det enskilda företaget.

4. Tid, som tagits i beräkning såsom tjänstår för grundläggandet av rätt till pension, må icke i något avseende ånyo tillgodoräknas såsom tjänstår, såframt icke under nämnda tid fullgjorts annat arbete än det, på vilket den tidigare tjänstårsberäkningen grundats.

3 §.

Från och med den dag, arbetare erhåller pensionsrätt enligt detta reglemente, och intill utgången av den månad, under vilken han uppnår trettio tjänstår eller dessförinnan inträder i pensionsåldern, skall han å sin avlöning vidkännas *pensionsavdrag* till belopp, som framgår av bestämmelserna i 4 §.

Vid tillämpning av detta stadgande må, utan avseende å vad i 2 § 2 och 3 mom. föreskrives, tid, som förflutit innan detta reglemente blivit å arbetaren tillämpligt, räknas såsom tjänstår endast i den mån för sådan tid erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt, pensionsfond eller pensionskassa.

Är arbetare vid ordinarie avlöningstillfälle icke berättigad att utbetomma någon avlöning för den tidsperiod löneutbetalningen avser, skall han icke heller vidkännas pensionsavdrag för nämnda tidsperiod.

4 §.

1. Arbetare skall tillhöra endera av nedanstående pensionsgrupper, för vilka gälla följande pensionsunderlag och pensionsavdrag:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Pensionsgrupper	Pensionsunderlag kronor		Pensionsavdrag kronor			
	man	kvinna	för månad		för vecka	
			man	kvinna	man	kvinna
1. Arbetare i anställning, för vilken ej kräves särskild yrkesutbildning	1,476	1,104	3.50	2.80	0.85	0.65
2. Arbetare i anställning, för vilken kräves särskild yrkesutbildning	1,644	1,236	4.—	3.20	0.95	0.75

2. Där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, tillkommer det vederbörande verks styrelse att meddela föreskrifter beträffande arbetarnas placering i pensionsgrupper.

5 §.

1. Varder arbetare utan något sitt förvällande förflyttad till anställning med lägre pensionsunderlag, skall i pensionshänseende för honom fortfarande gälla vad som finnes stadgat i fråga om den anställning, han vid förflyttningen innehade.

2. Har arbetare efter egen ansökning förflyttats till anställning med lägre pensionsunderlag eller har sådan förflyttning föranletts av något arbetarens förvällande, skall i pensionshänseende gälla vad som finnes stadgat för den anställning, till vilken han förflyttats.

6 §.

Pensionsåldern inträder vid utgången av den månad, under vilken arbetaren uppnår en levnadsålder av 60 år.

7 §.

Rätt att åtnjuta pension enligt detta reglemente tillkommer:

a) arbetare, som entledigas vid eller efter uppnådd pensionsålder (*ålderspension*);

b) arbetare, som entledigas på grund därav, att han till följd av olycksfall i arbetet blivit oförmögen att på tillfredsställande sätt utföra honom åliggande arbete (*invalidpension*);

c) arbetare, som entledigas på grund därav, att han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga blivit oförmögen att på tillfredsställande sätt utföra honom åliggande arbete, dock under förutsättning, att han vid entledigandet kan räkna minst tio tjänstår (*sjukpension*).

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

8 §.

1. Ålderspension bestämmes i förhållande till antalet tjänstår sålunda, att *hel* pension utgår, därest arbetaren kan räkna minst trettio tjänstår, men eljest *avkortad* pension.

2. Hel pension sammanfaller till beloppet med det för arbetaren enligt detta reglemente gällande pensionsunderlaget; dock att för den, som under loppet av de senaste tre åren före avgången innehaft anställning inom skilda pensionsgrupper, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de pensionsunderlag, vilka under de tre senast förflutna åren före avgången varit gällande för honom.

2. Hel pension sammanfaller till beloppet med det för arbetaren enligt detta reglemente gällande pensionsunderlaget; dock att för den, som under loppet av de senaste tre åren före avgången innehaft anställning inom skilda pensionsgrupper, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de *högsta* pensionsunderlag, vilka under *var* och *ett* av de tre senast förflutna åren före avgången varit gällande för honom.

Därest härvid skall tagas hänsyn till tid före det reglementet vunnit tillämpning å arbetaren, skall så anses, som om för honom under sådan tid gällt det pensionsunderlag, som vid pensioneringstillfället är fastställt för den pensionsgrupp, till vilken arbetaren skulle hava varit hänförd, om reglementet under ifrågavarande tid varit gällande för honom.

3. Avkortad pension motsvarar beloppet av hel pension, minskat med $\frac{1}{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed tjänståren understiga trettio.

9 §.

Invalidpension fastställles till ett belopp, motsvarande det för arbetaren vid entledigandet gällande pensionsunderlaget.

10 §.

Sjukpension bestämmes enligt de i 8 § angivna grunderna, varvid emellertid iakttages, å ena sidan, att pensionen utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension samt, å andra sidan, att sjukpensionen icke må överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit arbetaren, därest han med oförändrat pensionsunderlag kvarstått i anställningen till pensionsålderns inträde. I fråga om arbetare, vilkens anställning varit begränsad till del av år, skall därvid anställningen beräknas för tiden intill pensionsåldern hava haft samma omfattning, som varit i medeltal för honom gällande under de fem senast förflutna kalenderåren före entledigandet.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

11 §.

Till ledning vid prövning av arbetares pensionsrätt skall hos vederbörande myndigheter föras tjänstematrikel enligt de närmare föreskrifter, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

12 §.

Därest beloppet av pension, som beräknats enligt bestämmelserna i detta reglemente, icke är i helt krontal jämnt delbart med tolv, skall detsamma jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

13 §.

1. Pension till belopp för år räknat, som framgår av detta reglemente, utgår, där ej annorlunda i reglementet stadgas, från och med dagen näst efter den, då avgång från anställningen ägt rum, till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens fränfälle.

2. Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t; vederbörande myndighet likväl obetaget att efter pensionstagarens fränfälle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

14 §.

1. Pension enligt detta reglemente må ej åtnjutas av den, som till följd av fel eller försummelse skilts från sin anställning.

2. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av pensionen.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må den myndighet, som beviljat pensionen, kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

15 §.

1. Därest arbetare, som åtnjuter invalid- eller sjukpension, erhåller pension för annan statsanställning, skall förstnämnda pension minskas med ett belopp, motsvarande två tredjedelar av den lägre pensionen eller, om båda äro lika, av den ena av dem.

2. Om arbetare, som är berättigad till pension enligt detta regle-

15 §.

Därest arbetare, som åtnjuter invalid- eller sjukpension, erhåller pension för annan statsanställning, skall förstnämnda pension minskas med ett belopp, motsvarande två tredjedelar av den lägre pensionen eller, om båda äro lika, av den ena av dem.

Kungl. Maj:ts förslag:

mente, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt stadgade i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal, räknas sistnämnda pension såsom del av den honom enligt detta reglemente tillkommande pensionen, vilken alltså skall minskas med det belopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

Utskottets förslag:

16 §.

1. Arbetare, som avgår ur statens tjänst utan rätt att komma i åtnjutande av pension enligt detta reglemente, är från och med avgången försäkrad till erhållande av *uppskjuten livränta* till det belopp för år räknat, som enligt försäkringsteknisk beräkning svarar mot den intjänta pensionen.

Vid beräkning av intjänt pension tillämpas en pensionsålder av 63 år. Därest antalet tjänstår vid avgången understiger trettio, minskas den intjänta pensionen med två procent för varje felande helt tjänstår. För arbetare, vilken entledigats på egen önskan eller ock till följd av fel eller försummelse skilts från sin anställning, skall emellertid, där avdraget härigenom blir större, den intjänta pensionen minskas, i förra fallet med hälften och i senare fallet med två tredjedelar.

2. Arbetare skall erhålla skriftligt bevis över honom vid avgång ur statens tjänst tillkommande rätt till uppskjuten livränta.

3. Arbetare, vilken icke haft årsanställning utan varit anställd allenast för viss del av varje år, skall vid tillämpning av stadgandena i denna paragraf anses hava avgått ur statens tjänst, när han under ett helt kalenderår icke haft anställning; och skall utfärdandet för honom av bevis, varom förmåles i 2 mom., ske endast på därom gjord framställning.

4. Därest livränteförsäkrad person ånyo vinner anställning i statstjänst, medförande rätt till pension, eller erhåller sådan befattning med pensionsrätt i av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa, i vilken tjänstår för pension må räknas för statsanställningen, upphör hans rätt till livränta. Är jämväl den nya anställningen underkastad bestämmelserna i detta reglemente, skall — där ej föreskrifterna i 1 mom. ånyo träda i tillämpning — vid bestämmande av pension för anställningen hänsyn tagas till den tid, under vilken vederbörande förut inne-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

haft sådan anställning, som enligt bestämmelserna i 2 § må räknas honom till godo såsom tjänstår för pension.

5. Livränta utbetalas enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande uppnått en levnadsålder av 63 år, till och med den månad, varunder livräntetagaren avlider.

17 §.

1. Fråga om rätt till pension enligt detta reglemente provas beträffande arbetare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk eller domänverket av vederbörande verks styrelse samt beträffande annan arbetare av den myndighet, Kungl. Maj:t bestämmer.

2. Då pension beviljas, skall den pensionsberättigade erhålla skriftligt bevis därom.

18 §.

De närmare föreskrifter, som kunna finnas erforderliga för reglementets tillämpning, meddelas av Kungl. Maj:t.

Detta reglemente träder i kraft den 1 januari 1935, från och med vilken dag vad i författning eller annan av Kungl. Maj:t utfärdad föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, så vitt angår arbetare, å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. Vad i 1 § 2 mom. stadgas angående förutsättning för reglementets tillämplighet skall icke utgöra hinder för arbetare, som vid reglementets ikraftträdande är delägare i kassa för pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst, att omedelbart erhålla pensionsrätt enligt reglementet.

2. Utan hinder av vad i 2 § 2 mom. b) föreskrives må arbetare, som vid reglementets ikraftträdande är delägare i kassa för pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst, såsom tjänstår till-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

godoräkna två tredjedelar av den tid före den 1 januari 1918, som han enligt för kassan gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna såsom tjänstår, även om anställningen under nämnda tid icke uppfyllt de förutsättningar, om vilka i 1 § förmäles.

3. Arbetare, å vilken reglementet med ikraftträdandet erhåller tillämpning och som vid nämnda tidpunkt ej är delägare i kassa för pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst, må, om han avgår med rätt till pension före den 1 januari 1945 och därvid med tillämpning av de i 2 § innefattade bestämmelserna icke kan räkna tjugufem tjänstår, av tid, varunder han före ikraftträdandet innehaft statsanställning av beskaffenhet och under förutsättningar, som i 1 § sägs, såsom tjänstår för pension tillgodoräkna, i den mån så erfordras för att uppbringa antalet tjänstår till tjugufem, fyra femtedelar om avgången äger rum före den 1 januari 1940 samt tre fjärdedelar om avgången äger rum under tiden 1 januari 1941—31 december 1944.

4. I fråga om arbetare, som före reglementets ikraftträdande övergått från enskilt företags till statens tjänst i samband med statens övertagande av sådant företag, tillkommer det vederbörande verksstyrelse att besluta, om och i vad mån tjänstår må tillgodoräknas arbetaren för tid, under vilken han innehaft anställning hos det enskilda företaget.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

5. Om arbetare, som är berättigad till pension enligt detta reglemente, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämligt stadgande i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal, räknas sistnämnda pension såsom del av den honom enligt detta reglemente tillkommande pensionen, vilken alltså skall minskas med det belopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

6. Därest arbetare, som vid reglementets ikraftträdande är delägare i kassa för pensionering av icke-ordinarie personal i statens tjänst och som före den 1 januari 1945 avgår med rätt till pension enligt reglementet, skulle med tillämpning av den timlön, som för honom i pensionshänseende gällde omedelbart före reglementets ikraftträdande, hava enligt de för kassan gällande bestämmelserna kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp än enligt reglementets föreskrifter, skall pensionen utgå med det högre beloppet.

Vid tillämpning av stadgandet i denna punkt skall till pension jämligt för kassan gällande bestämmelser räknas jämväl pensionstilllägg och pensionsförhöjningar enligt vad om dylika förmåner är särskilt stadgat vid tiden för reglementets ikraftträdande.

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder, utfärda bestämmelser angående pensionering av arbetarpersonal, som icke erhåller pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare;

4) besluta,

a) att pension och uppskjuten livränta, som beviljas med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet, skola utgå

vid affärsdrivande verk av vederbörande verks medel,

vid andra verk, vilkas omkostnader i allmänhet gäldas av särskilda medel, från dessa medel, samt

vid övriga verk av de riksstatsanslag, vilka äro eller må bli avsedda för bestridande av pensionskostnader;

b) att de anslag eller de medel, från vilka pension och uppskjuten livränta sålunda utbetalas, skola beredas gottgörelse från vederbörande pensionsfonder med belopp, svarande mot pensionsfondernas efter fastställd fördelningsgrund uträknade andel i utgifterna;

c) att pension och uppskjuten livränta, som beviljas med tillämpning av tjänstepensionsreglementet för arbetare, skola bestridas

vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk av de vid nämnda verk befintliga pensionskassorna för pensionering av icke-ordinarie personal,

vid andra affärsdrivande verk av vederbörande verks medel, samt

vid övriga verk från det under riksstatens elfte huvudtitel uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.;

d) att de pensioner, vilka beviljas med tillämpning av de av departementschefen förordade bestämmelserna angående pensionering av arbetarpersonal, som icke erhåller pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare, skola bestridas vid affärsdrivande verk av vederbörande verks medel samt vid övriga verk från nyssnämnda anslag till diverse pensioner och understöd m. m.;

5) föreskriva,

a) att från de vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk befintliga pensionskassorna för pensionering av icke-ordinarie personal skola efter den 1 juli 1935 till vederbörande pensionsfonder överföras de hos kassorna fonderade medel, som belöpa å i kassorna delaktig icke-ordinarie personal i tjänstemannaställning,

b) att nämnda kassor skola från och med den 1 juli 1935 benämnas telegrafverkets, statens järnvägars, respektive statens vattenfallsverks arbetarpensionskassa,

c) att avsättning av vederbörande verks medel till ifrågavarande kassor skall tills vidare ske i enlighet med nu gällande bestämmelser;

6) förklara, att å pensioner, som beviljas med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet, tjänstepensionsreglementet för arbetare eller av departementschefen förordade bestämmelser angående pensionering av arbetarpersonal, som icke erhåller pensionsrätt enligt sistnämnda reglemente, ej må utgå pensionstillägg eller pensionsförhöjning;

7) i fråga om grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst förklara, att med avlöningsbelopp, å vilket enligt gällande bestämmelser dyrtidstillägg utgår, skall i fall, där vederbörande tjänsteman eller arbetare har att vidkännas pensionsavdrag å lönen, förstås lönens nettobelopp;

8) medgiva, att beträffande sådan förste postexpeditör och postexpeditör samt förste telegrafexpeditör och telegrafexpeditör, vilken enligt riksdagens beslut personligen i lönehänseende placerats i lönegrad närmast högre än den, till vilken vederbörande befattning hör, må från och med den 1 juli 1935 tillämpas det pensionsunderlag och det pensionsavdrag, som gäller för den lönegrad, enligt vilken vederbörandes avlöning utgår;

9) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat, utfärda bestämmelser om förhöjda pensioner för vissa rikstelefonister samt om rätt för rikstelefonister att i vissa fall för höjning av pensionsbeloppen fortfarande erlägga tilläggsavgifter; samt

10) bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1934/1935 av den i ordinarie staten för statens pensionsanstalt upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare bereda medel för den förstärkning av anstaltens personal, som kan bliva erforderlig för anstaltens handläggning av vissa pensionsärenden i enlighet med vad departementschefen förordat;

B) att riksdagen, i anledning av motionen II:603, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående ändrade bestämmelser i fråga om tid för pensions utgående efter pensionstagares frånfälle, såvitt angår f. d. civila befattningshavare samt arbetare i statens tjänst, som avgått med pension före ikraftträdandet av de under A 1) och 2) här ovan omförmälda pensionsreglementena, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda; samt

C) att motionerna I:331, 346 och 355 samt II:581 och 625, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet i det föregående anført, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 maj 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Hansén, Ström i Lidköping, Ernfors, Berling, Bodin och Silfverstolpe;

från andra kammaren: herrar Leffler, Bäcklund, Laurén, Lovén, Ryberg, Paulsen, Wikström och Severin.

Reservationer se sid. 93.

Bilaga 1.

Översikt över utskottets förslag till övergångsbestämmelser i anledning av sänkningen av pensionsåldrarna.

A. Andra tjänstemän än domare.

Förslagets innebörd framgår av följande tablå:

Avgångsskyldighet inträder enligt det nya reglementet	Pensionsåldern sänkes med				
	5 år eller mera	4 år	3 år	2 år	1 år
	Tjänstemannen må kvarstå efter den nya pensionsåldern				
före $\frac{1}{7}$ 1938	4	3	2	1	—
$\frac{1}{7}$ 1938— $\frac{30}{6}$ 1939	3	2	1	—	—
$\frac{1}{7}$ 1939— $\frac{30}{6}$ 1940	2	1	—	—	—
$\frac{1}{7}$ 1940— $\frac{30}{6}$ 1941	1	—	—	—	—

Verkningarna av utskottets förslag vid olika förekommande sänkningar av pensionsåldern framgå av följande sammanställningar, varvid till en början valts exempel, då befattningshavaren är född den 1 juli:

1) Sänkning av pensionsåldern från 67 till 65 år:

Befattningshavaren född	enligt nuvarande bestämmelser	Avgångsskyldighet inträder	
		enligt det nya reglementet	enligt övergångs- regeln
$\frac{1}{7}$ 1868	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1935 ¹	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1869	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1936	($\frac{1}{7}$ 1933 ²) $\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1870	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1937	($\frac{1}{7}$ 1934 ²) $\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1871	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1938	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1939	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1940	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1941	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1939

2) Sänkning av pensionsåldern från 67 till 63 år:

$\frac{1}{7}$ 1868	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1935	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1869	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1936	($\frac{1}{7}$ 1931) $\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1935
		($\frac{1}{7}$ 1932)	

¹ Avgångsskyldighet inträder för närvarande enligt civila pensionslagen den dag, då åldersgränsen uppnås, och enligt kommunikationsverkens pensionslag vid utgången av den månad, då åldersgränsen uppnås.

² Dag, då tjänstemannen — redan före reglementets ikraftträdande — uppnått den i reglementet såsom pensionsålder angivna levnadsåldern.

Avgångsskyldighet inträder

Befattningshavaren född	enligt nuvarande bestämmelser	enligt det nya reglementet	enligt övergångs- regeln
$\frac{1}{7}$ 1870	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1937	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1933)	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1871	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1938	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1934)	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1939	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1940	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1941	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1875	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1942	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1876	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1943	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1877	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1944	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1878	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1945	$\frac{31}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1941

3) Sänkning av pensionsåldern från 67 till 60 år ¹:

$\frac{1}{7}$ 1868	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1935	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1928)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1869	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1936	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1929)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1870	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1937	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1930)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1871	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1938	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1931)	$\frac{31}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1939	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1932)	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1940	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1933)	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1941	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1934)	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1875	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1942	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1876	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1943	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1877	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1944	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1878	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1945	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1879	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1946	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1880	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1947	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1881	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1948	$\frac{31}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1882	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1949	$\frac{31}{7}$ 1942	$\frac{31}{7}$ 1942

4) Sänkning av pensionsåldern från 65 till 63 år:

$\frac{1}{7}$ 1870	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1935	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1933)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1871	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1936	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1934)	$\frac{31}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1937	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1938	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1939	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1875	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1940	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1876	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1941	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1939

¹ Vid bifall till de av utskottet förordade jämkningarna i Kungl. Maj:ts förslag beträffande pensionsåldrarna (Bilaga B till reglementet) kommer denna sänkning praktiskt taget icke att förekomma.

5) Sänkning av pensionsåldern från 65 till 60 år:

Befattningshavaren född	enligt nuvarande bestämmelser	Avgångsskyldighet inträder	
		enligt det nya reglementet	enligt övergångs- regeln
$\frac{1}{7}$ 1870	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1935	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1930)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1871	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1936	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1931)	$\frac{31}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1937	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1932)	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1938	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1933)	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1939	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1934)	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1875	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1940	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1876	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1941	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1877	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1942	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1878	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1943	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1879	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1944	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1880	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1945	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1881	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1946	$\frac{31}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1941
$\frac{1}{7}$ 1882	$\frac{1}{7}$ ($\frac{31}{7}$) 1947	$\frac{31}{7}$ 1942	$\frac{31}{7}$ 1942

6) Sänkning av pensionsåldern från 64 till 60 år:

$\frac{1}{7}$ 1871	$\frac{31}{7}$ 1935 ¹	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1931)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1932)	$\frac{31}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1933)	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1934)	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1875	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1876	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1877	$\frac{31}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1878	$\frac{31}{7}$ 1942	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1879	$\frac{31}{7}$ 1943	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1880	$\frac{31}{7}$ 1944	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1940
$\frac{1}{7}$ 1881	$\frac{31}{7}$ 1945	$\frac{31}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1941

7) Sänkning av pensionsåldern från 63 till 60 år:

$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{31}{7}$ 1935 ²	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1932)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1933)	$\frac{31}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1934)	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1875	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1937

¹ Pensionsåldern 64 år förekommer endast vid kommunikationsverken.² Pensionsåldern 63 år förekommer endast vid kommunikationsverken.

Befattningshavaren född	enligt nuvarande bestämmelser	Avgångsskyldighet inträder	
		enligt det nya reglementet	enligt övergångs- regeln
$\frac{1}{7}$ 1876	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1877	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1878	$\frac{31}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1879	$\frac{31}{7}$ 1942	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1880	$\frac{31}{7}$ 1943	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1940

8) Sänkning av pensionsåldern från 62 till 60 år:

$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{1}{7}$ 1935 ¹	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{1}{7}$ 1935
		($\frac{1}{7}$ 1933)	
$\frac{1}{7}$ 1874	$\frac{1}{7}$ 1936	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1935
		($\frac{1}{7}$ 1934)	
$\frac{1}{7}$ 1875	$\frac{1}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1876	$\frac{1}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1877	$\frac{1}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1878	$\frac{1}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1879	$\frac{1}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1939

Härefter upptagas exempel, utvisande verkningarna av utskottets förslag vid sänkning av pensionsåldern från 67 till 65 år och från 67 till 63 år i fall, då befattningshavaren är född den 1 januari:

1) Sänkning av pensionsåldern från 67 till 65 år.

$\frac{1}{1}$ 1869	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1936	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{1}{7}$ 1935
		($\frac{1}{1}$ 1934)	
$\frac{1}{1}$ 1870	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1937	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{31}{1}$ 1936
		($\frac{1}{1}$ 1935)	
$\frac{1}{1}$ 1871	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1938	$\frac{31}{1}$ 1936	$\frac{31}{1}$ 1937
$\frac{1}{1}$ 1872	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1939	$\frac{31}{1}$ 1937	$\frac{31}{1}$ 1938
$\frac{1}{1}$ 1873	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1940	$\frac{31}{1}$ 1938	$\frac{31}{1}$ 1939
$\frac{1}{1}$ 1874	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1941	$\frac{31}{1}$ 1939	$\frac{31}{1}$ 1939
$\frac{1}{1}$ 1875	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1942	$\frac{31}{1}$ 1940	$\frac{31}{1}$ 1940

2) Sänkning av pensionsåldern från 67 till 63 år.

$\frac{1}{1}$ 1869	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1936	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{1}{7}$ 1935
		($\frac{1}{1}$ 1932)	
$\frac{1}{1}$ 1870	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1937	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{31}{1}$ 1936
		($\frac{1}{1}$ 1933)	
$\frac{1}{1}$ 1871	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1938	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{31}{1}$ 1937
		($\frac{1}{1}$ 1934)	
$\frac{1}{1}$ 1872	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1939	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{31}{1}$ 1938
		($\frac{1}{1}$ 1935)	
$\frac{1}{1}$ 1873	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1940	$\frac{31}{1}$ 1936	$\frac{31}{1}$ 1939
$\frac{1}{1}$ 1874	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1941	$\frac{31}{1}$ 1937	$\frac{31}{1}$ 1940
$\frac{1}{1}$ 1875	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1942	$\frac{31}{1}$ 1938	$\frac{31}{1}$ 1941
$\frac{1}{1}$ 1876	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1943	$\frac{31}{1}$ 1939	$\frac{31}{1}$ 1941

¹ Pensionsåldern 62 år förekommer endast inom allmänna civillförvaltningen.

Befattningshavaren född	Avgångsskyldighet inträder		
	enligt nuvarande bestämmelser	enligt det nya reglementet	enligt övergångs- regeln
$\frac{1}{1}$ 1877	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1944	$\frac{31}{1}$ 1940	$\frac{31}{1}$ 1941
$\frac{1}{1}$ 1878	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1945	$\frac{31}{1}$ 1941	$\frac{31}{1}$ 1941
$\frac{1}{1}$ 1879	$\frac{1}{1}$ ($\frac{31}{1}$) 1946	$\frac{31}{1}$ 1942	$\frac{31}{1}$ 1942

B. Innehavare av domarämbete.

$\frac{1}{7}$ 1865	$\frac{1}{7}$ 1935	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1932)	$\frac{1}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1866	$\frac{1}{7}$ 1936	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1933)	$\frac{31}{7}$ 1935
$\frac{1}{7}$ 1867	$\frac{1}{7}$ 1937	$\frac{1}{7}$ 1935 ($\frac{1}{7}$ 1934)	$\frac{31}{7}$ 1936
$\frac{1}{7}$ 1868	$\frac{1}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1935	$\frac{31}{7}$ 1937
$\frac{1}{7}$ 1869	$\frac{1}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1936	$\frac{31}{7}$ 1938
$\frac{1}{7}$ 1870	$\frac{1}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1937	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1871	$\frac{1}{7}$ 1941	$\frac{31}{7}$ 1938	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1872	$\frac{1}{7}$ 1942	$\frac{31}{7}$ 1939	$\frac{31}{7}$ 1939
$\frac{1}{7}$ 1873	$\frac{1}{7}$ 1943	$\frac{31}{7}$ 1940	$\frac{31}{7}$ 1940

Bilaga 2.**Utkast**

till

**kungörelse med föreskrifter angående pensionering av viss
arbetarpersonal i statens tjänst.****§ 1.**

1. Pension enligt denna kungörelse må efter prövning i varje särskilt fall beredas arbetare i statens tjänst, vilken icke enligt annan författning eller eljest meddelade föreskrifter är berättigad till tjänstepension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel.

2. Såsom allmän förutsättning för beviljande av pension gäller, att statsanställningen skall hava utgjort arbetarens huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

§ 2.

Pension må ej beviljas, där ej arbetaren antingen vid entledigandet uppnått en levnadsålder av sextio år eller ock före nämnda ålder blivit till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte eller till följd av nedsatt arbetsförmåga oförmögen att på ett tillfredsställande sätt utföra honom åliggande arbete. Ej heller må pension beviljas, såframt ej arbetaren vid den tidpunkt, då han uppnår sextio års ålder eller dessförinnan entledigas av anledning som nyss sagts, under sammanlagt minst femton år innehaft anställning i statens tjänst och därvid gjort sig förtjänt av gott vitsord.

§ 3.

Pension bestämmes i förhållande till den tid, anställningen omfattat, till nedan angivna belopp för år räknat:

				Pensionsbelopp	
				man	kvinna
				kr.	kr.
Om anställningstiden uppgår till 15	men ej till 20 år...			540	408
»	»	»	» 20 » » » 25 » ...	696	528
»	»	»	» 25 » » » 30 » ...	852	648
»	»	»	» 30 år eller mera	1,008	768

§ 4.

Pension utgår från och med dagen näst efter den, då avgång från anställningen ägt rum, till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle.

Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott; vederbörande myndighet likväl obetaget att efter pensionstagarens fränfalle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

§ 5.

Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden icke uppbära pensionen. Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må den myndighet, som beviljat pensionen, kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära pensionen eller del därav.

§ 6.

Beslutanderätten i frågor, som i kungörelsen avses, tillkommer beträffande arbetare, som är eller senast varit anställd vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk eller domänverket, vederbörande verks styrelse samt beträffande annan arbetare statens pensionsanstalt.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1935, från och med vilken dag kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning upphör att gälla.

Reservationer:

A) I fråga om förslaget i dess helhet:

av herrar *Lindgren*, *Ernfors*, *Silfverstolpe* och *Leffler*, vilka anført och hemställt följande:

»I likhet med utskottets majoritet finna vi det sätt, varpå pensionsförhållandena för statens civila personal för närvarande är ordnat, vara i många hänseenden bristfälligt och otillfredsställande. Behovet av ett nyordnande av det civila pensionsväsendet är därför även enligt vår mening mycket stort, och det måste således anses i hög grad önskvärt, att ett dylikt nyordnande snarast möjligt äger rum. Därigenom skulle också grundval beredas för en snar lösning av vissa övriga aktuella frågor på pensionsväsendets område, i främsta rummet spörsmålen om grunderna för den militära personalens tjänstepensionering och om ett enhetligt ordnande av familjepensioneringen för statstjänare.

Vi finna också det förslag till civilt tjänstepensionsreglemente, som framlagts i Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i de flesta hänseenden vara väl ägnat att läggas till grund för en revision av den civila pensionslagstiftningen. I stort sett skulle enligt vår mening antagande av ett pensionsreglemente av den huvudsakliga konstruktion, som Kungl. Maj:ts förslag innebär, medföra en tillfredsställande lösning av pensionsfrågan.

I ett mycket betydelsefullt avseende hava vi emellertid icke kunnat biträda Kungl. Maj:ts förslag, nämligen i fråga om det sätt, varpå bestämmelserna om pensionsålder utformats i reglementsförslaget. Kungl. Maj:ts förslag innebär på denna punkt för flertalet befattningar en sänkning av nuvarande pensionsåldrar, och denna sänkning går i åtskilliga fall mycket långt, i vissa fall ända till sju år. Till stöd för förslaget i denna del har i propositionen åberopats dels i allmänhet önskvärldheten ur effektivitetssynpunkt av någon nedsättning av nuvarande pensionsåldrar, dels ock därutöver, beträffande tjänstemän i lägre lönegrader, sociala synpunkter. Det har med hänsyn till ökningen av befolkningens arbetsföra åldrar och för att motverka ungdomsarbetslösheten ansetts önskvärt att åstadkomma en tidigare avkoppling av äldre arbetskraft för att bereda plats åt yngre.

För vår del måste vi ställa oss betänksamma mot den radikala sänkning av pensionsåldrarna, som på dessa grunder föreslagits i propositionen, och även mot det förslag, som utskottets majoritet efter jämkning i Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt framlagt. Vi hänvisa härutinnan till de synpunkter, som andragits i de båda likalydande motionerna I: 342 och II: 622, samt

tillåta oss vidare anföra följande. Det syfte, som av Kungl. Maj:t avsetts, är givetvis beaktansvärt. Enligt vår mening kan dock detta syfte icke genom förslaget vinnas på långt när i den utsträckning, som man tänkt sig. Förslaget bereder visserligen för statens verk en ökad möjlighet att avkoppla äldre arbetskraft och anställa yngre. Men det är fara värt att de fördelar, som härigenom vinnas, ur allmän social synpunkt komma att avsevärt motverkas genom att många befattningshavare bliva pensionerade vid en ålder, då de ännu äro arbetsföra och kunna konkurrera på allmänna arbetsmarknaden. Det kan sättas i fråga, om vid sådant förhållande statens merkostnader för pensioneringen motsvaras av fördelarna med en tidigare pensionering. Dessa merkostnader bliva därjämte, såsom av propositionens kostnadsutredningar framgår, så stora, att de enligt vår mening i och för sig måste föranleda stor betänksamhet om lämpligheten av förslagets genomförande. Härtill kommer, att det synes tveksamt, om sänkningar av pensionsåldrarna, i varje fall i den stora omfattning som förslaget innebär, kunna anses ur effektivitetssynpunkt och av tjänstens krav tillfyllest motiverade i betraktande av den stegring av medellivslängden, som ägt rum, och den höjning av folkhälsan, som enligt allmän erfarenhet till följd av förbättrade levnadsvillkor inträtt under senare tid. Beaktas bör, att även med hänsyn till de enskilda tjänstemännens ekonomiska intressen pensionsåldern ej bör sättas lägre än som är påkallat och lämpligt ur tjänstesynpunkt.

På grund av vad här i korthet antytts finna vi ett förnyat övervägande av spörsmålet om pensionsåldrarna vara påkallat. Därvid böra de olika verken erhålla tillfälle att yttra sig i frågan, huruvida mera avsevärda sänkningar av pensionsåldrarna äro önskvärda med hänsyn till tjänstens krav och huru vittgående dylika sänkningar i sådant fall böra göras för olika befattningsgrupper.

Då det sålunda synes oss erforderligt att frågan om pensionsåldrarna genom Kungl. Maj:ts försorg göres till föremål för förnyad utredning, skulle vi helst velat förorda, att förslaget till civilt tjänstepensionsreglemente antoges av riksdagen med de ändringar, som skulle erfordras för att provisoriskt fastställa pensionsåldrarna i närmast möjliga överensstämmelse med vad som nu gäller. Då det detaljarbete, som skulle erfordras för ett sådant fastställande av pensionsåldrarna, nu icke kan medhinnas, nödgas vi emellertid föreslå, att riksdagen för närvarande avvisar reglementsförslaget men samtidigt hos Kungl. Maj:t anhåller, att förnyad utredning angående pensionsåldrarna skyndsamt verkställes samt att förslag till civilt tjänstepensionsreglemente därefter föreläggas 1935 års riksdag för att träda i kraft, så snart detta efter antagandet kan ske.

Vad tjänstepensionsreglementet för arbetare angår, hava vi i stort sett icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag med de jämkningar, som föreslagits av utskottets majoritet. Då emellertid frågan om pensionsåldern för arbetare torde böra behandlas i samband med motsvarande fråga för

tjänstemännen, lärer emellertid även med ett antagande av detta reglemente böra anstå i avvaktan på ytterligare utredning.

På grund av det anförda hemställa vi,

1) att riksdagen, i anledning av motionerna I: 342 och II: 622, må, med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 222, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsamt förnyad utredning angående lämplig pensionsålder för tjänstemän och arbetare i statens tjänst samt därefter för 1935 års riksdag framlägga förslag till civilt tjänstepensionsreglemente samt till tjänstepensionsreglemente för arbetare;

2) att övriga i ämnet väckta motioner må anses besvarade genom vad under 1) här ovan hemställts.»

B) I fråga om civila tjänstepensionsreglementet:

1) Vid 17 §:

av herrar *Bäcklund, Lovén, Paulsen och Severin*, vilka ansett, att möjlighet till förtidspension borde beredas dels tjänstemän i allmänhet vid uppnådda trettio tjänstår, oberoende av levnadsålder, och dels innehavare av befattningar, som avses i Bilaga A till reglementet, vid uppnådda tjugufem tjänstår, likaledes oberoende av levnadsålder, och vilka i anslutning härtill yrkat, att 17 § av civila tjänstepensionsreglementet borde er- hålla följande lydelse:

»17 §.

1. Tjänsteman, som frivilligt avgår ur tjänst, må kunna av Kungl. Maj:t medgivas rätt att komma i åtnjutande av *förtidspension*, under förutsättning att han kan räkna trettio eller, om han är innehavare av i Bilaga A till detta reglemente omförmäld befattning, tjugufem tjänstår samt att avgången finnes icke vara stridande mot statens intressen.

Förtidspension motsvarar — — — (lika med utskottets förslag) — — — understiger pensionsåldern.

2. Varder sådan — — — (lika med utskottets förslag) — — — finnes stadgat».

2) Vid 18 §:

av herrar *Berling, Bäcklund, Lovén och Severin*, vilka ansett, att pensionsunderlagen borde i enlighet med vad som föreslagits i motionerna II: 602 och II: 608 fastställas till två tredjedelar av slutlönen å B-ort inom vederbörande lönegrader samt att pensionsavdragen borde omräknas till de högre belopp, som svara mot de sålunda förhöjda underlagen, och vilka i anslutning härtill yrkat,

Jag har därför i ett flertal fall velat sätta pensionsåldern högre än vad utskottet föreslagit.

Men då pensionsfrågan varit underkastad så många utredningar, att ytterligare uppskov såvitt möjligt bör undvikas, har jag böjt mig för kravet på en snar lösning och inskränker mig därför till att uttala den förhoppningen, att under tillämpningen av det nya reglementet hinder ej bör föreligga mot en ändring i de pensionsåldrar, som nu kunna bliva fastställda, därest sådant skulle visa sig behöfligt och lämpligt.

Då den av herrar Bodin och Ryberg här ovan intagna reservationen i viss mån sammanfaller med min uppfattning beträffande pensionsåldrar-na, har jag i frågans nuvarande läge ansett mig böra biträda det förslag, som framställes i denna reservation.»; samt

av herrar *Ström, Berling, Bäcklund, Lovén, Paulsen och Severin*, vilka ansett, att pensionsåldern bort i enlighet med vad som yrkats i motionen II: 608 fastställas till 63 år för befattningshavare i högre löneställning än 12:e lönegraden (motsvarande lönegrad för lotsverket), med undantag för vissa särskilda tjänster.

4) Vid *övergångsbestämmelserna*:

av herrar *Hansén, Bodin, Laurén och Wikström*, vilka anført och hemställt följande:

»Genom den övergångsbestämmelse, som upptagits under punkt 2 i utskotts majoritetens förslag, avseende innehavare av domarämbete och alltså jämväl högsta domstolens och regeringsrättens ledamöter, torde ur billighetssynpunkt en för dessa tjänstinnehavare tillfredsställande lösning ha ernåtts. Vad angår högsta domstolen, tillgodoser emellertid detta förslag icke enligt vår mening de allmänna rättsskipningsintressen, som framhållits såväl i motionerna I: 343 och II: 607 som ock uti en av högsta domstolens ledamöter till statsrådet och chefen för finansdepartementet avlåten skrivelse. I dessa betonas vikten av att för bevarande av kontinuitet och fasthet i högsta domstolens rättsskipning avgången av domstolen under en längre tid framåt hålles inom så snäva gränser som möjligt, detta särskilt med hänsyn till den starka nyrekryteringen under senare år. För vinnande av detta syfte har högsta domstolen såsom övergångsbestämmelse föreslagit, att justitieråd, som den 1 juli 1935 fyllt 65 år, skulle äga rätt att kvarstå till uppnådda 70 år, att justitieråd, som vid nyssnämnda tidpunkt fyllt 60 men ej 65 år, skulle äga rätt att kvarstå till 69 år, samt att justitieråd, som då fyllt 55 men ej 60 år, skulle få kvarstå till uppnådda 68 år.

Skillnaden mellan detta förslag och utskottets förslag framgår av nedan

intagna sammanställning, upptagande avgångsår och avgående ledamöter enligt vardera förslaget.

År	Justitieråd skyldiga att avgå enligt H. D:s förslag	enligt utskottets förslag
1935	0	1
1936	1	3
1937	3	2
1938	2	0
1939	1	3
1940	2	1
1941	0	0
1942	1	2
1943—1945	2	0
1946	0	1

Vid en jämförelse mellan de båda alternativen framgår, att högsta domstolens alternativ i väsentligt större utsträckning tillgodoser önskemålet att för rättsskipningen i högsta domstolen bevara dess nuvarande äldre ledamöter. Med hänsyn härtill anse vi oss på skäl, som förut framhållits, böra tillstyrka detta alternativ. På grund av likställigheten mellan högsta domstolen och regeringsrätten torde, även om utskottets förslag i fråga om regeringsrätten icke föranleder en lika hastig nyrekrytering, dock samma bestämmelser böra gälla jämväl för denna.

Vi få alltså hemställa, att punkt 2 i övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse:

2. Justitieråd och regeringsråd äger utan hinder av stadgandet i 12 § 1 mom. a) kvarstå i tjänst, om han vid reglementets ikraftträdande fyllt sextiofem år intill fyllda sjuttio år, om han vid nämnda tidpunkt fyllt sextio men ej sextiofem år intill fyllda sextionio år och om han vid samma tidpunkt fyllt femtiofem men ej sextio år intill fyllda sextioåtta år.

Annan innehavare av domarämbete, vilken på grund av stadgandet i 12 § 1 mom. a) är skyldig att avgå från tjänsten före den 1 juli 1938, äger utan hinder av nämnda stadgande kvarstå i tjänst intill fyllda sextionio år.

Är innehavare av domarämbete, som ej är justitieråd eller regeringsråd, på grund av omförmälda stadgande skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939, äger han utan hinder av stadgandet kvarstå i tjänst intill fyllda sextioåtta år.»

5) Vid Bilaga B till reglementsförslaget:

av herrar Bodin och Ryberg, vilka under hänvisning till vad av dem yrkats i reservation vid 19 § hemställt, att Bilagan B till reglementet måtte erhålla följande lydelse:

Bilaga B.

Reservanternas förslag:

Åldersförteckning tillhörande 19 § civila tjänstepensionsreglementet.

För innehavare av följande ordinarie befattningar inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken vederbörande uppnår nedan angivna antal levnadsår.

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
1. Civila verk i allmänhet.			
Kanslibitråde	60	Förestånderska av 1:a klass	55
Kontorsbitråde	60	Uppsyningsman av 2:a klass	60
Skrivbitråde	60	Överskötare	60
		Förestånderska av 2:a klass	55
2. Allmänna civilförvaltningen.		Skötare	60
<i>Fångvårdsstaten.</i>		Översköterska	55
Första vaktfru	60	Sköterska	55
Vaktfru	60		
<i>Statens uppfostringsanstalt å Bona.</i>		Ekonomipersonal:	
Husmoder	60	Maskinmästare av 1:a klass	63
<i>Sjökarteverket.</i>		Befallningsman	60
Ritare eller gravör	63	Hantverksföreståndare av 1:a klass	60
Ritbitråde	60	Maskinist av 1:a klass	60
<i>Yrkesinspektionen.</i>		Trädgårdsmästare	60
Yrkesinspektör	63	Hantverksföreståndare av 2:a klass	60
Skogs- och flottledsinspektör	63	Maskinist av 2:a klass	60
Yrkesinspektris	63	Köksförestånderska av 1:a klass	60
Yrkesinspektörsassistent	63	Magasinsföreståndare	60
Yrkesinspektrisassistent	63	Arbetsförestånderska	60
Underinspektör	63	Bageriförestånderska	60
<i>Statens tvångsarbetsanstalter.</i>		Chaufför	60
Första vaktfru	60	Eldare av 1:a klass	60
Vaktfru	60	Förman i trädgård och jordbruk	60
<i>Statens alkoholistanstalt å Venngarn.</i>		Hantverkare	60
Husmoder	60	Köksförestånderska av 2:a klass	60
<i>Medicinalstyrelsen.</i>		Post- och stadsbud	60
Inspektris över sjuksköterskeväsendet	63	Tvättförestånderska av 1:a klass	60
<i>Statens sinnessjukhus.</i>		Eldare av 2:a klass	60
Sjukvårdspersonal:		Föreståndare i stall, ladugård och svinstall	60
Uppsyningsman av 1:a klass	60	Närmaste bitråde till köksförestånderska	60
		Yttre nattvakt	60
		Närmaste bitråde till bageriförestånderska	60

Reservanternas förslag:

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
Tvättförestånderska av 2:a klass ..	60	<i>Tandläkarinstitutet.</i>	
Närmaste biträde till tvättförestånderska	60	Kassörska	60
Sömmerska eller väverska	60	Laboratoriebiträde vid proteslaboratoriet	60
<i>Länssstyrelserna.</i>		Sjuksköterska	60
Kansli- och kameralbiträde	60	<i>Gymnastiska centralinstitutet.</i>	
<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.</i>		Lärare i fysisk fostran	60
Byråchef och broinspektör	63	Lärlarinna i fysisk fostran	60
Väginspektör	63	<i>Flyinge hingstdepå och stuteri.</i>	
Maskininspektör	63	Beridare	60
<i>Vägorganisationen i länen.</i>		<i>Strömsholms hingstdepå.</i>	
Vägingenjör	63	Beridare	60
<i>Tullstaten.</i>		<i>Statens veterinärbakteriologiska anstalt.</i>	
Kustbevakningen:		Tekniskt biträde	60
Kustöveruppsyningsman	60	<i>Statens centrala frökontrollanstalt.</i>	
Kustuppsyningsman	60	Frökontrollbiträde	60
Förste kustvakt	60	<i>Rikets allmänna kartverk.</i>	
Kustvakt	60	Topografiska avdelningen:	
Kustbevakningsbiträde	60	Gravör eller heliogravyrritare	63
Gränsbevakningen:		Avdelningen för ekonomiska arbeten m. m.:	
Gränsöveruppsyningsman	60	Ritare	60
Gränsuppsyningsman	60	Ritbiträde	60
<i>Naturhistoriska riksmuseet.</i>		<i>Lotsstyrelsen.</i>	
Museibiträde	60	Fyringenjör	63
<i>Uppsala universitet.</i>		Byggmästare	63
Vetenskapliga institutioner och inrättningar:		Verkmästare	63
Tekniskt biträde	60	<i>Lots- och fyrstaten.</i>	
Egendoms- och skogsförvaltningen:		Lotspersonal:	
Skogvaktare	60	Lotsförman	60
<i>Lunds universitet.</i>		Lots	60
Vetenskapliga institutioner och inrättningar:		Personal vid fyrväsendet:	
Tekniskt biträde	60	Fyrmästare å gasstation	60
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>		Fyrmästare å fyrskepp	60
Vetenskapliga institutioner och inrättningar:			
Tekniskt biträde	60		

Reservanternas förslag:

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
Fyrvaktare å fyrskepp.....	60	Lokomotiveldare	60
Fyrbiträde å fyrskepp.....	60	Eldare å ångfärja	60
Personal å lotsverkets ångfartyg:		<i>Statens vattenfallsverk.</i>	
Befälhavare	63	Driftverkmästare	63
<i>Statens provningsanstalt.</i>		Maskinmästare	63
Laboratoriebiträde	60	Mätaretekniker	63
3. Affärsdrivande verk.		Ritare	63
<i>Telegrafverket.</i>		Stationsmästare.....	63
Linjemästare	63	Övermontör	63
Verkmästare	63	Byggmästare	63
Ritare	63	Förste maskinist	63
Verkstadsmästare	63	Reparationsmästare	63
Kopist	60	Verkstadsmästare	63
Vaktföreståndare	60	Kopist	60
Reparatör	60	<i>Domänverket.</i>	
Rikstelefonist	55	Överjägmästare	63
<i>Statens järnvägar.</i>		Byrådirektör	63
Stationsmästare av klass 5.....	63	Jägmästare	63
Överbanmästare.....	63	Skogsskolföreståndare	63
Ledningsmästare	63	Skogsingenjör	63
Ritare	63	Skogstaxator	63
Lokomotivförare	60	Assistent	60
Kopist	60	Kronojägare	60
		Tillsyningsman	60

av herr *Laurén*, som under hänvisning till sin reservation vid 19 § instämt i det förslag, som framställts av herrar *Bodin* och *Ryberg*;

av herrar *Ström*, *Berling*, *Lovén* och *Paulsen*, vilka ansett, att för kvinnlig ekonomipersonal vid sinnessjukhusen borde, såsom i motionerna I:347 och II:605 föreslagits, bibehållas den nu gällande pensionsåldern av 55 år, samt vilka i enlighet härmed yrkat, att Bilagan B till civila tjänstepensionsreglementet måtte i vad angår statens sinnessjukhus erhålla följande lydelse:

V e r k o c h b e f a t t n i n g a r	Levnadsår
<i>Statens sinnessjukhus.</i>	
Kontorspersonal:	
— — — (lika med utskottets förslag) — — —	—
Sjukvårdspersonal:	
— — — (lika med utskottets förslag) — — —	—
Ekonomipersonal:	
Maskinmästare av 1:a klass	63
Maskinmästare av 2:a klass	63
Köksförestånderska av 1:a klass	55
Arbetsförestånderska	55
Bageriförestånderska	55
Köksförestånderska av 2:a klass	55
Tvättförestånderska av 1:a klass	55
Närmaste biträde till köksförestånderska	55
Närmaste biträde till bageriförestånderska	55
Tvättförestånderska av 2:a klass	55
Närmaste biträde till tvättförestånderska	55
Sömmerska eller väverska	55

av herrar *Ström, Berling, Bäcklund, Lovén, Paulsen och Severin*, vilka ansett, att pensionsåldern för tillsyningsmän vid tullverket samt för brev-
bärförmän vid postverket borde fastställas till 60 år och fördenskull
yrkat, att Bilagan B till reglementet måtte i nedan angivna delar erhålla
följande lydelse:

Verk och befattningar	Levnadsår
<i>Tullstaten.</i>	
Tullkontorist	63
Tullöveruppsyningsman	63
Tulluppsyningsman	63
<i>Postverket.</i>	
Förrådsmästare	63
Förste postexpeditör	63
Stationsmästare av klass 6	63
Transportmästare	63
Postexpeditör	63
Bokbinderiförman	63
Tryckeriförman	63
Stationsmästare av klass 7	63
Stationsmästare av klass 8	63

C) I fråga om utskottets förslag i övrigt :

Beträffande *punkt A) 7) av utskottets hemställan:*

av herrar *Lovén* och *Paulsen*, vilka yrkat, att vad utskottet under denna punkt hemställt måtte av riksdagen avslås.